

GLAS

ANTIFAŠISTA

Predsjedništvo SABA RH

**DRŽAVA TREBA
ISPUNJAVATI
OBVEZE PREMA
ANTIFAŠISTIMA**

Razgovor: dr. Vesna Čulinović- Konstantinović

**Nitko ne odgovara za 3000 porušenih
spomenika**

Karlovac

**SRAMOTNO
NEGIRANJE
ANTIFAŠIZMA**

Spomen-područje Jasenovac

**OBJEKTIMA
POTREBNO
HITNO
RENOVIRANJE**

Novi vandalizam

**SABA RH
OSUDILA
RUŠENJE
SPOMENIKA U
SELU PRKOS**

Odabrane vijesti

Web stranica o Desetom korpusu »Zagrebačkom«

Na internetu je otvorena nova web stranica s temom antifašizma. Riječ je o internet stranici Deseti korpus Zagrebački na adresi <http://www.deseti-korpus.com> koju su pokrenuli predsjednik Odbora za njegovanje tradicija 10. korpusa »Zagrebačkog« Josip Skupnjak, predsjednik Sekcije boraca 32. divizije Drago Mrkoci i predsjednik Udruge mladih antifašista grada Zagreba Mario Šimunković.

Cilj projekta je, kako ističu njegovi osnivači, približiti tradicije Desetog korpusa mlađim ljudima koji se služe internetom i na taj način oteti zaboravu i (namjernom) zataškavanju slavne uloge Desetog korpusa u Narodnooslobodilačkoj borbi, kao i NOB-a na području sjeverozapadne Hrvatske.

Sudionici projekta su preživjeli borci 10. korpusa, mlađi antifašisti, djeca i unuci boraca, kao i ostale zainteresirane osobe. Kako je Deseti korpus vezan uz sjeverozapadnu Hrvatsku, odnosno ratnu II operativnu zonu, pozvani su svi sudionici NOB-a, kao i članovi UABA s tog područja da sudjeluju u kreiranju te stranice.

Nakon registracije web stranice uslijedilo je stavljanje osnovnih podataka koji će služiti kao temelj. Podaci će se nadopunjavati tako da će to biti kontinuirani rad sudionika. Projekt će se sastojati od tekstova, videa, slika i pjesama.

Predviđeno je da se web stranica popunjava podacima o ratnim jedinicama, biografijama boraca i širim sadržajima vezanim za ratni put Desetog korpusa »Zagrebačkog«, ali su planirani i aktualni tekstovi o obilježavanju obljetnica, problema boraca, reagiranja i slično.

Što se slika tiče, uglavnom će se prezen-

tirati ratne fotografije, crteži, umjetničke slike iz knjiga, osobnih albuma i muzeja. Velik posao je napravljen ranijom izložbom koja će se skenirati i time učiniti stalno dostupnom na internetu. Također, u planu je digitalizacija postava izložbe o Desetom korpusu koja je bila dostupna do devedesetih godina u Muzeju grada Zagreba.

Na videu će se uglavnom nalaziti snimljena sjećanja boraca, zatim snimljena obilježavanja obljetnica vezanih za Deseti korpus, ali i postojeći dokumentarni filmovi koji su ranije snimljeni.

Na internetu će se naći i partizanske pjesme, uključujući i one koje od devedesetih nisu uopće bile dostupne javnosti. S.T.

**SAVEZ ANTIFAŠISTIČKIH BORACA I ANTIFAŠISTA
REPUBLIKE HRVATSKE I REDAKCIJA »GLASA«
ŽELE VAMA I VAŠIM OBITELJIMA
SRETAN BOŽIĆ I USPJEŠNU
NOVU 2011. GODINU**

Izдавač: Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Savez društva »Josip Broz Tito«, Savez ratnih i vojnih invalida Hrvatske i SUH - Podružnica vojnih umirovljenika, 10000 Zagreb, Pavla Hatza 16. Telefoni: (01) 48 39 996 i 48 39 997, fax: (01) 48 40 826, <http://www.sabh.hr> - e-mail: sabarh@email.t-com.hr - Žiro račun: 2360000-1101546344 (Zagrebačka banka). OIB: 78328494160. Savjet: Tomislav Badovinac, Milivoj Boroša, Branko Dubravica, Ivan Fumić, Juraj Hrženjak, Etore Poropat, i Eduard Vostrrel. Uredništvo: Katica Sedmak (glavna i odgovorna urednica), Bojan Mirosavljev, Petar Račić, Savan Tomašević, Antun Zibar, Zvonko Petrinjak (grafički urednik) e-mail: glas.antifasista@sabh.hr - Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske, broj 523-03-1/7-96-01 od 12. Ožujka 1996. godine, Glas antifašista demokratske Hrvatske smatra se proizvodom iz članka 18 točka 13 Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga. Tisak: »Brankograf« Odranska 18, Zagreb.

**SABA RH
osudila razbijanje
spomen-ploče**

Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske oštro je 9. studenog, u priopćenju za javnost, osudio razbijanje ploče na grobniči 478 nevinih žrtava sela Prkosa, među kojima je 280 djece. Njih su 21. prosinca 1941. godine poklali ustaški zločinci.

Taj vandalizam utoliko je strašniji što se dogodio na Dan mrtvih – 1. studenog, kada kršćani i svi normalni ljudi posjećuju grobove te cvijećem i paljenjem svjeća izražavaju pijetet prema mrtvima.

Već smo pomalo zaboravili ona teška i sumorna vremena u ratnim devedesetim kad je srušeno preko 3.000 spomenika i spomen-obilježja palim borcima NOB-a i žrtvama fašističkog terora, a neki zlodusi nas vraćaju u tu sumornu prošlost. I ovaj sramotni događaj opominje nas da još imamo barbara kojima ništa nije sveto, koji ni mrtvima nedaju mira.

Očekujemo da će počinioći tog sramotnog zlodjela od nadležnih organa pravosuđa biti otkriveni i primjerno kažnjeni.

Učinimo sve što je u moći društva i svakog pojedinca, uz angažman državne vlasti da se takve destrukcije više ne događaju, da nas ekstremne grupice i pojedinci ne sramote i ne vraćaju u turbulentnu prošlost. To je u interesu demokracije, mirnog i zajedničkog života.

Fotografije na 1. stranici:

Antifašističke poruke iz Karlovca (gore)
(snimio: Z. Herceg)
Sjednica predsjedništva SABA RH (dolje)
(snimio: Z. Petrinjak)

Država treba ispunjavati obveze prema antifašistima

•Predsjedništvo Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske usvojilo je na sjednici 22. studenog izvještaj o dosadašnjem radu i Programske smjernice i zadatke SABA RH u idućoj godini

Uvodno izlaganje na tom skupu, u čijem je radu sudjelovao i počasni predsjednik SABA RH, bivši predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić te njegov savjetnik Tomislav Jakić, podnijela je predsjednica dr. Vesna Čulinović-Konstantinović.

»Na žalost živimo u političkom okruženju koje nam nije sklono iako se verbalno takvim predstavlja. Uz sva naša nastojanja još uvijek su aktualni važni problemi vezani za život i status naših boraca. Ne treba objašnjavati kako i zašto su naša nastojanja ostala bez uspjeha i zašto se npr. polako ostvaruje obnova porušenih i devastiranih spomen obilježja podignutih u spomen poginulim antifašističkim borcima i ubijenim nevinim žrtvama fašizma. Trebali bi predložiti postupke i rješenja za pojedine probleme. Nije lako postići da institucije države počnu provoditi u život svoje obveze prema antifašističkim borcima iz NOB-a. Ne treba se spuštati na razinu ponašanja ekstremističkih grupica koje nas nastoje povrijediti i riječu i djelom. Ali treba razmisliti na koji bi način mogli postići pozitivan ishod za naša traženja i za ostvarenje saborske Deklaracije u kojoj su ona sadržana. U zadnje vrijeme, iako su glasni ekstremisti, ipak se mijenja odnos prema antifašistima u pozitivnom smislu. Počinju se obnavljati spomenici, npr. u Srbu, Kerestincu, Buzetu, Čakovcu, Šibeniku, Koritima, u Gornjim Grahovljima, Ludbregu, Donjem Kukuruzarima. No još se uvijek borimo za vraćanje spomenika »Borcu na strazi« u Dubrovniku, »Ranjenom borcu« u Varaždinu te dobro poznatom spomeniku Stjepanu Filipoviću u Opuzenu. Čekamo skoro postavljanje Bakićeva spomenika u Bjelovaru« rekla je dr. Čulinović-Konstantinović.

Međutim, ona je upozorila da su u najnovije vrijeme nastavljena i devastiranja antifašističkih spomen-obilježja u Dugoj Resi, Stonu, Debeloj Kosi na Kordunu, Na Sloboštini i Ravnoj Gori.

Predsjednica SABA RH posebno je upozorila na »tipičan odnos malobrojne, ali glasne grupe desnih ekstremista«. Riječ je o ponovnom postavljanju replike razbijene ploče Holjevcu u Karlovcu gdje »nismo dobili dozvolu vlasnika zgrade u kojoj je zdravstvena ustanova. Ploča koja je devedesetih razbijena, bila je na toj

zgradi, a sada se oni opiru tome, iako je naša Karlovačka udruga dobila sve dozvole od Zavoda za zaštitu spomenika kulture. U isto vrijeme tamo je postavljena ploča ubijenih ustaških policajaca i postavljen je kod nje vjenac«.

Smanjuju nam financijska sredstva za rad

Dr. Čulinović-Konstantinović je naglasila i da je SABA RH stavljeni pred »zid« jer nam obustavljaju financijska sredstva čak i ona koja su već bila odobrena za ovu godinu. Državni tajnik Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi dr. Golem nas je obavijestio da ćemo dobiti 30 posto manje sredstava od do sada odobrenih. »To nam apsolutno nije dovoljno, pa nužno treba razmisliti kako preživjeti, jer čini se, nekome odgovara da se kao Savez ugasi.«

Tražili smo« nastavlja dr. Čulinović-Konstantinović, »da nas smjeste u Ministarstvo branitelja, ali na to resorni ministar Ivić nikako ne pristaje«.

Obratili smo se i premjerki koja je rekla da se »ne može dogoditi da ostanemo bez sredstava«. Naše prijave na natječaje za financiranje programa do sada su uglavnom odbijane, a u rijetkim slučajevima dodijeljena su nam nedovoljna sredstva. To

je slučaj i s izdavačkom djelatnošću, za koju ni ove godine nismo dobili sredstva.

Pred nama je iduće godine 70. obljetnica početka ustanka protiv okupatora i ustaške strahovlade. Cijeli antifašistički svijet će to obilježiti. Mi ovisimo o sredstvima koja će nam odobriti država, županije, gradovi ili općine.

Podmlađivanje je jedan od važnih zadataka. U brojnim našim udrugama imamo više mlađih članova, a osim toga u Zagrebu, Zaboku i Splitu udruge mlađih antifašista su ili u sastavu našeg Saveza ili kao samostalne surađuju s nama. Naša je želja da se udruge mlađih formiraju unutar našeg Saveza i da se međusobno povezuju u skladu s našim planovima rada i da izvršavaju svoje posebne planove.

I za nas starije antifašističke borce i antifašiste mora vrijediti pravilo da je naš Savez iznad naših pojedinačnih želja i ciljeva i da demokratski dogovor mora biti osnova našeg djelovanja. Najvažnije je da sačuvamo jedinstvo.

Na kraju je dr. Čulinović-Konstantinović njavila da će se sljedeća sjednica Predsjedništva SABA održati u drugoj polovici veljače, a izborna skupština SABA do polovice travnja iduće godine. Upozorila je da do iduće sjednice Predsjedništva treba predložiti kandidate za rukovodstvo SABA i da treba voditi računa da se predlože mlađi kadrovi.

Dr. Vesna Čulinović-Konstantinović podnosi uvodno izlaganje

snimio: Z. Petrinjak

Nakon izlaganja dr. Vesne Čulinović-Konstantinović članovim Predsjedništva se obratio počasni predsjednik SABA RH, bivši predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić.

»Mislim da Predsjedništvo SABA RH može poslati poruku koja je potrebna ovoj zemlji«, kazao je Mesić, dodajući da »neki misle kako su borci u ilegalu«. Naveo je primjer iz Karlovca i zapitao: »zar je moguće da se ustašama dižu spomenici, a da se ne može otkriti spomen ploča grupi antifašističkih boraca Većeslava Holjevca koja je u Drugom svjetskom ratu učinila jedinstven podvig u Europi«.

Tražimo samo istinu o NOB-u

»Ne smijemo zanemariti te događaje na kojima postoje temelji ove države. Bez NOB-a ne bi bilo Hrvatske niti mira u ovoj zemlji«, upozorio je Mesić i napomenuo da bi se »ovdje bila vratila dinastija Karadorđevića i Kraljevina Jugoslavija. A to bi bio nastavak ratnog užasa. No u NOB-u je to spriječeno i stvorena je hrvatska država.

Sada se, na žalost, posebno u nekim udugama dragovoljaca, ističe da je hrvatska država nastala samo devedesetih godina kao da prije toga ništa nije bilo. A što bi branili naši branitelji da nije stvorena Hrvatska u antifašističkoj NOB-i, da nije bilo ZAVNOH-a i AVNOJ-a«, zapitao je Mesić. »Neki kažu da je u Domovinskom ratu bilo i zločina, ali pojedinačnih te da se vodio obrambeni rat. Ali kod njih to ne vrijedi i za NOB, nego samo za branitelje«.

Po riječima Mesića, Tuđman je dosta kriv za rušenje spomenika jer je govorio da, ono što ima ideološke oznake, nije prihvatljivo. Tako je bilo i sa spomenikom *Vojinom Bakićem*. A taj spomenik je od izuzetne kulturne i povijesne vrijednosti. Nitko nije za to odgovarao.

»Moramo ići dalje u akciju i dobiti hrvatsku javnost. U udžbenicima povijesti djeci se serviraju laži o Titu i NOB-u. A Poglavnika Pavelića se prikazuje u boljem svjetlu nego Tita kojemu pripisuju zločine. Kako mogu udžbenici biti bolji, kada ih je pisao čak i Josip Jurčević«, podsjetio je Mesić.

»Ne smijemo dozvoliti fašističke natruhe. I mediji daju negativan doprinos. U Karlovcu nitko ne poziva na odgovornost direktoriču bolnice zbog odnosa prema spomen ploči Holjevcu, a diže se spomen ploča ustašama. Isto tako nitko ne odgovara što u Dugopolju ponovno miješanje kosti fašista i antifašista na groblju. Imamo sjajne izjave premjerke, ali se događaju suprotne stvari.

Sjećam se», kaže Mesić, »kad smo tražili

snimio: Z. Petrinjak

Predsjedništvo SABA RH pita, zašto se Deklaracija još uvijek ne provodi

da se vrati Trg žrtava fašizma, jer je to bio izraz pjeteta prema tim žrtvama. Jedan je čovjek javno rekao – Moj otac je bio ustaša, ali on je bio na pogrešnoj strani. Nemojte od mene tražiti da i ja budem na pogrešnoj strani. To je bio najbolji komentar onoga što se tamo zbivalo. Točno je da su antifašisti bili na pravoj strani, na strani pobjednika u Europi i Svijetu, a da su ustaše bile na mračnoj strani fašizma.

Mi tražimo samo istinu o NOB-u i istinu o ovome što se događa danas borcima. I sad smo čuli kako državni tajnik određuje hoće li im dati novac za aktivnosti ili neće. Do sada ste visoko dizali zastavu NOB-a i antifašizma, tako i nastavite jer oni nas ne mogu uplašiti. Uplašiti nas ne može nitko«, poručio je počasni predsjednik SABA i bivši predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić.

Moguć i masovan prosvjed antifašista

U raspravi je Slavko Matić na početku naglasio da je pravni položaj boraca NOR-a i branitelja nejednak, da bi Savez antifašističkih boraca i antifašista trebao biti energičniji i obavijestiti Europu o tome kakav je odnos prema antifašističkim borcima. Također je informirao Predsjedništvo da je dobio ozbiljne prijetnje i da ga je o tome obavijestila policija.

Nikola Opačić iz Osječko-baranjske županije je upozorio da se u izvještaju o radu SABA njegova županija spominje samo kada je riječ o međunarodnoj suradnji, a predložio je i koje aktivnosti trebaju ući u Program za 2011. godinu. Na kraju je predložio i da se iduće godine, kada se obilježava 70. godišnjica ustanka, održi i veći skup na temu – Antifašizam u 21. stoljeću.

Branko Grošeta iz Dubrovnika ja naglasio »da više ne možemo trpjeti ovakva

ponižavanja i predložio da SABA RH rezolutno od Vlade RH zatraži da u roku od 30 dana odgovori kako će se financirati Savez antifašističkih boraca i antifašista i njegove udruge i što je s ostvarivanjem Deklaracije o antifašizmu koju je usvojio Hrvatski sabor. U tome Vlada treba utvrditi rokove i nosioce tih aktivnosti, a ako ne odgovori, trebamo se okupiti u Zagrebu pred Saborom i Vladom i prosvjedovati. U tom slučaju treba organizirati masovan dolazak antifašista iz cijele Hrvatske«, kazao je Grošeta.

Gordana Lacković je rekla da je pitanje svih pitanja financiranje aktivnosti SABA RH i njegovih udruga. Podržala je prijedlog Grošete i naglasila da treba ići na internacionalizaciju ovog problema.

Zdravko Drašner iz Bjelovarsko-bilogorske županije je naglasio da je teška materijalna situacija svih udruga i da su jedino finansijsku pomoć dobili od županije. »Mi smo se odlučili da svake godina jedna od naših udruga predsjedava Zajednicom udruga antifašističkih boraca i antifašista i da se na taj način koriste prostorije, kadrovi i sredstva te da time pokušamo uštedjeti koliko je to moguće«.

Slobodan Landup iz Vukovara je kazao da na području njegove županije ima puno spomen-obilježja od Srijemskog fronta do Spomen-parka Dudik koji bi trebali iduće godine biti posebno obilježeni. Naročito se to odnosi na Spomen-park Dudik jer se obilježava i 70. godišnjica strijeljanja rodoljuba na tom području.

Vedran Žuvela je podsjetio da je u okviru Forumu seniora osnovan Odbor za njegovanje tradicija NOB-a i antifašističke borbe u Zagrebu i da okuplja veći broj mladih ljudi. Naveo je primjer iz Dubrave gdje je nedavno primljen veliki broj mladih u udrugu antifašističkih boraca i antifašista.

Tomislav Ravnić se založio da se zaostri pitanje oko financiranja SABA. Predložio

je i da se uputi otvoreno pismo Vladi ali da se održi i konferencija za tisak i da se upozori na necivilizirano ponašanje prema našoj organizaciji.

Ima otpora podmlađivanju SABA

Ivan Fumić je ocijenio da u podmlađivanju organizacije, a posebno u rukovodstvima, ima otpora. Ne daju se stari kadrovi, kazao je Fumić. Osvrnuo se i na odnos organa lokalne vlasti prema antifašističkoj organizaciji i naglasio da je dobar primjer Istra gdje postoji razumjevanje i dobra suradnja.

Juraj Krstulović je rekao da je podmlađivanje naših udruga najvažniji zadatak i da bi to u programu naših aktivnosti moralno biti konkretnije obrađeno i dobiti važnije mjesto. Posebno se naglasio potrebu da se uspostavi šira komunikacija s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta kako bi se utjecalo na to da se u školskim udžbenicima upgrade oni sadržaji koji govore istinu o antifašizmu.

Nikola Dobre iz Zadra je upozorio na izdavanje nekih knjiga koje tendenciozno, neprijateljski i neprihvratljivo serviraju neistine i ocrnuju borce NOR-a kao zločince i razbojниke. Naveo je primjer

nedavno izašle knjige u Zadru pod naslovom »Komunističke hijene«.

Dobre je upitao, kako to da Vlada financira neke listove desnice koji šire neistinu, a za naš »Glas antifašista« nemaju novaca,

Ante Morić se založio za kvalitetniji rad Komisija koje su formirane pri SABA RH. Gotovo da nema obraćanja članova ili udruga Komisijama, upozorio je Morić i dadao da bi Komisije trebale imati važniju ulogu.

Andrija Miočević je predložio da se cijena našeg lista »Glas antifašista« povisi, jer sadašnjih šest kuna nije dovoljno da bi bar donekle pokrili troškove. Umjesto sadašnjih šest, predložio je da cijena bude deset kuna.

Miočević je govorio i o stanju spomenika u Slavonskom Brodu i naglasio da bi i spomenici dvojici narodnih heroja Đuri Đakoviću u Đuri Salaju trebali ući u kategoriju spomenika od državnog značaja.

Srđan Kovačić iz Splita se također založio za to da neki važni spomenici s tog područja uđu u kategoriju od državnog značaja, a posebno je naglasio da je u Splitu formirana ogrank mladih antifašista i da su počeli s radom. Također je naveo da je u Splitu tiskana knjiga »Antifašistički Split: ratna kronika 1941.-1945.« koja je izašla u povodu Dana oslobođenja Splita.

Miljenka Varović iz Varaždina upozorila je na održavanje spomenika. Založila se da za sve spomenike treba imati adekvatnu dokumentaciju, povjesne činjenice i informaciju o kulturnoj vrijednosti samog spomenika.

Predsjedništvo je raspravljalo i o prijedlogu Statuta SABA kojeg će usvojiti Skupština na sjednici u travnju iduće godine. Predloženo je da se u sadašnjoj situaciji ne raspravlja o prijedlogu promjene imena Saveza antifašističkih boraca i antifašista. O Statutu trebaju raspravljati udruge od kojih neke već imaju promijenjen naziv u Udruge antifašista. Predsjedništvo je obaviješteno o tome i prihvata takvo stanje.

Prihvaćen je i izvještaj o novoj kategorizaciji spomenika NOB-a i izradi novog registra spomeničke baštine o kojem je uvodno izlaganje podnio potpredsjednik SABA RH **Josip Skupnjak**. On je rekao da na novoj kategorizaciji radi Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i njegovo Povjerenstvo u kojem su i dvojica predstavnika SABA RH akademik **Petar Strčić** i dr. **Đuro Zatezalo**.

Skupnjak je upozorio da na popisu spomeničke baštine moraju biti registrirani svi spomenici i spomen-obilježja bez obzira da li postoje ili su uništeni.

S.Tomašević

Programski zadaci za iduću godinu

U znaku 70. obljetnice početka antifašističke borbe

Članovi Predsjedništva SABA RH prihvatali su Programske smjernice i zadatke u 2011. godini koje je obrazložio član Predsjedništva SABA RH **Vinko Šunjara**. Na početku je ocijenio da je u 2010. godini ostvareno gotovo sve što je planirano. Predsjedništvo je istaklo da desničarska proustaška ideologija koja ignorira i relativizira antifašističku borbu u Hrvatskoj i njene tekovine, nije imala bitnijeg odjeka u hrvatskoj javnosti.

»Ono čime nismo zadovoljni je provođenje saborske Deklaracije o antifašizmu. Unatoč svim našim inicijativama i potenciranjima kod državnih organa i parlamentarnih stranaka, provođenje Deklaracije nije stavljeno na dnevni red Hrvatskog sabora«.

»Stoga nam ne preostaje nego da i u narednoj godini još energičnije potenciramo provođenje Deklaracije« rečeno je na sjednici Predsjedništva.

Programske smjernice za 2011. godinu i sve aktivnosti na njegovovanju tradicija NOB-a u narednoj 2011. godini trebaju biti

u znaku jubilarne 70. obljetnice početka antifašističke borbe u Hrvatskoj. Iako je nacifašizam poražen 1945. godine, njemu je tada izrečena presuda u svjetskim razmjerima, korjeni fašizma nisu uništeni. Svjedoci smo oživljavanja neofašizma, bilo ustaške bilo četničke provinijencije na ovim našim prostorima, istaknuto je.

Zato, upozoravaju članovi Predsjedništva, »ustrajući na daljnjoj afirmaciji antifašizma kao civilizacijskoj stečevini demokratskog svijeta i nadalje ćemo se suprotstavljati svim napadima na osnovne vrijednosti naše NOB-e. Borit ćemo se za demokratski razvoj društva, zaštitu ljudskih prava, jednakost naroda i slobodu čovjeka, za mir i opći društveni progres«.

Obilježavanje značajnih događaja antifašističke borbe ćemo pored svečanih skupova, akademija i komemoracija, koje ćemo organizirati u pravilu svake pete jubilarne godine, obogatiti novim sadržajima, tribinama, tematskim raspravama, razgovorima sa suvremenimi

cima događaja iz NOB-a, koncertima, izložbama, pohodima, izletima i posjetama mesta koja imaju važno povijesno značenje.

Podmaldivanje udruga s novim mlađim članovima je trajan zadatak od kapitalnog značaja, kako zbog očuvanja kontinuiteta opstanka SABA tako i radi prenošenja istine o NOB-u i njegovim stečevinama kao trajnim vrijednostima jednog naprednog i demokratskog društva. Vrlo je važna tješnja suradnja sa školama, kulturnim i sportskim društvima. Jednako tako je važna suradnja s udrugama proizašlim iz Domovinskog rata koje prihvataju programska antifašistička načela i poštuju tradicije NOB-a.

Uz ove, Predsjedništvo je naznačilo važne zadatke u očuvanju spomeničke baštine, socijalno zdravstvenoj zaštiti boraca, međunarodnoj suradnji, informativno izdavačkoj aktivnosti, a usvojen je i kalendar zadataka i manifestacija za cijelu iduću godinu.

S.T.

BLISTAVI BORBENI PUT

•Preživjeli borci i poklonici antifašizma dvodnevnim susretom obilježili 68. obljetnicu formiranja 13. proleterske brigade »Rade Končar«

Brigada je formirana 7. studenog 1942. godine u Gornjem Sjeničaku od 1. proleterskog bataljuna Hrvatske i Žumberačko-pokupske NOP odreda. U 13. proleterskoj brigadi borilo se oko 9.000 boraca, od toga svaki četvrti dao je život za slobodu i ostao na njenom borbenom putu – dugom 17.500 kolometara. U redovima brigade borilo se preko 400 žena. Iz svojih redova iznijedrila je 17 generala i 15 narodnih heroja. Brigada je primila najveća priznanja za ratne zasluge i nosila slavno ime – proleterska, te ime Josipa Kraša, a kasnije Rade Končara.

To je, među inim, rečeno u kazivanju govornika na komemorativnim dvodnevnim svečanostima u Gornjem Sjeničaku, Budinjaku, Sošicama i Radatoviću. U povodu 68. obljetnice formiranja 13. proleterske brigade »Rade Končar« na svojevrsnim satovima povijesti evocirana su sjećanja, položeni vijenci na spomen obilježja i odata počast poginulim borcima. Na skupovima su govorili: **Rade Bulat**, ratni komandant brigade i narodni heroj, **Vinko Šunjara**, član Predsjedništva SABA RH, **Biserka Vranić**, gradonačelnica Ozlja, zastupnica u Saboru i članica Predsjedništva SABA RH, **Darko Zevnik**, dožupan općine Metlika, **Branka Gajski**, predsjednica Mjesnog odbora Radatovići, **Nada Boban**, predsjednica Društva »Josip Broz Tito« Zagreb, te **Petar Raić**, predsjednik i **Marko Blažević**, potpredsjednik Sekcije boraca 13. proleterske brigade »Rade Končar« pri SABA RH.

Brojni uzvanici

Komemorativnim skupovima prisustvovali su predstavnici udruga antifašističkih boraca Karlovačke i Zagrebačke županije, boračkih organizacija Zveze združenih boraca za vrednote NOB-a Slovenije iz Metlike, delegacije 1., 6. i 10. korpusa – sekacija pri SABA RH. U kulturno-umjetničkom programu nastupile su članice KUD-a »Matrice umirovljenika« iz Susedgrada pod ravnateljem **Danice Jantoljak**, ratne pripadnice brigade.

U Žumberaku je brigada zbog uspjeha postignutim u borbama, 11. prosinca 1942. godine proglašena udarnom. Na dužnost prvog komandanta brigade postavljen je **Ante Banina**. Međutim, zbog ranjanja, brigadu je na njen ratni put poveo **Rade Bulat**. Pročitana je čestitka Sekcije boraca 1. proleterske NOU brigade iz Beograda suborcima 13. proleterske, koji su se bo-

rili u zajedničkom stroju Prve proleterske udarne divizije.

Udruženim borbenim akcijama hrvatskih i slovenskih partizana u Žumberaku i Beloj krajini, od siječnja do svibnja 1943. godine, onemogućeno je talijanskim divizijama »Isonzo« i »Lombardia« da sudjeluju u četvrtoj i petoj neprijateljskoj ofenzivi protiv glavnih snaga Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda. Pod rukovodstvom zajedničkog Operativnog štaba II. operativne zone, 13. proleterska i 4. kordunaška brigada, zajedno sa slovenskim brigadama »Tone Tomšić«, »Matija Gubec« i »Ivan Cankar«, napadale su neprijateljske posade na komunikaciji Zagreb – Karlovac – Novo Mesto i rušile prugu, vrlo važnu za opskrbu neprijateljske vojske.

Iz borbe u borbu

Trinaesta proleterska brigada, zajedno s tri slovenske brigade, razbila je u veljači i ožujku kako belogradističko uporište u samostanu u Pleterju, napala ustaše u Stojdragi i Talijane u Metliku, a u travnju 1943. godine, zajedno s Primorsko-goranskim NOP odredom i slovenskim partizanima, borila se protiv talijanskih i belogradističkih snaga u dolini Mirne, oko Mokronoga, Št. Ruperta i Žalostne gore u Sloveniji. U to vrijeme oslobođeno područje obuhvačalo je gotovo cijeli Žumberak i veći dio Pokuplja i bilo povezano sa slobodnim područjima u Sloveniji i na Kordunu. Između 28. i 29. svibnja, nakon povratka iz Slovenije, 13. proleterska brigada uništila je domobransku jedričarsku školu u Sv. Nedelji, a zatim se prebacila u Pokuplje, gdje je sa Žumberačko-pokupskim NOP odredom razbila neprijateljska uporišta u Peščenici, Odri i Brezovici i porušila prugu Zagreb – Sisak.

U lipnju 1943. godine, kada su Talijani i ustaše ponovno započeli ofenzivu u Žumberaku, 13. proleterska brigada vratila se u Žumberak, u desetodnevnim teškim borbama otjerala neprijatelja s oslobođenog područja i time spasila ljetinu od neprijateljske pljačke. U toku srpnja razoružala je jaku domobransko-žandarmerijsku posadu u Lekeniku, kod Dubraneca razbila više stotina Nijemaca. U kolovozu brigada je napala i zarobila neprijateljske posade u Remetincu i Buzinu i zatim prenijela operacije u Turopolje i Pokuplje, gdje je zajedno s novoformiranim Turopoljsko-posavskim NOP odredom izbacila ustaše iz Donje

Kupčine. Krajem kolovoza brigada se vratila na Žumberak gdje je likvidirala ustaška uporišta Gornju Vas i Novo Selo.

Trinaesta proleterska nije bila samo žumberačka i zagrebačka brigada, ona je kao proslavljeni i u borbama prekaljena hrvatska brigada, po naređenju vrhovnog komandanta Tita početkom studenog 1943. godine otišla u Bosnu u sastav 1. proleterske divizije nastavljajući borbeni put (banjalučka i drvarska operacija) kroz Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru prema Srbiji. Sa 6. ličkom i 28. slavonskom divizijom, 13. proleterska sudjelovala je u oslobođenju Srbije. Neke općine u Srbiji, kao Lajkovac i Lazarevac također su prigrale 13. proletersku kao svoju brigadu, ona je oslobođala ta mjesta a narod joj je davao svoje sinove za popunu njenih jedinica koji će nastaviti borbu u njenom sastavu. Trinaesta proleterska brigada »Rade Končar« sudjelovala je i u beogradskoj operaciji i na Srijemskom frontu. Nakon probosa Srijemskog fronta u rajonu Bapske, brigada sudjeluje i u gonjenju neprijatelja na pravcu Vukovar – Đakovo – Pleternica – Nova Gradiška – Čazma – Zagreb gdje završava svoj borbeni put.

Borci kod Tita

Valja naglasiti i posebnu brigu vrhovnog komandanta Tita, koju je on iskazivao prema brigadi za vrijeme njenog velikog marša iz Žumberaka u Bosnu, što uključuje i prijem delegacije 13. proleterske od stotinu boraca kod Tita dok je Vrhovni štab boravio u Jajcu. Rekli smo već da je brigada sudjelovala i u drvarskoj operaciji u rajonu Mrkonjić-Grada, Mliništa, Kupresa – što joj je omogućilo da još jednom iskaže besprimjerno herojstvo i visok moral u teškim borbama za izvlačenje Vrhovnog štaba i vrhovnog komandanta Tita iz okruženja.

Jedna od najvećih odlika 13. proleterske brigade bila je njena čvrsta povezanost s narodom Žumberka i Pokuplja, kao i s radnicima, omladinom i građanima antifašista Zagreba. Pored pojedinaca, za osvjedočeni doprinos u NOR-u brigada je osim Ordena narodnog oslobođenja i Ordena partizanske zvijezde prvog reda, koje je dobila u toku rata, poslije oslobođenja odlikovana Ordenom bratstva i jedinstva prvog reda i Ordenom narodnog heroja. Preživjeli borci 13. proleterske su, s razlogom, ponosni na ta priznanja i na blistvi borbeni put brigade.

B. M.

TKO TO PRKOSI U PRKOSU?!

♦Ovo je sramota za cijelu Hrvatsku – poručeno je na prosvjednom skupu antifašista jer su vandali uoči blagdana Svih svetih maljevima uništili spomen kosturnicu žrtvama ustaškog pokolja

Svake se godine, u organizaciji Saveza udruga antifašista Karlovačke županije u selu Prkos Lasinjski održava kome-morativni skup 21. prosinca, u povodu pokolja 1.500 nevinih žrtava koje su ustaše mučki ubile i masakrirale toga dana 1941. godine. Žrtvama se odaje počast polaganjem vjenaca i paljenjem svjeća pred spomen-kosturnicom (rad arhitekta Aleksandra Freidenreicha) u koju su pokopana tijela 478 stradalih iz sela Prkos zajedno s oko tisuću pogubljenih u obližnjoj šumi Brezje. Tako će biti i ovog 21. prosinca.

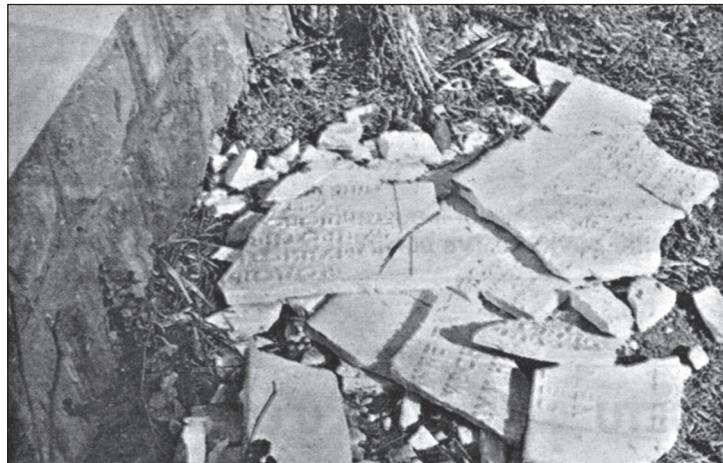
Prošle godine, samo par dana prije zakazanog kome-morativnog skupa, nepoznati su vandali provalili u zgradu osnovne škole i na vratima ispisali slovo »U«.

Vandalizam se nastavlja. U tom selu nepoznati su vandali uoči ovogodišnjeg blagdana Svih svetih maljevima uništili spomen kosturnicu. Krhotine mramorne ploče s imenima žrtava ustaškog terora razbacane su unaokolo. Riječ je o civilnim žrtvama – ženama, starcima i djeci, pogubljenima 21. prosinca 1941. godine, kada su odrasli muškarci već napustili selo, računajući da ustaše neće dirati nemoćne.

-Ovo što se ovdje dogodilo ne tiče se samo ovog malog sela Prkosa Lasinjskog. To je sramota i velika opasnost za cijelu Hrvatsku – ustvrdio je **Zoran Pusić**, predsjednik

su odlučili kako ništa neće čistiti dok god ih ne posjete čelni ljudi Republike Hrvatske, te iz Prkosa osude devastaciju spomenika.

-Uništavanje kosturnice s ostacima 1.500 ljudi je isto kao da je netko na groblju inišio 1.500 grobova. Kao što se svi kolektivno ponosimo sportskim uspjesima nekog iz naše zemlje, tako se nakon

Krhotine mramorne ploče s imenima žrtava ustaškog terora

Zoran Pusić i Rade Bulat na prosvjedu u Prkosu Lasinjskom

Građanskog odbora za ljudska prava na prosvjedu u Prkosu Lasinjskom.

Prosvjed na kojem su, uz brojne mještane sudjelovali i predstavnici antifašističkih udruga Karlovačke i Zagrebačke županije, poklonici antifašizma i predstavnici udruge »Documenta«, održan je uz krhotine mramorne ploče i zvjezdje petokrake s polupanog spomenika.

-Ovaj vandalski čin pokazatelj je da u mnogim glavama ispod površine još uvijek postoje oni najmraćniji porivi. Dopustimo li im da se razmašu, može opet doći do velikog zla, do kakvog je posljednji put došlo prije 20 godina – dodao je Zoran Pusić, koji je na sebe preuzeo obvezu da će na komemoraciju 21. prosinca pozvati premjerku **Jadranku Kosor**, predsjednika Republike **Ivu Josipovića** i bivšeg predsjednika Republike **Stipu Mesića**. Naime, mještani

ovoga svi moramo kolektivno stidjeti – rekao je **Mario Smrkina**, član udruge »Documenta«. Mladi članovi te udruge i doktoranti Filozofskog fakulteta u Zagrebu pored spomenika su simbolično zasadili – drvo mira.

Uništavanjem spomenika posebno je bio ogorčen devedesetogodišnji narodni heroj **Rade Bulat**, jedan od organizatora ustanka na Kordunu i istaknuti ratni komandant, danas član Savjeta antifašista Hrvatske. O incidentu koji je prilično uzbudio stanovnike ovog malog mesta, naseljenog mahom Srbinima, povratnicima, zatražio je da tijela vlasti pronađu i kazne počinitelje, uz poruku svim demokratski i antifašistički opredijeljenim ljudima, političkim strankama i udrugama da se suprotstave mračnim snagama prošlosti.

Kordunsko selo Prkos Lasinjski, nastanjen srpskim življem, smješteno na obali Kupe između hrvatskih naselja Lasinje i Banskog Kovačevca, bilo je 21. prosinca 1941. godine poprište jednog od brojnih ustaških zločina. Stradanje Prkosa uklapa se u opću golgotu tadašnjeg kotara Vrginmost u kome je tokom NOR-a poginuto ili umrlo 10.384 osoba, partizana i civila. Samo selo Prkos dalo je 119 partizana, od kojih su 23 poginula, a njihova imana se nalaze na spomen-kosturnici. Masakr u Prkosu bio je **Ivanu Goranu Kovačiću** inspiracija za poemu »Jama«, a **Vladimiru Nazoru** za pjesmu »Majka pravoslavna« (inače, na tom području su čamcem preko Kupe u partizane prešli Nazor i Kovačić).

Novi rat (devedesetih) uzeo je danak u svim selima i okolini ovog kraja – selo Lasinje krajinske su formacije temeljito opljačkale 1991. godine, a slično je prošao i Banski Kovačevac, u kome je poubijano šestero staraca. Nakon »Oluje« situacija se promjenila, pa je tako Prkos opustošen, a više kuća zapaljeno (svo stanovništvo – oko 130 ljudi je izbjeglo).

Knjiga mržnje još nije zatvorena.

M. B.

Nitko ne odgovara za 3000 porušenih spomenika

•Naši borci nastoje dokumentima, stručnim i znanstvenim analizama iskazati povijesnu istinu o antifašističkoj NOB-i. Ne priznajemo nedokumentiranu kolektivnu krivnju koju lansiraju ekstremisti

▪Savez antifašističkih boraca i antifašista imao je niz aktivnosti u ovoj godini. Jeste li zadovoljni ostvarenim rezultatima?

- Zadovoljna sam našim angažmanom, ali rezultatima samo djelomično. Dobro je da su se spomenici počeli obnavljati, ali odnos vlasti prema nama antifašistima i borcima još nije zadovoljavajući. Rušenje spomen obilježja vršilo se s namjerom da se velom zaborava pokriju žrtve fašističkog terora. Nitko nije odgovarao, niti je sada odgovoran, za oko 3000 porušenih i oštećenih spomenika i spomen obilježja. Krivci se ne pronalaze, a cijenu popravaka ne snose krivci, već svi mi kojima je nanesena ta moralna i materijalna šteta. Ministarstvo kulture upravo vrši klasifikaciju spomeničke baštine, kako bi odredilo o kojim će spomenicima voditi brigu država, a koji će biti na brizi županija i gradova. U dogovoru s odgovornima u Ministarstvu kulture poslali smo naš popis s prijedlogom da se spomenike od umjetničkog i povijesnog značaja obnavlja i održava na nivou države.

▪SABA RH gaji tekovine antifašizma i zalaže se za mir i demokraciju, ali mu se upućuju i kritike da se više bavi obilježavanjem godišnjica iz prošlosti, nego ulogom antifašizma danas. Kako odgovarate na te kritike, ne samo riječima, nego i aktivnostima?

- Stil našeg življenja je postizanje demokratskog odnosa i tolerancije koji jedino osiguravaju mir. Obilježavanje godišnjica je naša zadaća na očuvanju tradicija antifašističke borbe i pobjede. Današnje fašistoidno ponašanje drugačije je nego u 2. svjetskom ratu, pa se i naše reakcije svode na mirne proteste, a populariziranje godišnjica je važno da mladi i neinformirani

shvate tko je bio u oslobođilačkom ratu, a tko sluga fašista i krvnik. Naš Savez i Savjet nisu u mogućnosti reagirati na način kako bi htjeli i trebali, jer smo sprječeni nedostatkom finansijskih sredstava. Ne možemo ni tiskati knjige s dokumentima o istini u drugom svjetskom ratu, niti organizirati stručne i znanstvene rasprave u kojima bi dokazali laži koje se plasiraju o našoj borbi. Mi potičemo istrage o zločinima, ali mi nismo tijelo koje mora dokazati nečiju krivnju. Takva letargična situacija u ponašanju državnih organa daje mogućnost nabacivanja nedokazane krivnje na nas, što proustaški elementi obilno koriste, jer ih se za to ne kažnjava.

Podmlađivanje članstva stalni zadatak

▪Među najznačajnijim zadacima SABA RH je podmlađivanje članstva i rukovodstva. Sve je više mlađih antifašista, onih koji su rođeni poslije Drugog svjetskog rata. Kako teče taj proces i osjeća li se time svježina u aktivnostima SABA RH?

- Proces podmlađivanja naša je stalna briga. Neke naše udruge imaju od 10 do 40 posto članova rođenih poslije 2. svjetskog rata. Suradnja s mladima je jako dobra. Mladi imaju svoj način prosvjeda protiv svih vrsta homofoba i ekstremista, ali pomažu i nama u ostvarivanju naših programa. Uspostavili su našu web-stranicu i po dogovoru stavlju tekstove naših stručnjaka na internet. Tako smo javnosti približili naše aktivnosti, jer nam mediji ne daju dovoljno prostora za naše proteste.

▪Ukupnu aktivnost su obogatile i udruge Mlađih antifašista koje su formirane u Zagrebu, Splitu i još nekim gradovima u Hrvatskoj. Koliko se tim novim oblicima djelovanja doprinosi afirmaciji antifašističkih vrijednosti među mladima?

- Mladi antifašisti su i u Prelogu organizirani u vlastite udruge, a neki su kolektivni članovi našeg Saveza. Na njihov poziv naši stručnjaci i stariji članovi drže predavanja o zbivanjima u NOB-u, o fašističkim krvoprolaćima i drugim temama koje ih zanimaju, o kojima ništa nisu saznali iz povijesnih udžbenika. Mislim da je to ve-

liki doprinos širenju istine i antifašističkih vrijednosti među mladima.

Status boraca nije izjednačen s braniteljima

▪Prije pet godina u Saboru je usvojena Deklaracija o antifašizmu. Da li je Deklaracija doprinijela afirmaciji antifašizma u Hrvatskoj i zašto, po Vašem mišljenju, još nisu ostvarene njene odredbe o izjednačavanju prava boraca NOR-a s pravima branitelja iz Domovinskog rata?

- Usprkos našim traženjima Deklaracija nije realizirana, pa ni status boraca NOR-a nije izjednačen s pravima branitelja. Naš Savez ima prijateljske odnose s dijelom braniteljskih udruga, koje podržavaju naša traženja. Međutim, neki članovi Vlade, kao npr. ministar Ivić, ne žele nas u »njegovu« Ministarstvu s braniteljima. U tome igra veliku ulogu politička pripadnost pojedinih dužnosnika, koji se ne obaziru na izjave Premijerke i činjenicu da je naša država sljednica antifašističke Hrvatske. Deklaracija sama po sebi nije doprinijela afirmaciji antifašizma niti boljem položaju antifašista u našem društvu, jer se po njoj ne postupa.

Čak su i smanjene mirovine boraca NOR-a?

- Da, mirovine boraca, koje su pred dvadesetak godina već smanjivane, svestane su u grupu »povlaštenih« iako su u prosjeku 2.689 kuna, za razliku od braniteljskih čiji je prosjek po dokumentima Mirovinskog osiguranja 5.637 kuna. Mi ne želimo oštetiti branitelje, ali tražimo ravnomjerniju raspodjelu sredstava za mirovine, i za invalidnine, jer smatramo da svaki dio tijela bilo koga mora imati istu vrijednost.

▪SABA RH često kontaktira s udrugama branitelja proisteklim iz Domovinskog rata. Kako se razvija ta suradnja i u kolikoj mjeri braniteljske udruge prihvataju

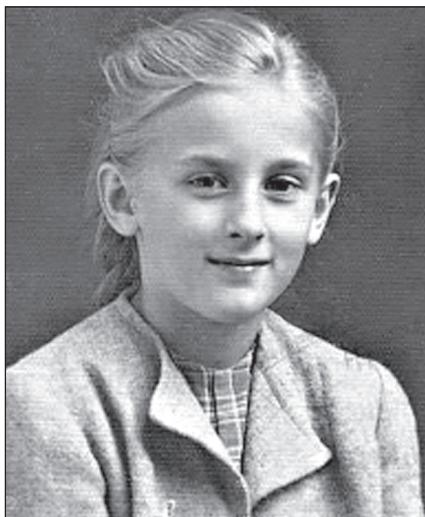
antifašiste kao svoje prethodnike u borbi za Republiku Hrvatsku?

- Dio braniteljskih udruga u Doma-vinskom se ratu borio na antifašističkim osnovama pravilno ocjenjujući da je napad na Hrvatsku bio dijelom iz neofašističkih pobuda. Oni shvaćaju da su se antifašistički borci u NOB-u izborili za slobodnu federalnu Republiku Hrvatsku, koju su oni 50 godina kasnije obranili. S našim priateljima braniteljima zajedno obilježavamo naše i njihove komemoracije i svečanosti. Međutim, ima braniteljskih udruga koje čak intenzivno javno iskazuju mržnju prema nama. Njihovi pobornici se uvredama obrušavaju na nas, služe se izmišljenim objedama i poticu istomišljenike u lokalnoj vlasti (Karlovac, Dugopolje i dr.) da nam onemoguće postavljanje replika spomen obilježja na mesta sa kojih su skinuti. Takva se situacija teško mijenja.

Obećanja antifašistima se ne ispunjavaju

■Na značajnije manifestacije i obilježavanja obljetnica vezanih za antifašističku borbu redovno se odazivaju najviši državni dužnosnici i daju obećanja antifašistima. U kojoj se mjeri potom prelazi s riječi na djela?

- Na žalost u vrlo maloj mjeri. Čak i veliki dio gradskih i županijskih tijela, s dužnosnicima iz iste političke stranke kao i vrhovno rukovodstvo (HDZ-a), radi suprotno njihovim javnim povre-

U vrijeme NOB-a desetogodišnja Vesna Čulinović je iz zatvora u Varaždinu s majkom otišla ocu i bratu u partizane i postala jedna od najmlađih kurirki ZAVNOH-a u Topuskom

menim iskazima i obećanjima. Vidi se to po odnosu prema antifašističkim borcima i našem Savezu, koji je već ove godine ostao bez 30 posto financijskih sredstava. To se očituje i po intenzitetu obnove porušenih spomenika i drugim pokazateljima.

■Imali ste dobru suradnju s bivšim predsjednikom Republike Hrvatske Stjepanom Mesićem. Sama činjenica da je on izabran za počasnog predsjednika SABA RH to najbolje potvrđuje. Koliki je,

po ocjeni SABA RH, doprinos Stjepana Mesića u afirmaciji antifašizma?

- Veliki! Predsjednik Mesić je za cijelog svog mandata zastupao antifašistička stajališta i javno je od Vlade tražio da se antifašističkim borcima realiziraju ista prava kao i braniteljima. To je, na žalost, imalo malo odjeka, ali za naše članove značajno je njegovo učešće u našim komemoracijama i proslavama, što posebno cijenimo. Osim toga njegove nastupe na našim skupovima redovno bilježe mediji, koji bez njegova prisustva ne bi o tome izvještavali.

■Sadašnji predsjednik dr. Ivo Josipović stalno ističe svoju jasnu antifašističku opredijeljenost i surađuje sa SABA RH? Jeste li zadovoljni postojećim obimom i kvalitetom te suradnje?

- Dr Josipović je također antifašist i u svakoj prilici javno to pokazuje. Žalosno je što Predsjednik države nema više moći da prisili Vladu i njezine institucije da svim svojim državljanima ostvaruju jednak prava. U našoj se vlasti osjećaju prevelike stranačke (HDZ-ovske) sklonosti, a nema svijesti o tome da bi one morale voditi računa o svim svojim građanima. To sputava i našeg Predsjednika u realizaciji njegovih nastojanja. On je i od Premijerke dobio obećanje da naš Savez neće ostati bez financijskih sredstava, ali do sada se to nije ostvarilo.

■Josipović je posjetio i Tezno u Sloveniji, a išao je i na Bleiburg. Kako su ti njegovi posjeti primljeni u SABA RH i jesu li oni novi iskorak u odnosima prema nedavnoj prošlosti?

- Predsjednik Josipović je želio odati počast nevinim žrtvama kojih je u Teznom bilo i time sprječiti daljnje napade na nas. Međutim, odluka našeg Predsjedništva je bila da ga naša delegacija u Bleiburg ne prati jer tamo nije bilo nevinih žrtava. Predsjednik je prihvatio naše zaključke. On ističe da je svaki zločin zločin i da se antifašiste ne može izjednačavati s fašističkim krvnicima, ali da individualnu krivnju uvijek treba dokazati i sankcionirati.

Naši borci se osjećaju povrijedjenima

Iskriviljavanje istine o povijesnim zbivanjima u vrijeme Drugog svjetskog rata sve je izraženije s namjerom da se krivnja za zločine relativizira, a dijelom prebac i na antifašiste. Kako antifašistički borci i antifašisti gledaju na to bacanje ljage na njih i na povijesne laži koje se serviraju mladima?

- Naši borci nastoje dokumentima, stručnim i znanstvenim analizama iska-

Na skupštini SABA važno je održati jedinstvo

■Uskoro će biti održana Izborna skupština SABA RH. Kakve poruke možemo očekivati s tog skupa koji će utvrditi program aktivnosti za iduće razdoblje?

- Na Izbornoj skupštini, koja će se održati do polovice travnja iduće godine, izabrat će se novo rukovodstvo Saveza. Raspraviti će se naša društvena i financijska situacija, koja nije ni malo optimistična. Ni u posljednje vrijeme ne stišavaju se akcije ekstremista – verbalni napadi, rušenja i oštećenja spomen-obilježja, prijetnje pojedinim našim istaknutim članovima – koje dobivaju veliki prostor u medijima. Raspraviti će se i efikasnost naših veza sa srodnim udrugama i političkim strankama, iako mi nismo politička udruga! U slijedećem razdoblju morati će se nastaviti aktivnosti na društvenoj afirmaciji našeg Saveza i antifašista uopće. U dosadašnjem periodu bila je dobra suradnja među našim udrugama i Savezom. Koristim priliku

da se svima na tome zahvalim, jer je u situaciji u kojoj se nalazimo vrlo važno održati naše jedinstvo.

Vrlo je važno i pitanje financijskih sredstava za rad našeg Saveza. Po sadašnjem stanju Savez nije uključen u sredstva državnog proračuna. Nismo u mogućnosti da nas prihvati Ministarstvo branitelja, a ni Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi nije nas u mogućnosti financirati. Od 1.1.2011. dakle, mi ostajemo sasvim bez sredstava. Ona su i do sada bila minimalna, u ukupnom godišnjem iznosu od 500.000 kuna. To se mora riješiti, jer gašenje jedinog Saveza antifašista u Hrvatskoj za svjetsku javnost moglo bi baciti vrlo lošu sliku o stanju u našoj državi. Ne vjerujem da se to ne bi odrazilo na status Hrvatske u Europskoj uniji.

zati povjesnu istinu. Ne priznajemo nedokumentiranu kolektivnu krivnju koju ekstremisti lansiraju. Žalosno je da su mladi do sada javno i u udžbenicima namjerno krivo informirani. Demokratska država to ne bi smjela dozvoljavati, jer to baca ljagu na nju, ili u krajnjemu država time pokazuje svoju pravu stranu. Naši se borci osjećaju povrijeđeni i na žalost nemaju povjerenja u sudbenu vlast koja ne kažnjava svjesne lažne objede.

■U školskim udžbenicima i nastavi povijesti učinjeni su mali pomaci na bolje, ali još uvijek se mlađoj generaciji ne prikazuje prava istina o Drugom svjetskom ratu i antifašističkoj borbi. Je li u nastavi povijesti u našim školama dovoljno istaknuta činjenica da je Europa zasnovana na antifašističkim vrijednostima?

- Nije. Novi udžbenici tek se počinju pisati a biti će u upotrebi za četiri godi-

ne. Po najnovijem dogovoru s ministrom školstva Fuksom poslali smo teze koje će autori obraditi u novim udžbenicima. Tek tada će mladi dobiti istinitu informaciju o zbivanjima u Drugom svjetskom ratu. Garanciju objektivnosti daje činjenica da je dr. Dubravica, predsjednik našeg Savjeta antifašista, imenovan od Ministarstva za recenzenta povjesnih udžbenika i da će se lažni podaci skinuti prije tiskanja.

Dobra suradnja s antifašistima iz susjednih zemalja

■Često ste u kontaktima s antifašističkim organizacijama drugih, osobito susjednih zemalja. Koliko ta suradnja doprinosi afirmaciji istine o antifašističkoj borbi i jačanju uloge antifašizma danas?

-Naš Savez i Udruge imaju jako do-

bru suradnju s antifašistima svih naših susjeda. Ta se suradnja nije prekidala od završetka Drugog svjetskog rata. Svi ma nam je jasno da smo u svojim državama i da ne želimo nikakvo vraćanje na jedinstvenu državu. Međutim, svi smo svjesni da je period oslobođilačke borbe jedan od najznačajnijih u našoj povijesti i dovoljno snažan motiv da nas obveže na čuvanje naših antifašističkih tradicija, na poštovanje nevinih žrtava i boraca koji su dali živote za nas i našu slobodu. Radi toga svake godine zajedno obilježavamo najvažnija zbivanja iz tog perioda, a pogotovo će to biti izraženo sljedeće 2011. – 70 godina od početka oslobođilačke antifašističke borbe. Radi toga obnovljen je i eksponatima dokumentiran Muzej AVNOJ-a u Jajcu, jer da tog tijela, kao i ZAVNOH-a kao vlade Federativne Hrvatske nije bilo, ne bi bilo ni današnje slobodne države Hrvatske.

Naše udruge uz granicu sa susjedima također zajedno obilježavaju borbene pohode i komemoriraju zajedničke žrtve iz tog vremena.

Naš je Savez član Svjetske veteranske organizacije (WVF-a) i surađuje s FIR-om i uvijek nastojimo biti prisutni bar na glavnoj godišnjoj skupštini gdje izvještavamo i o našim aktivnostima. Kroz sve to antifašistička europska javnost informirana je o stanju antifašista i antifašizma u Hrvatskoj.

S. Tomašević

Na osnovi članka 31. točke 8. Statuta Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Predsjedništvo SABA RH na 4. sjednici održanoj 22. studenog 2010. godine donijelo je

ODLUKU o visini i načinu raspodjele članarine u Savezu antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske za 2011. godinu

Članak 1.

Članovi SABA RH plaćaju godišnju članarinu počevši od 1. siječnja 2011. godine:

30,00 – 50,00 kuna

Godišnja članarina može biti uplaćena odjednom ili u dvije rate, tj u siječnju prva polovica, a u lipnju mjesecu druga polovica, odnosno tijekom cijele godine.

Svaki član udruge dužan je plaćati članarinu.

U koliko je član udruge slabog imovinskog stanja članarina može iznositi 20,00 kuna.

Članak 2.

Od prikupljenog iznosa članarine udruzi ABA pripada 70%, županijskoj zajednici UABA 15%, a SABA RH 15% uplatom na žiro račun Predsjedništvu SABA RH broj: 2360000-1101546344.

Udruge ABA koje imaju manje od 50 članova mogu cijeli iznos članarine zadržati za svoje potrebe.

Članak 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a primjenjuje se od 1. siječnja 2011. godine.

Članak 4.

Tumačenje ove odluke daje Predsjedništvo SABA RH.

PREDSJEDNICA
dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović

Na osnovi članka 31. Statuta Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Predsjedništvo SABA RH na 4. sjednici održanoj 22. studenog 2010. godine donijelo je

ODLUKU o cijeni lista »Glas antifašista«

Članak 1.

Pojedinačna cijena lista »Glas antifašista« kojeg izdaje SABA RH, iznosi 10,00 kuna po primjerku

Članak 2.

Ova odluka stupa na snagu odmah, a primjenjivat će se od sljedećeg broja Glasa (71), 10. prosinca 2010. godine

Članak 3.

Tumačenje ove odluke daje Predsjedništvo SABA RH

Obnova spomen područja u Gabrinovcu

♦Inicijativa za obnovu spomen područja konspirativne bolnice Kalničkog partizanskog odreda u Gabrinovcu nastala je 2006. godine, kada su delegacije SABA RH i ZUABA Varaždinske županije posjetile i izvršile uvid u stanje objekata i konstatirale da je potrebna hitna sanacija spomen područja, posebno za dvije drvene barake, koje su se nalazile u ruševnom stanju

Na poziv Udruge antifašističkih boraca i antifašista Ludbreg, spomen područje u Gabrinovcu, 16. listopada, posjetila je delegacija SABA RH na čelu s predsjednikom dr. sc. Vesnom Čulinović Konstantinović i potpredsjednikom Josipom Skupnjakom. U delegaciji su bili i predstavnici ZUABA Varaždinske županije na čelu koj je bio Tito Grah, gradonačelnik Grada Ludbrega Marijan Krobot i predsjednik organizacije SDP-a Grada Ludbrega Ivan Vincetić.

Spomen područje Gabrinovec se upravo obnavlja i znatan dio radova je već obavljen. Gosti su bili zadovoljni obimom

i kvalitetom izvedenih radova u koje je trebalo uložiti mnogo truda i vremena. Od dvije barake jedna je uređena kao spomen bolnica a druga će poslužiti kao muzej u Gabrinovcu.

Cijeli okoliš uređen je i hortikultorno, postavljena je nova spomen ploča, a niče i sve više novih ideja, kako bi ovo područje postalo što zanimljivije budućim posjetiteljima. O povijesti ovog mesta govorio je Milivoj Dretar a gosti su u svojim obraćanjima obećali punu podršku u ostvarenju ovog velikog poduhvata.

Inicijativa za obnovu spomen područja

konspirativne bolnice Kalničkog partizanskog odreda u Gabrinovcu nastala je 2006. godine, kada su delegacije SABA RH i ZUABA Varaždinske županije posjetili i izvršili uvid u stanje objekata i konstatiiali da je potrebna hitna sanacija spomen područja, posebno za dvije drvene barake, koje su se nalazile u ruševnom stanju.

Uslijedio je dopis svim mjerodavnim institucijama, od Konzervatorskog odjela u Varaždinu do vlasti u Varaždinskim Toplicama kojima je predloženo da iniciraju sastanak i dogovor za realizaciju obnove. Nažalost u tome se nije uspjelo.

U to vrijeme Udruga antifašističkih boraca i antifašista grada Ludbrega vrši podmladivanje članstva i rukovodećeg kadra koje, na čelu sa predsjednikom Zdravkom Pahorom i tajnikom prof. Milivojem Dretarom, donose odluku o ulasku u ovaj veliki, složen, ali i hvale vrijedan posao. Slijedi izrada projekta, pronalaženje sponzora za materijal i finansijska sredstva, što je bilo vrlo teško u ovo doba recesije, ali uz veliku upornost u tome su u potpunosti uspjeli.

Drugi dio posla bio je u animaciji članstva za radne akcije uz nužnu pomoć stručnjaka, uglavnom stolarskih majstora. Radovi idu kraju pa se otvorenje obnovljenog spomen područja očekuje iduće godine povodom 70. obljetnice ustanka.

Milan Turkalj

Delegacija SABA RH sa domaćinima u spomen području Gabrinovec

SPOMEN-PLOČA ZA ŠIMUNA

Povodom obljetnice smrti narodnog heroja Antuna Blažića Šimuna, otkrivena je spomen-ploča na središnjoj kosturnici na ludbreškom groblju. Na svečanosti su se okupili i članovi obitelji, gradonačelnik Marijan Krobot, članovi Udruge antifašista i SDP-a Ludbreg. Antun Blažić Šimun se od samog početka rata istaknuo u mnogim borbama s neprijateljem, diverzijama, prikupljanju oružja i hrane, organiziranju partizana na Kalniku. Bio je i vijećnik ZAVNOH-a. Poginuo je na zadatku, u Bikovcu, 13.9.1943. Nakon rata njegovi su posmrtni ostaci prenijeti u Ludbreg, a kad se izgradila spomen-kosturnica za izginule partizane 17. udarne slavonske brigade, pokopan je zajedno s njima. Ovime se ostvarila dugogodišnja želja Šimunove obitelji da se konačno obilježi njegovo posljednje počivalište. Gradu Ludbregu koji je financirao ploču, u ime obitelji se zahvalila Katarina Brcković, Šimunova najstarija sestra.

M. D.

Tribina

Fašistoidnost se širi Europom i svijetom

Društvo »Josip Broz Tito« u Zagrebu ove je godine organiziralo nekoliko tribina za svoje članove na kojima su kao predavači i moderatori sudjelovali istaknuti društveno-politički djelatnici, povjesničari, sveučilišni profesori...

Ovih je dana upriličena tribina koju je vodila Nada Boban, predsjednica Društva »Josip Broz Tito« Zagreb. Izlagatelj je bio dr. sci JOSIP DEŽELJIN, prof., koji je veoma zanimljivo i razložno obradio temu: »Fašistoidnost se širi Europom i svijetom«. Bilo je riječi o pojmovnom razmatranju fašistoidnosti, uzrocima, uvjetima i okolnostima koje pogoduju njegovoj pojavi u društveno-političkom životu današnjeg svijeta, o najčešćim pojavnim oblicima fašistoidnosti u današnje vrijeme. Također, naznačeni su neki od dokumenata nacionalnih i međunarodnih institucija u odnosu prema pojavama fašistoidnosti u novije doba.

B.M.

DJELOVATI JOŠ EFIKASNIJE

•U godini obilježavanja 65. obljetnice pobjede realizirane su brojne aktivnosti Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske. Sva su društva, zajedno s udrugama antifašističkih boraca i antifašista, u svoje programe uvrstila aktivnosti na obilježavanju događanja iz NOB-a i afirmaciji antifašizma

Ove godine obilježavamo veliki jubilej – 65. obljetnicu pobjede u Drugom svjetskom ratu i sloma zločinačkih sustava fašizma i nacizma. Pobjeda je izvođena Narodnooslobodilačkom borbom (NOB) u kojoj su pobijedeni i domaći zločinci, ustaše i četnici. Pobjeda u Drugom svjetskom ratu iznjedrila je i nove civilizacijske stечevine koje se suprotstavljaju ideologiji nacifašizma i zalaže se za poštivanje različitosti i ravnopravnosti, bez obzira na boju kože, vjeru i naciju, toleranciju i nenasilje te očuvanje slobode i mira. Stoga su sva društva »Tito« u Hrvatskoj, zajedno s udrugama antifašističkih boraca i antifašista, u svoje programe uvrstila aktivnosti na obilježavanju događanja iz NOB-a i afirmaciji antifašizma.

Mladost u Kumrovcu

Povodom 65. godišnjice pobjede organizirane su tribine o njenim tekovinama u društveno-političkom razvoju Socijalističke Republike Hrvatske, o fašizmu i antifašizmu danas, o samoupravljanju, o poimanju privatnoga, društvenoga i državnog vlasništva, o stambenoj politici. Organizirane su i rasprave i znanstveni skupovi o Informbirou, o marksizmu i komunizmu, a o tome su u nakladi znanstvene biblioteke Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske izdane i brošure.

Radi afirmacije antifašizma Znanstveno vijeće Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske svoja je izdanja - knjige »Zagreb i Hrvatska u Titovo doba« i »Titovo doba – Hrvatska prije, za vrijeme i poslije« te brošure »Bratstvo i jedinstvo/suživot« (svezak 1), »1948. - povijesni razlaz sa staljiniskim totalitarizmom?« (svezak 2), »Dokumenti o razlazu sa staljinizmom« (svezak 2a) i »Marksizam i komunizam« (svezak 3) - poklonilo svim srednjim školama, filozofskim, pravnim i ekonomskim fakultetima, Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, Državnom arhivu, knjižnicama i čitaonicama.

Posebno treba istaknuti ovogodišnju manifestaciju Dana mladosti – radošti u Kumrovcu. Svi sudionici skupa bili su veoma zadovoljni. Naglasili su da je ta manifestacija ove godine bila najuspješnija dosad. Istaknuli su također

Sjednica Predsjedništva Saveza društava Josip Broz Tito

kako je iz godine u godinu uočljiv sve veći broj njenih sudionika i da je bilo mnogo mlađih i mlađih ljudi. Unatoč kontra-skupu, koji je organizirala Čista stranka prava, zahvaljujući policijskom osiguranju, nije bilo incidenta. Za pamćenje je činjenica da su bili prisutni svi predsjednici saveza antifašističkih boraca iz svih republika. Bili su veoma zadovoljni i oduševljeni. Istaknuli su da je to za njih bio povijesni dan, jer su se prvi put u proteklih 20 godina svi predsjednici susreli na istom mjestu, pred Titovom rodnom kućom, i to u povodu pobjede nad nacifašistima i domaćim izdajnicima.

Tri nova društva

Ove godine ustanovljena je i manifestacija »Titovi dani u Fažani« koja bi trebala postati tradicionalna. Treba spomenuti i posebne aktivnosti kojima su bave sva društva radi druženja i međusobnoga bližeg upoznavanja. One se organiziraju prigodom obilježavanja Dana društava i nekih važnih obljetnica. Sva ova druženja pridonose ostvarivanju drugarskih odnosa.

Održani su i brojni susreti s društvima »Tito« iz Bosne i Hercegovine. Oni su prvenstveno važni kao oblik druženja, kojima se njeguje dru-

garstvo, bliskost, bratsvo. To su društva zajedničkog imena, a imaju i zajedničke ciljeve na kojima se temelji i daljnja suradnja i uzajamna potpora u ostvarivanju zajedničkih ciljeva. Ta druženja postaju tradicionalna. Neosporna je činjenica da su u sadašnjoj situaciji u Bosni i Hercegovini društva »Josip Broz Tito« ona koja okupljaju Srbe, Hrvate i Bošnjake i tako unapređuju antifašističke civilizacijske tekovine.

U 2010. godini osnovana su i tri nova društva »Tito«, s oko 350 članova. Svako društvo u svoj program obavezno uključuje komemorativno obilježavanje obljetnice Titove smrti, 4. svibnja, organiziranjem posjeta »Kući cvijeća« ili prigodne komemoracije. Isto tako, svakog 25. svibnja, osim posjeta manifestaciji Dan mladosti – radošti u Kumrovcu, pripremaju se i brojne druge priredbe.

Velike teškoće predstavlja nam blokada od strane medija, jer to onemogućava informiranje građana o postojanju društava »Josip Broz Tito« i o njihovim programima, posebno programima za mlade. Međutim, ni društva »Tito« nisu uspjela pronaći nove načine informiranja o svom radu, u uvjetima svojevrsne »ilegale«, u kojoj se moraju osloniti samo na sebe i svoje materijalne mogućnosti, odnosno na list SABA RH »Glas antifašista«.

Dr. sc. Tomislav Badovinac

•Na sjednici Predsjedništva Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske zaključeno da su u proteklom razdoblju zabilježeni primjereni rezultati i naglašena potreba za još angažiranjim djelovanjem

Održana je 16. sjednica Predsjedništva Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske, na kojoj je razmatran izvještaj o radu između dviju sjednica, programske smjernice i naredne aktivnosti. Osnovna misao vodila u radu Saveza društava »Josip Broz Tito« Hrvatske bila je i ostaje obveza suprotstavljanja klevetanju Tita, njegovog lika i djela, manipuliranju povijesnim dogadjajima i prekrajanju povijesnih činjenica. To je stalni zadatak – borba za istinu o NOB-u, tekovinama antifašizma i dosezima socijalističke izgradnje – rečeno je, uz ostalo, u raspravi članova Predsjedništva.

Među inim, istaknuto je zadovoljstvo organizacijom tradicionalne proslave Dana mladosti u Kumrovcu. Skup je protekao u znaku 65. obljetnice pobjede nad fašizmom i

POSTIGNUTI VRIJEDNI REZULTATI

30. godišnjice Titove smrti. U Titovu zavičaju bilo je više od jedanaest tisuća posjetitelja (među njima i neuobičajeno mnogo mlađih) iz cijele Hrvatske, ali i zemalja bivše SFRJ. Prihvaćen je prijedlog da se manifestacija Dana mladosti – radosti u 2011. godini organizira u znaku 70. obljetnice ustanka naroda Hrvatske.

U raspravi o posjetu Bleiburgu, odnosno Teznom, članovi Predsjedništva nisu podržali stav Predsjedništva SABA RH, ustvrdivši da je neprimjerenovo odavanje počasti onima koji su bili na strani nacifašizma. Postavljeno je i pitanje kako se odnosititi prema instituciji »Liga antifašista jugoistočne Europe«, osnovane u Bihaću. Zaključeno je da se Savez društava »Josip Broz Tito« Hrvatske neće formalno učlanjavati. Međutim, kako je naglašeno, poželjno je iznalaziti mogućnosti dogovaranja zajedničkih aktivnosti s društvima »Tito« iz susjednih zemalja.

Što se tiče štafete, zauzet je stav da Savez društava ne podržava nošenje štafete. Titovom smrću štafeta gubi smisao. Njeno korištenje danas je zanimljivo samo u svrhu

dokazivanja kulta ličnosti i u želji da se profašisti i ustašoidi izruguju Titu.

Brojne aktivnosti

U raspravi je naglašeno da članovi društava »Tito« u suradnji s udrugama antifašističkih boraca i antifašista i nadalje sudjeluju na obilježavanju i događanjima – obljetnicama, komemoracijama. Također, društva »Tito« će i ubuduće organizirati tribine, predavanja i okrugle stolove na kojima će se razmatrati aktualna pitanja.

U raspravi je istaknuta nedovoljna suradnja s listom »Glas antifašista«. Potrebno je svaku važniju akciju kratkom informacijom opisati i uputiti listu.

U plodonosnoj i sadržajnoj raspravi sudjelovali su: dr. sc. Tomislav Badovinac, Martin Matošević, Slobodan Colović, Radoslav Ilić, Juraj Švenda, Đovani Broz, Božidar Caković, Milovan Borojević, Ivan Kukolja, Ilija Labus, Štefanića Novak, Ratko Crnobori, Đorđe Černac, Biserka Perman, Zdravka Vučković...

B.M.

U povodu Dana mrtvih

Položeni vijenci na grobove antifašista

Uznak sjećanja na poginule i umrle borce – antifašiste, delegacije Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Društava »Josip Broz Tito« i Mladih antifašista položile su, u povodu Dana mrtvih, vijence i cvijeće na spomen-obilježja u Zagrebu, Kumrovcu, Jasenovcu, Jadovnom i drugim mjestima diljem Hrvatske.

U Zagrebu su položeni vijenci na spomenik žrtvama u Dotrščini

Predstavnici SABA RH polažu vijenac kod spomenika na Dotrščini

te na Grobniču narodnih heroja, kod Velikog križa, na grobove Vladimira Nazora, dr. Ivana Ribara i Vladimira Bakarića, na spomenik djeci s Kozare i na grobove umrlih boraca NOV-a.

Vijence na antifašističke spomenike su položili i predsjednik Republike Hrvatske dr. Ivo Josipović i gradonačelnik Zagreba Milan Bandić.

K. Sedmak

Predsjednik Republike dr. Ivo Josipović polaže vijenac na grobniču Narodnih heroja na Mirogoju

*Marš
solidarnosti 2010.*

Protiv diskriminacije Roma

Danas, kao i prije 70-ak godina, antifašizam se pokazuje kao nužni stav svih progresivnih ljudi. Institucionalni rasizam Europske unije i njena praksa posebno dolazi do izražaja odnosno kulminira u proteklih par godina. U vremenu ekonomskе krize kada se besramno režu radnička prava i ruši standard, europske političke klike pokušavaju anti-imigrantskom netrpeljivošću rasipraviti šovinistički bijes da bi se odvratila pažnja od konkretnih stvari.

Na udaru takve rasističke politike ove godine su se posebno našli Romi kojih je bilo deportirano nekoliko desetaka tisuća iz zemalja članica Europske unije. U takvoj praksi su prednjačile Italija, Njemačka čija je kancelarka Angela Merkel izjavom da je propala ideja multikulturalnog društva očito spremna voditi anti-imigrantsku politiku i Francuska čiji je predsjednik Sarkozy, da stvar bude ironična, i sam dijete roditelja imigranata iz Mađarske. Fraze poput borbe protiv kriminala, zaštite javnog reda i mira i slično, izgleda služe da bi se našlo krivca za trenutačno stanje. Gotovo je nevjerojatno da Romi nakon sustavne diskriminacije, nasilne asimilacije i holokausta ponovno budu žrtve dnevno političkih interesa i da budu ponovno u 21. stoljeću natjerani da postanu nomadi. Takva politika je naišla na zasluženi otpor i veliko neslaganje antifašista diljem Europe koji su odlučno stali u obranu svojih sugrađana.

Današnji Marš je bio i marš solidarnosti s romskom braćom iz Europske unije i naše ne diskriminaciji i nepravdi koju ti ljudi trpe. Također, to je bio i marš solidarnosti sa našom braćom u Hrvatskoj koji su sve češće mete rasističkih napada i sustavne diskriminacije. Na trećem po redu maršu solidarnosti mi antifašisti smo zajedno sa romskom braćom odlučno ustali protiv anti-imigrantske netrpeljivosti koja se sistemski potiče, protiv diskriminacije, protiv rasizma i za puna prava svih ljudi.

Jedna rasa – ljudska rasa! Protiv diskriminacije Roma!

Karlovac:

Međunarodni dan borbe protiv fašizma

U organizaciji Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Karlovca i Karlovačke županije te Odbora za ljudska prava Karlovac, 7. studenog je održana tribina »Fašizam ima tisuću lica«.

U prepunoj dvorani Zorin doma su govorili **Jelka Glumičić**, predsjednica Odbora za ljudska prava Karlovac, **Zoran Pusić**, predsjednik Građanskog odbora za ljudska prava, **Vesna Teršelić**, predsjednica Documente i **Mario Šimunković**, predsjednik Udruge mladih antifašista grada Zagreba. Govornici su u svojim izlaganjima podsjetili na same početke nacističkog terora, antifašistički otpor u Narodnooslobodilačkoj borbi, ali i na borbu protiv fašizma devedesetih, kao i onu koju vodimo danas protiv povijesnog revizionizma i jačanja ekstremnih stranaka.

Na tribini su prisustvovali učenici triju razreda srednje škole, karlovački antifašisti te predstavnici vlasti.

ANTIFA FESTIVALI

Suradnja antifašističkih grupa

Da antifašistički ideal i dalje živi i da je ukorijenjen u svijesti mladih ljudi svjedoče mnogobrojne aktivnosti u posljednje vrijeme, od kojih ističemo one koje su okupile veći broj ljudi i u kojima smo i mi sudjelovali. Ono što je pritom posebno vrijedno istaknuti je drugarska suradnja između antifašističkih grupa i učvršćivanje odnosa.

Krajem devetog mjeseca u Mostaru je tek oformljena grupa Antifa BiH organizala Antifa fest u Omladinskom kulturnom centru Abrašević. Festival koji je trajao dva dana je ponudio dvije tribine i za svaku večer koncerete na kojima su svirali već etablirani punk-bendovi antifašističkog opredjeljenja. Organizacija festivala nakon svega nekoliko mjeseci djelovanja je dokaz da se radi o ozbiljnoj ekipi mladih ljudi i nadamo se da će tako i nastaviti. Odličan niz nastavljuju ljudi iz Pule koji Kulturni centar Karlo Rojc mogu bez pretjerivanja nazvati i vlastitim domom. Organizacije Monteparadiso, Novo istarsko podzemlje (*do it yourself platforma*) i AFF kolektiv su se pobrinule da se i ove godine održi Antifa fest, sedmi po redu, čija je tradicija zasnovana na nemilom dogadaju iz jeseni 2004. kada je grupica naci-skinheda napala dvoje nevinih pojedinaca koji su jedva ostali živi. Nakon toga napada je uslijedila reakcija stanovnika koji su marširali gradom u povorci koja je brojala 2 000 ljudi, na temelju čega se krenulo u organizaciju festivala. Antifa fest koji je trajao od 10.11. do 14.11.2010., poznat po bogatom sadržaju, nije niti ove godine razočarao. Okupljeni su imali priliku vidjeti izložbu: »Nacistički teror nad homoseksualcima od 1933. do

1945.«, prisustvovati raznoraznim tribinama i videoprojekcijama, educirati se na predavanjima i naravno uživati u nezaobilaznim koncertima.

Trilogiju, iako ne kronološki, završava Antifašistička akcija Novog Sada koja zaslžuje našu veliku pohvalu. Deset godina sustavnog djelovanja nije mala stvar, jer je dovelo do toga da se pristalice fašističke ideje skrivaju »po mišijim rupama« i da praktično ne postoje na ulicama Novoga Sada, je poprilično velika stvar. Desetu godinu za redom obilježen je 9. studeni, Svjetski dan borbe protiv fašizma, rasizma i antisemitizma. Obilježen je festivalom koji nosi ime »Ulice protiv fašizma 2010«. Dogadjaji 6. i 7. studenog predstavljaju pravu antifa poslasticu, čiji su glavni »sastojci« bili tribina »Alternativni Kulturni Prostori« na kojoj su razmjenjivane razne praktične ideje o samoorganiziranju ljudi i pokretanju alternativnih prostora za svirke, izložbe, zabavu i življenje, zatim tradicionalni antifašistički koncert. Zadnji dan je bila tribina »Antifa international«, na kojoj su se razmjenjivala iskustva o rješavanju problema s fašistima diljem kontinenta, a sve se završilo gledanjem francuskog filma »Chasseurs De Skins«.

Gosti na festivalu su bili aktivisti iz Češke, Njemačke te Ljubljane, Mostara, Pule, Zagreba, iz mnogih dijelova Srbije i naravno predstavnici Udruge mladih antifašista Zagreba. AFANS poručuje da se neće povući s ulica, da neće dopustiti fašistima da paradiraju gradom, da nikada neće odustati od borbe i da će borbu nastaviti, a mi poručujemo da ćemo i mi slijediti njihove riječi!

M. Šimunković

**Pismo SABA RH ministru znanosti, obrazovanja i sporta
dr. Radovanu Fuchsu**

U nastavi povijesti mora biti istina o antifašizmu

Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske uputio je 8. studenog pismo ministru znanosti, obrazovanja i sporta dr. Radovanu Fuchsu u kojem izražava zahvalnost na prijemu i razgovorima koje je 1. rujna ove godine Ministar vodio s delegacijom SABA RH o zastupljenosti antifašizma u udžbenicima povijesti za osnovne i srednje škole.

»Želimo potvrditi da SABA RH zapaža napredak koji postiže Vaše Ministarstvo na planu obrazovanja iz nacionalne povijesti i sa zadovoljstvom potvrđuje da su ružna vremena sotonizacije antifašizma Hrvatske iza nas«. To, kaže se u pismu, ohrabruje SABA RH da traži od Ministarstva obrazovanja, znanosti i športa (kao i svih čimbenika u Hrvatskoj koji djeluju na području obrazovanja i znanosti) da se odlučno zalažu kako bi se u školama koristili oni udžbenici povijesti koji objektivno i istinito prikazuju antifašističku Narodnooslobodilačku borbu u Hrvatskoj od okupacije i uspostave nacifašističke – kvisliške NDH 1941. do poraza nacifašizma u europskim i svjetskim razmjerima, a time i u Hrvatskoj 1945. godine.

»U do sada nezabilježenim uvjetima u hrvatskoj povijesti, hrvatski su građani, ujedino svi idealima slobode, nadčovječanskim naporima i žrtvama stvorili moćnu vojnu silu – Hrvatsku Narodnooslobodilačku Vojsku koju su kao cijenjenog partnera prihvatali Saveznici u svoj Antifašistički blok. U tom bloku Hrvatska je izvojevala ne

samo oslobođenje od nacifašističke okupacije nego je osigurala i vraćanje domovini Hrvatskoj anektirane, otete i poklonjene

•U školskim udžbenicima treba biti istaknuto da Republika Hrvatska ulazi u Europsku Uniju kao demokratska država izgrađena na zajedničkim europskim antifašističkim vrijednostima

dijelove hrvatskog kopna, mora i otoka. Hrvatski su antifašisti još u tijeku rata stvorili Zemaljsko Antifašističko Vijeće Narodnog oslobođenja Hrvatske koje je predstavljalo samostalnu, federalnu Hrvatsku državu u, tom, jedino mogućem povjesnom okviru federalne Jugoslavije. Ustrojili su Hrvatsku vladu i otklonili opasnost da Hrvatska poslije pada nacifašizma postane žrtva velikosrpskih i četničkih planova koji bi donijeli hrvatskom narodu neizrecive patnje i osvetu za ustaški genocid nad Srbima. Zato je bilo neminovno ZAVNOH ugraditi u Ustav Republike Hrvatske kao jedan od njenih stupova, što je i učinjeno«, naglašeno je u pismu kojeg je potpisala predsjednica SABA RH dr. Vesna Čulinović-Konstantinović.

Zatraženo je također, da »nastavnici (učitelji i profesori) povijesti stručno i savjesno obrazuju i odgajaju mladež u skladu s dostignućima i spoznajama povijesne znanosti, nasuprot manipulacijama politiziranjem i izvrstanjem povijesne istine i činjenica. Za buduće generacije veoma je važno da povjesni udžbenici đacima daju istinitu sliku razlika između fašističke i antifašističke ideologije i prakse. Potrebno je objasniti da se komunizam, kakav je bio na Istoku (Kina, SSSR i dr.), nikada nije razvio u našoj zemlji, jer socijalizam koji smo imali nije bio istovjetan unitarističkom i diktatorskom komunizmu«.

U pismu Ministru, SABA RH upozorava da u udžbenicima i izlaganjima profesora u nastavi treba biti zabilježeno »da antifašistička Hrvatska ulazi u Europsku Uniju kao ravnopravna demokratska država izgrađena na zajedničkim europskim antifašističkim vrijednostima.

Samo na svestrano sagledanoj povijesnoj istini, na dokumentima i znanstveno utvrđenim činjenicama, bez obzira svjedoči se to nekome ili ne, možemo graditi svoju budućnost u svemu pa i u značenju dometa Narodnooslobodilačke antifašističke borbe naroda Hrvatske 1941. – 1945. godine«.

Na kraju je izražena podrška SABA RH Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta, ministru Fuchsu i njegovim suradnicima u nastojanju i da se unaprijedi obrazovanje i odgoj hrvatske mladeži.

S.T.

Križevci

Na inicijativu Ogranka antifašističkih boraca i antifašista Križevaca i Forum-a mladih SDP-a organizirana je 12. rujna ove godine radna akcija kojom je uredeno Spomen-obilježje na Kalniku gdje se u vrijeme NOB-a nalazio bolnički stacionar.

U svibnju 1943. godine, u šumi predjela Rijetko brdo na koti 340, nedaleko mjesta Stupe, izgrađen je partizanski bolnički stacionar s oko 40 ležaja. Stacionar je radio sve do 23. rujna 1943. godine kada ga je otkrila i uništila ustaška satnija iz Varaždina i tom prilikom na svirep način pobila 14 neprekretnih ranjenih boraca. Samo se manji broj ranjenih

Radnom akcijom uređen spomenik

koji su bili pokretni i dio bolničkog osoblja spasio bijegom u Vojakovački Osijek.

Zdravstveni djelatnici Križevaca i Šumarije Križevci 1981. godine pokrenuli su inicijativu da se ovo mjesto trajno obilježi. Tada je počela gradnja spomenika s imenima poginulih boraca, a uređen je okoliš i pristup kroz šume Kalnika. Svečanost povodom završetka radova na spomen-obilježju održana je 4. srpnja 1982. godine. Budući da je prošlo dosta vremena, a da mjesto gdje se nalazio stacionar kao i pristup do njega nisu održavani, antifašisti i članovi Forum-a mladih SDP-a su radnom akcijom spomen-obilježje dostoјno obnovili.

Stjepan Vujić

•Predsjednik Udruge antifašista **Dragan Brljević** podsjetio je na 24. listopada 1944. godine kada je Vrgorac oslobođen od fašističkih okupatora

Povodom 24. listopada Dana oslobođenja Vrgorca, Udruga antifašista Grada održala je proširenu sjednicu Predsjedništva, te organizirala prigodno obilježavanje toga

Sudionici proširene sjednice Predsjedništva

važnog datuma u prostorijama Sindikata umirovljenika Hrvatske u Vrgorcu.

Nakon održane minute šutnje za sve poginule u Drugom svjetskom i Domovinskom ratu, predsjednik Udruge antifašista **Dragan Brljević** podsjetio je prisutne na

Obilježen Dan oslobođenja grada

značaj datuma 24. listopada 1944. godine, kao dana kada je Vrgorac konačno oslobođen od fašističkog okupatora. Naglasio je važnost antifašističke borbe kao pozitivne tekovine utkane u poslijeratno europsko društvo.

Tajnik Udruge antifašista **Slavoljub Maršić** u svom je osvrtu podsjetio na događaje koji su prethodili oslobođanju Vrgorca od Nijemaca rekavši: »Vrgorac je oslobođen u sklopu djelovanja 8. dalma-

da u Stiljima nekoliko dana ranije. Dana 24. listopada 1944. godine iz Vrgorca su se povukli posljednji njemački vojnici, a vlast su preuzeли sami građani jer u širem području nije bilo značajnijih partizanskih snaga«. Ističući važnost antifašističke borbe za Vrgorsku krajinu, Maršić je rekao kako je 3200 Vrgorčana sudjelovalo u antifašističkoj borbi, te da je Vrgorska krajina tijekom rata u najvećem dijelu funkcionala kao oslobođeni teritorij.

U nastavku izlaganja Maršić je upozorio da povremeno pojavljivanje aveti prošlosti, poput govora don Ivana Turića u Raščanima povodom otkrivanja spomenika žrtvama četnika, ističući kako mediji i vlast na njih nedovoljno žustro reagiraju. „Udruga antifašista zato i postoji, da reagira na tako iskrivljavanje prošlosti i njeguje civilizacijske europske vrijednosti“, rekao je Maršić.

Na svečanosti u Vrgorcu se okupilo dvadesetak članova Udruge i ostalih građana, a među njima i predsjednik GO SDP-a Vrgorac **Rade Bobanac**, i predsjednik HNS-a Vrgorca **Ivica Tendžera**.

Nakon završetka sjednice organiziran je prigodni domjenak, a potom su delegacije Udruge antifašista položile vijence i zapalile svjeće za sve ratne žrtve kod spomen-koštunice na Maskari i kod Centralnog križa na gradskom groblju u Vrgorcu.

Za razliku od lani, na ovogodišnjem obilježavanju 24. listopada nisu se pojavili predstavnici gradske vlasti, niti su u organizaciji događaja sudjelovali. Nije izvršeno ni lanjsko obećanje gradskih vlasti da će 24. listopada biti uvršten u Statut Grada Vrgorca, te se antifašisti nadaju da će ono biti izvršeno u najskorije vrijeme.

B. Radonić

Župan Nikola Dobroslavić nudio postavljanje spomenika Stjepanu Filipoviću u Gradskom parku

Vraća se u centar Opuzena Stjepan Filipović

U razgovoru s gradonačelnikom Opuzena spomenik se vraća u samo središte grada. Tako će se taj spomenik tamo postaviti, što je vjerojatno primjerena lokacija a time će i svrha postavljanja spomenika svakako biti bolje postignuta.

Ustvrdio je to s govornice Velike vijećnice, tijekom Skupštine Dubrovačko-neretvanske županije, župan **Nikola Dobroslavić** u odgovoru SDP-ovu vijećniku **Tomislavu Brnasu** koji je u vijećničkom pitanju podsjetio na to kako je spomenik na rodnom heroju Stjepanu Filipoviću uništen

1991. godine. Stjepan Filipović imao je 26 godina kad je obješen u Valjevu, a njegova se fotografija u prirodnoj veličini nalazi u zgradi Organizacije Ujedinjenih naroda u New Yorku, te u Auschwitzu i na brojnim drugim mjestima. Ovo što se sada radi s postoljem i spomenikom nije primjereno! O tome će se Savez antifašističkih boraca obratiti svjetskoj javnosti i organizacijama antifašista, a vas, župane, molim da mi odgovorite tko to radi i zašto - zapitao je Brnas prije nego što je dobio županov »umirujući« odgovor.

A.K.

Obnovljen spomenik žrtvama fašizma

Na inicijativu mještana, a u organizaciji Mjesnog odbora i UABA Požega obnovljen je i 24. listopada 2010. ponovo otkriven, u domovinskom ratu devastiran spomenik borcima i žrtvama fašizma sela Duboka za 96 stradalih mještana. To je prvi obnovljeni antifašistički spomenik u Požeštinu.

Skupu u Dubokoj su nazočili dožupan Požeško-slavonske županije Miroslav Grozdanić, donačelnik Općine Čaglin Franjo Knisek, potpredsjednik SABA Borivoj Zarić i član Predsjedništva Pero Matić, predsjednik Mjesnog odbora Duboka Božidar Borjanić, predsjednica UABA Požega Kata Holjevac, delegacija UABA Pakrac-Lipik, delegacija županijskog foruma seniora SDP, mještani Duboke i brojni antifašisti požeškog kraja.

Stanovnici Duboke su već 15. srpnja 1941. održali prvi sastanak za pripremu ustanka. Nakon nekoliko dana u šumarku pokraj Duboke formirana je prva partizanska oružana grupa od 10 boraca koja je do kraja godine izrasla u prvu Papučko-krndijsku četu. Zbog masovnog odaziva i podrške NOP-u na stanovnike Duboke usmjerila se oštra represija ustaške vlasti tako da je mjesto raseljeno i opljačkano, a zatečeno stanovništvo završilo u logoru Stara Gradiška.

Svečanost je otvorila predsjednica UABA Požega Kata Holjevac, a skupu su se obratili i predsjednik MO Duboka Božidar Borjanić, inicijator obnove Branko Božić, donačelnik Općine Čaglin Franjo Kniski, dožupan Miroslav Grozdanić te potpredsjednik SABA Borivoj Zarić.

B.Zarić

Obnovljen devastirani spomenik borcima i žrtvama fašizma

Reagiranje

Zašto je srušen spomenik u Šumeću?

U srijedu, 27. listopada, oko 14 sati poznati počinitelj demolirao je i srušio spomenik borcima i civilnim žrtvama narodnooslobodilačkog rata u Šumeću. Spomenik se nalazio u krugu tamošnje osnovne škole.

S indignacijom i žaljenjem osuđujemo ovaj čin vandalizma na kulturne spomenike i povijesne tekovine NOB-a. Ovim putem pokrećemo inicijativu institucija koje su dužne voditi brigu i održavati spomenike. NOB je dala temelje nezavisnosti naše Republike Hrvatske, a mještani Šumeća su ogorčeni tim nedjeljom i traže procesuiranje počinitelja.

Izvršni odbor Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Županije i Grada Slavonskog Broda.

ATTENZIONE! (PAŽNJA!)

Pubblichiamo una fusione della provincia di Dalmazia, del Regno d'Italia. (Objavljujemo pripajanje pokrajine Dalmacije Kraljevini Italiji.)

Vietta la fissazione dei simboli nazionali della provincia Dalmazia in tutte le istituzioni e case. (Zabranjuje se postavljanje nazionalnih simboli pokrajine Dalmacije u svim institucijama i domovima.)

Vietta l'uso della lingua croata, e l'italiano diventa la lingua ufficiale della provincia di Dalmazia. (Zabranjuje se korištenje hrvatskog jezika, a talijanski jezik postaje službenim jezikom pokrajine Dalmacije.)

Croati hanno vietato in strada dopo 18 ore, e se sono catturati senza caratteristiche di spicco visibile, lettere U alla spalla destra, seguito da un tiro punizione. (Hrvatima je zabranjen izlazak na ulicu iza 18 h, a ukoliko ih se uhvati bez vidljivo istaknutog obilježja slova U na desnom ramenu, slijedi kazna strijeljanjem.)

Viva il Regno d'Italia! (Za dom Spremni!)

Da prije 66 godina hrabri Spiličani nisu oslobođili Naš grad, za pročitati ovaj tekst ne bi vam bio potreban prijevod.

26.10.1944. Dan oslobođenja grada Splita
NEKA SE NE ZABORAVI!

SF-SN!!!

Sekcija mladih antifelista grada Splita

NASTAVLJEN STUDIJSKI OBILAZAK MJESTA STRADANJA

♦Grupa od tridesetak sudionika posjetila je mjesta stradanja u Drugom svjetskom ratu - selo Prkos, zatim Glinu, Banski Grabovac i Petrovu Goru

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću organizirala je u subotu, 4. rujna 2010., treći studijski obilazak mješta obilježenih traumatskim događajima iz razdoblja 1941. - 1999. Cilj je sustavno upoznavanje s praksama obilježavanja mješta stradanja i komemorativnom kulturom u Hrvatskoj, široj regiji i susjednim državama, poticanje javnog dijaloga o kulturi pamćenja kao i osnaživanje stručnih timova zainteresiranih za suočavanje s prošlošću u pojedinim zemljama.

U Prkosu stradalo više od 400 ljudi

Na ovom studijskom putovanju, grupa od tridesetak sudionika je prvo posjetila selo Prkos, gdje je u ustaškom »čišćenju« stradalo više od 400 ljudi (uglavnom žena i djece) u prosincu 1941. godine. U knjizi *Prkos u plamenu*, autor dr. Korać objavio je imena, prezimena, datume rođenja, kućne brojeve stanovanja te ostale podatke za 438 stanovnika tog sela koji su stradali 21. prosinca 1941. Prema njegovim podacima, 130 ljudi uspjelo je izbjegći masakr, a ubijeno ih je oko 450. Više od polovice stradalih bila su djeca i osobe mlađe od 18 godina. Na ovoj je lokaciji govorio publicist **Slavko Goldstein** (autor knjige *1941. – Godina koja se vraća*) koji je naglasio da je »to bio prvi masovni zločin ustaša u ovom kraju, nakon kojeg su mještani, ostavši bez porodica, otišli u partizane«. **Danica Mičić**, zamjenica načelnika općine Lasinja, koja svake zime na spomen kosturnici polaže vijenac u sjećanje na osam poginulih članova svoje obitelji, ukazala je na činjenicu da je ploča na spomeniku ubijenim mještanima puna rupa od metaka, te da je nakon komemoracija u posljednje dvije godine ploča nekoliko puta išarana grafitima.

Zločini u Glini u svibnju i kolovozu 1941. godine

Sudionici na studijskom putovanju su, nakon Prkosa, obišli Glinu, gdje su ih dočekali prof. dr. **Drago Roksandić** s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta

u Zagrebu, te g. **Igor Mrkalj**, Savjetnik gradonačelnika za međunarodnu suradnju i europske integracije. Okupljene je pozdravio zamjenik gradonačelnika Gline **Duro Stojić**. Roksandić je, ispred nekadašnjeg spomen-doma, koji se danas zove Hrvatski dom i na ulazu u koji se nalazi spomenik Augusta Augustinića Majka s djetetom, održao kratko predavanje o zločinima koji su počinjeni u svibnju i kolovozu 1941., za vrijeme kojih je pobijeno gotovo sve pravoslavno muško stanovništvo iz Gline i okolice. Obilazak Gline je nastavljen posjetom pravoslavnoj i katoličkoj crkvi te kući u kojoj je Josip Runjanin skladao himnu *Lijepa naša*, a završen je posjetom starom glinskom pravoslavnom groblju. Na tom se mjestu okupljenima obratio **Igor Mrkalj** koji je govorio o zajedničkom spomeniku i kosturnici koja se tamo nalazi i u kojoj su položena tijela dvije tisuće žrtava stradalih u dva masovna zločina počinjena u Glini u svibnju i kolovozu 1941.

Banski Grabovac - pobijeno 1.200 ljudi

Studijsko putovanje nastavljeno je posjetom selu Banski Grabovac nedaleko od Gline, u kojem je održan prvi oružani partizanski ustank na Baniji pod vodstvom Vasilija Gaćeše u srpnju 1941., nakon čega je uslijedila ustaška odmazda za vrijeme koje je pobijeno oko 1.200 ljudi (uglavnom Srba) iz okolnih krajeva. Tamo su članovi Saveza antifašista iz Petrinje pokazali dva spomenika – spomenik ustanku i spomenik žrtvama ustaških zločina. U Banskom Grabovcu se obratio jedan od sudionika ustanka, **Adam Dupalo** iz Saveza antifašističkih boraca i antifašista.

Petrova Gora - teško oštećen antifašistički spomenik

Studijsko putovanje je završeno posjetom Petrovoj Gori, s koje se širio ustank protiv fašizma, gdje postoji spomenik antifašističkoj borbi na Petrovcu, djelo velikog hrvatskog kipara Vojina Bakića, koji je pretrpio teška oštećenja za vrijeme

rata 1991.-1995. O današnjem stanju ovog spomenika iz 1981. godine, ali i o memorijalnom parku koji je na ovom mjestu postojao prije rata, govorila je **Snježana Pavičević** iz Hrvatskog povjesnog muzeja. Ona je upozorila na teško stanje u kojem se spomenik danas nalazi i naglasila da je spomenik potrebno preventivno zaštititi, a potom krenuti u njegovu obnovu.

Svojih uspomena s Petrove Gore, u čijoj partizanskoj bolnici je ležala teško ranjena, prisjetila se i članica Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH, **Slavica Kanić Detelić**, koja je tamo završila sa samo 18 godina.

O prijeratnoj situaciji nam je pričao i **Juraj Hrženjak**, partizan i nekadašnji sudac Ustavnog suda, danas aktivan u Savezu antifašističkih boraca i antifašista

Ima li u ovom vandalizmu sistema?

Nažalost, osim što je propadanju prepušten spomenik na Petrovoj Gori, tužna sudska je nedavno snašla i spomen-ploču u Prkosu, kada su u noći s 31. listopada na 1. studenog 2010. razbijene mramorna ploča iznad spomen kosturnice i zvijezda petokraka ispred nje te iščupana metalna konstrukcija rasvijete. Povodom devastacije spomenika žrtvama u Prkosu, u petak 5. studenog 2010. u Kući ljudskih prava u Zagrebu održana je konferencija za tisk pod nazivom »Ima li u ovom vandalizmu sistema?« na kojoj su pozvane nadležne institucije da pronađu i kazne počinitelje, a dan kasnije, 6. studenog, u Prkosu je održan mirni protest protiv ovih vandalskih postupaka te je zasađeno stablo mira kao simbol borbe protiv netolerancije i mržnje.

Na probleme s kojima se susreću, u Prkosu ćemo se još jednom podsjetiti i na komemoraciju za ubijene mještane, koja će se, kao i svake godine, održati 21. prosinca 2010. (utorak) s početkom u 11 sati, te na koju pozivamo sve one koji žele odati počast nedužnim žrtvama i izraziti svoju solidarnost sa članovima njihovih obitelji.

Tamara Banjeglav (Documenta)

NA PONOS PODRAVINE

Redovna Skupština Udruge antifašističkih boraca i antifašista Koprivničko-križevačke županije protekla je i u znaku evociranja sjećanja na razvitak Narodnooslobodilačke borbe toga područja, posebice na doprinos boraca i naroda oslobođenju Koprivnice, o čemu je govorio **Pavle Gaži**, član Predsjedništva UABA KKŽ. Također, pozitivno je ocijenjen izvještaj o dosadašnjem radu udruge, te utvrđen program aktivnosti za naredni period i izabранo novo Predsjedništvo.

Dražen Pros, dogradonačelnik Koprivnice osvrnuo se na događaje povodom oslobođenja grada i konstatirao da je u programu obilježavanja dana grada Koprivnice i sjednica Skupštine antifašističkih boraca i antifašista uvrštena kao izuzetan događaj iz povijesti najvećeg grada u Podravini. Skupštinu su pozdravili: **dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović**, predsjednica SABA RH, **Darko Ledinski**, član Predsjedništva županijskog SDP-a i **Slavko Konfici**, u ime Hrvatske stranke umirovljenika. Skupu su, među inim, nazočili i **Josip Skupnjak**, potpredsjednik i **Ante Morić**, član Predsjedništva SABA RH te **Veljko Mandić**, predsjednik SNV Koprivničko-križevačke županije.

Njemačke jedinice zauzele su Koprivnicu 9. travnja 1941. godine. Radi osiguranja Koprivnice kao važnog komunikacijskog čvora, u gradu je bio garnizon ustaša, domobrana i Nijemaca. Oslanjanjem na koprivnički garnizon, oni su kasnije vršili napade na jedinice Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Hrvatske u široj okolini grada.

Nakon devadesetosatnih borbi, 7. studenog 1943. godine – kako je naglasio Pavle Gaži (predsjedavajući Skupštine) u svom izlaganju – Kalnički NOP odred i 21. brigada 28. divizije zauzeli su grad, koji je branila posada od 1200 domobrana, ustaša i Nijemaca. Zarobljeno je 456 neprijateljskih vojnika, oko pedesetak ih je poginulo, a ostatak se probio na sjever preko Drave. U toj akciji, prema provjerenoj dokumentaciji, zaplijenjeno 605 pušaka, 18 puškomitrailjeza, 8 mitraljeza, 3 minobacača, veća količina streljiva i drugog ratnog materijala, a uništeno 12

•Na skupštini UABA Koprivničko-križevačke županije bilo je riječi i o doprinosu boraca i naroda tog kraja tijekom Narodnooslobodilačke borbe

lokomotiva i oko 300 vagona. Za vrijeme napada na grad, brigada »Braća Radić«, 2. brigada (Moslavačka) 2. operativne zone NOV i PO Hrvatske i Bjelovarski NOP odred onomogućili su intervenciju neprijateljskih snaga iz Varaždina i Križevaca.

U Koprivnici je koncem 1943. godine formiran Okružni komitet KPH i Kotarski NOO koji je, objedinjavao rad 5 općinskih, jednog gradskog i 68 mjesnih narodnooslobodilačkih odbora. Poslije višednevnih borbi s brigadama »Braća Radić«, »Matija Gubec« i Kalničkim NOP odredom, dijelovi 5. ustaškog zdruga i 1. pukovnije Poglavnika tjelesnog zdruga, ponovno su 10. veljače 1944. godine zauzeli Koprivnicu. Jedinice 32. divizije NOVH bezuspješno su napale koncem veljače ustaško-domobransku posadu Koprivnice. Od 13. do 16. listopada 1944. godine, jedinice 6. i 10. korpusa izvršile su nekoliko bezuspješnih napada na Koprivnicu koju je branilo preko 2500 ustaša iz 5. ustaškog i Poglavnika tjelesnog zdruga.

U završnim operacijama JA, jedinice 36. i 51. udarne divizije konačno su, poslije dvodnevnih borbi, osloboidle Koprivnicu 5. svibnja 1945. godine.

Zasadi antifašizma na ovom području duboko su ukorijenjeni i ne smije se dopustiti njihovo omalovažavanje. Grad Koprivnica u granicama svojih mogućnosti pruža potporu antifašističkim borcima i poklonicima

antifašizmu u ostvarivanju ciljeva i zadataka – čulo se u izlaganjima članova UABA Koprivničko-križevačke županije. U raspravi je naglašena potreba za pomlađivanjem antifašističkih redova i uključivanjem što većeg broja mladih antifašističkih opredijeljenih osoba koje trebaju preuzimati dužnosti i odgovornosti za daljnje funkcioniranje udruge antifašističkih boraca i antifašista u županiji. Briga o spomeničkoj baštini iz NOB-a i dalje je aktualna. Većina sudionika rasprave je potencirala neophodnost daljnog očuvanja i promicanja izvornih antifašističkih vrijednosti, povrat oduzetih prava antifašističkih boraca, suradnju s drugim demokratskim udrugama i tijelima vlasti, nevladinim udrugama i političkim strankama, njegovanje tradicija NOR-a i širenje suradnje s braniteljskim udrugama priosteklim iz Domovinskog rata.

Za predsjednika Predsjedništva Udruge antifašističkih boraca i antifašista Koprivničko-križevačke županije izabran je **Rudolf Kahlina**, za zamjenika **Branko Dolenc**, a za članove **Mladen Kokot**, **Žarko Božić**, **Barica Šipuš**, **Veljko Mandić**, **Ivan Povijač**, **Dušan Dulikrović**, **Stojanka Seleš**, **Stevo Vujić**, **Dragutin Spahija**, **Gojko Čobanović** i **Ana Majić**. Za predsjednika Nadzornog odbora izabran je **Pavle Gaži** (članovi su **Antun Bencek** i **Nikola Horvat**).

B. M.

Partizani-mitralscici na položaju u borbi za Koprivnicu 13.-14. listopada 1944. godine

SRAMOTNO NEGIRANJE POVIJESTI

•Stjepan Mesić, bivši šef države, a sada počasni predsjednik SABA RH, ni drugi put nije uspio vratiti ploču Večeslavu Holjevcu na Dom zdravlja, ali na isto je mjesto HVIDR-i dozvoljeno položiti vijence i zapaliti svijeće za ustaše

Onemogućavanje vraćanja spomen ploče istaknutom antifašistu, borcu za slobodu, legendarnom gradonačelniku Zagreba i iznad svega – hrvatskom domoljubu Večeslavu Holjevcu, na mjesto gdje je godinama bila, to je sramota za cijelu Hrvatsku – poručio je bivši šef države, a sada počasni predsjednik Saveza antifašista i antifašističkih boraca Republike Hrvatske Stjepan Mesić u Karlovcu, u koji je, drugi put u posljedne tri godine, uzaludno došao vratiti na mjesto spomen-ploču posvećenu znamenitoj akciji grupe partizana na čelu s Večeslavom Holjevcem.

Istodobno dok je antifašistima od strane karlovačkog Doma zdravlja zabranjeno vraćanje replike ploče uklonjene ranih devedesetih, na isto je mjesto čelnicima lokalne HVIDR-e dozvoljeno položiti vijence za »žrtve četničko-komunističkog terora«. Petar Banić i Mario Mateša iz Koordinacije braniteljskih udruga tvrde kako su u akciji zaklana dva ranjena ustaška vojnika, a Holjevca, pak, nazivaju četničkim teroristom. Antifašisti su poručili kako se u slučaju dvojice ubijenih tijekom partizanske akcije nije radilo o ranjenicima, već dvojici naoružanih ustaških stražara, pripadnika Pavelićevog zdruga. Tatjana Holjevac, kći narodnog heroja Večeslava, kazala je: »Jedina veza koju moja obitelj ima s četnicima je što su upravo oni ranili moju majku«. Istup čelnika HVIDR-e i Koordinacije osudio je Zbor ratnih udruga iz Domovinskog rata Karlovačke županije na čelu s Vladimirom Benkom. On je poručio da Banić i Mateša ne predstavljaju branitelje, već samo neke interesne skupine.

Antifašističke udruge se, u pokušaju da Holjevcu ploču vrate na mjesto, već tri godine suočavaju s ignorancijom vlasti i vodstva Doma zdravlja. Njegova ravnateljica Jadranka Šutić se ipak oglasila i to odbijanjem da dozvoli povratak ploče na pročelje zgrade. Opravdanje je našla u bizarnoj tužbi koju je lani, protiv odavno po-kognog Holjevca, podnijela HVIDR-a.

Ustaše naprijed, partizani stoj! Tako su na koncu antifašisti odustali od vraćanja već izrađene

replike spomen ploče, te odlučili zajedno s Mesićem samo položiti vijence pred Holjevcu bistu u parku u centru Karlovcu. Na skupu su govorili: dr. sc. Vesna Čulinović-Konstantinović, predsjednica SABA RH, Ivan Kalić, predsjednik Saveza udruženja antifašističkih boraca Karlovačke županije, Martin Jedrašić, počasni predsjednik SUAB Karlovačke županije i Milenko

Rebić, dožupan Karlovačke županije. Na komemorativnoj svečanosti okupilo se oko dvjestotinjak antifašističkih boraca, ali i mlađih poklonika antifašizma iz Karlovačke i Zagrebačke županije.

Partizanska akcija u okupiranom Karlovcu sredinom jeseni 1941. godine pokrenuta je zbog Marijana Čavića – Grge (ilegalnog imena Zvonimir Držić – Dugi), metalskog radnika, sekretara III. rajonskog komiteta KP u Zagrebu. Od CK KPH delegiran je za člana Okružnog komiteta KPH Karlovac i sekretara MK Karlovac. Njegovim vezama

u Karlovac su dolazili organizatori ustanka, dok su se karlovački antifašisti pripremali za borbu. Marijan Čavić uhapšen je u Karlovcu 16. listopada 1941. godine. Podvrgnut je strašnim mučenjima. Rezanjem žila pokušao je izvršiti samoubojstvo. Kako nije uspio, dopremljen je u karlovačku bolnicu.

Dva dana kasnije 18. listopada ubijen je u Karlovcu Josip Kraš. Njegova smrt i hapšenje i ubojstva još nekoliko članova Okružnog komiteta za karlovačke je komuniste bio veliki udarac. Usprkos tome, zahvaljujući članu OK Nadi Dimić, veze s Karlovcem još su

uvijek postojale. Kolika je tada bila solidarnost komunista, pokazuje i odluka donesena u Vučkovićima na Petrovoj gori, prigodom osnivanja GS Hrvatske, da jedan partizanski vod upadne u Karlovac i da tamo iz bolnice oslobođi Čavića.

Taj izvanredno težak zadatak povjeren je članu OK i komesaru Komande NOPO Korduna i Banje Veci Holjevcu. Veco je u Karlovcu, uz pomoć Nade Dimić, obavio potrebne pripreme i tako je 17. studenog 1941. godine došlo do poznate akcije, kad su u grad ušla 24 partizana odjevena u domobranske uniforme s fesovima na glavi, predvođena »poručnikom« Vecom. Tada je u tom neprijateljskom uporištu bilo nekoliko tisuća Talijana i mnogo ustaško-domobranskih jedinica. U bolnici partizani

snimio: Z. Herceg

Sjećanje na partizansku akciju

Večeslav Holjevac, prvi komandant slobodnog Zagreba dočekuje Vladimira Nazora, predsjednika ZAVNOH-a, 16. svibnja 1945. godine

ODLAZIMO, DA BISMO SE VRATILI!

Trebali smo danas svjedočiti vraćanju spomen ploče narodnom heroju Veci Holjevcu na mjesto, gdje je godinama s razlogom stajala i odakle je početkom devedesetih godina prošloga stoljeća bez ikakvog valjanog razloga uklonjena. Na žalost, istaknutom antifašisti, borcu Narodno-oslobodilačke borbe, ovdje – u Karlovcu – ni danas se spomen ploča ne može postaviti tamo, gdje bi joj trebalo biti mjesto.

Mada mi tu spomen ploču ipak postavljamo, činjenica da se ona zbog bezumnih iracionalnih otpora ne moće vratiti na svoje mjesto, sramota je za ovaj Grad, za ovu Županiju, ali i više od toga – za cijelu Hrvatsku. Ponovit će još jednom, kako bi me svi dobro rauzmjeli, pa i oni čije je to djelo: činjenica da se onemogućava, bez obzira na to kakvi se razlozi za to navode, vraćanje spomen ploče istaknutom antifašisti, borcu za slobodu, legendarnom gradonačelniku Zagreba i iznad svega hrvatskome domoljubu, Većeslavu Holjevcu, na mjesto gdje je godinama bila, to je sramota za cijelu Hrvatsku.

Mi znamo što je razlog zbog kojega je ta spomen ploča postavljena. Njome se čuvala uspomena na događaj iz Drugoga svjetskog rata, kada je Veco Holjevac na čelu skupine partizana izveo u okupiranome Karlovcu ludo hrabru, ali izvanredno promišljenu i realiziranu operaciju dostoju najboljega akcijskog filma.

Uostalom, o njoj i jest svojedobno snimljen dobar akcijski film kojega – vjerujem – mnogi pripadnici moje generacije još pamte. Zvao se »Signal nad gradom«.

Rekao sam već: sramota je što se spomen ploča ni danas ne može vratiti tamo, gdje joj je mjesto. No, moram dodati kako je ništa manja sramota i to što je trebalo gotovo dva desetljeća pa da se uopće primaknemo ostvarivanju inicijative za vraćanje spomen ploče čovjeku koji ju je nesporno zaslužio, te da je danas ipak ovdje postavimo. Skinuli su je oni koji nisu znali ništa ni o Veci Holjevcu, ni o borbi u kojoj je sudjelovao. A možda su i znali, pa su tu spomen ploču upravo zato i skinuli. Kao što su skinuli ili uništili tisuće spomenika i spomen ploča što su čuvale uspomenu na antifašističke borce i žrtve fašizma širom Hrvatske.

Ovo što se danas ovdje događa i sve što je tome prethodilo, mora nas motivirati da upremo sve snage, kako bismo doveli do toga da se slome bezrazložni i suludi otpori, odnosno da se demaskiraju oni koji bi se voljeli predstaviti kao borci za Hrvatsku sutrašnjice tako što negiraju onu Hrvatsku koja je bila jučer i iz koje je ova naša, današnja, proistekla.

Ne samo da je ironija, nego je i zabrinjavajuće što se sve ovo događa u godini u kojoj smo obilježili 65-tu obljetnicu pobjede u Drugome svjetskom ratu. A zabrinjavajuće je ne samo zato što je odraz stanja duha u dijelu naše javnosti, nego i zato što predstavlja Hrvatsku u svjetlu u kojem je – vjerujte mi – ujedinjena Evropa, izrasla na temeljima antifašizma, ne želi vidjeti. Upravo

zato moramo biti spremni da i dalje uporno, rekao bih čak neu-morno, radimo na reaffirmiranju vrijednosti antifašizma u našem društvu. Taj je rad, vidimo to i sami, itekako potreban.

Svjedoci smo, naime, recidiva povijesnih zabluda, idejnih lutanja, pa i otvorenog poricanja vrijednosti Narodnooslobodilačke borbe, uz istodobno relativiziranje zločinačkog karaktera naci-fašizma i ustaštva kao njegove ovdasne inačice. Borio sam se protiv toga deset godina kao predsjednik Republike, a sada tu borbu – jer ona očito još nije završena – nastavljam, zajedno sa svim demokratski opredijeljenim građanima naše zemlje, kao počasni predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske.

Postoje stvari u kojima nema i ne može biti nikakvog kompromisa. O tome kakav je bio karakter nacizma, fašizma i ustaštva niti se možemo pogađati, niti imamo što dvojiti. Sve je jasno, da jasnije ne može biti, a potvrđeno tisućama ne samo dokumenata, nego i dokumentarnih osobnih tragičnih sudsibina.

U Drugome svjetskom ratu antifašisti su bili ti koji su se borili protiv najvećeg zla što je zadesilo čovječanstvo u 20. stoljeću. I antifašisti su bili ti, koji su pobijedili. A njima, tim antifašistima kojima je pripadao i Veco Holjevac, možemo i moramo zahvaliti što su postavili temelje samostalne hrvatske države kada gradi demokraciju, suočavajući se s njezinim najozbiljnijim neprijateljima – korupcijom i organiziranim kriminalom. Ako su, dakle, antifašisti i generacija Vece Holjevca postavljali u herojskoj borbi temelje današnje Hrvatske, ako su je borci Domovinskog rata obranili, onda je zadatak generacije koja sada drži stvari u svojim rukama da tu Hrvatsku ponovo brani, iskorjenjujući – bez zadrške i oklijevanja – kriminal i korupciju koji nagrizaju svaku poru našega društva. To, kao i beskompromisna borba protiv povijesnoga revizionizma koji i dalje, makar na „mala vrata“, nastoji prodri u obrazovni sustav, medije i javni život, ili pak održati pozicije što ih je na tim područjima već stekao, to su nezaobilazni uvjeti za pretvaranje Hrvatske u državu koja će s punim pravom i uzdignutoga čela tražiti svoje mjesto u ujedinjenoj Evropi.

Čovjek kojemu danas odajemo počast, usprkos onima koji bi i njega i tisuće hrabrih antifašista i žrtava fašizma željeli protjerati u zaborav, taj je čovjek bio borac protiv fašizma, ali i vizionar. Stvarao je osnove za građenje novoga društva i sudjelovao je u njegovoj izgradnji. Nije se bojao hrabrih iskoraka, makar morao i platiti cijenu za njih. Gledao je daleko naprijed u neke još nedosegnute horizonte, baš kao što ga prikazuje i spomenik što mu je podignut u Zagrebu. Sa današnjega okupljanja odlazimo, da bismo se vratili – onoga dana kada će spomen ploča Veci Holjevcu biti definitivno i za sva vremena postavljena tamo, gdje joj je i mjesto. Odlazimo uz poruku i obećanje: nećemo zaboraviti i nećemo dozvoliti da se zaboravi.

nisu našli Čavića, jer je on već bio odveden na policiju. Partizani su likvidirali dvojicu ustaša – stražara u bolnici i na povratku, na mostu preko Korane u borbi razoružali talijansku stražu, pri čemu je poginulo nekoliko Talijana. Na partizanskoj strani teško je ranjen Karlovčanin **Ivica Gojak**, koji je na putu prema Kordunu umro.

Rijetko je koja partizanska akcija 1941.

godine imala toliki odjek. Bio je to primjer neustrašivosti, partizanske solidarnosti i umješnosti, protuudarac na hapšenja u Karlovcu.

Većeslav Holjevac u svojoj knjizi »Zapis iz rodnog grada«, o akciji je napisao: »Činjenica da su 24 partizana uz najveću životnu opasnost ušla u Karlovac da spase svog suborca, imala je velikog odjeka širom

cijele Hrvatske. Naoružani partizani prošli su gradom, u kojem se nalazilo više od deset tisuća neprijateljskih vojnika. U Karlovcu je nakon našeg odlaska, već četnaest minuta nakon napuštanja bolnice, počela uzbuna. Na sreću, neprijatelj je u prvom trenutku krenuo za nama u pogrešnom pravcu, tj. prema šumi Kozjači...«.

B. M.

Piše:
Nataša Mataušić

Diana Budisavljević (Obexer), rodila se u Innsbrucku, u Austriji 1891. godine. Tu je upoznala i svojeg budućeg supruga, dr. Julija Budisavljevića, pravoslavnog Srbina, koji je radio kao asistent na kirurškoj klinici. Vjenčali su se 1917. godine. Kada je 1919. godine dr. Budisavljević imenovan za profesora kirurgije na novoosnovanom Medicinskom fakultetu u Zagrebu, napuštaju Innsbruck i sele u Zagreb.

Već od listopada 1941. godine zajedno s većim brojem suradnika nastojala je pomoći pravoslavnim ženama i djeci zatočenim u logorima NDH, kao i osobama koje su u velikim transportima, preko Zagreba, odvođene na prisilni rad u Njemačku. Ta je njena aktivnost među upućenima bila poznata kao »Akcija Diana Budisavljević«. Akcija je tijekom rata, a naročito 1942. godine po svome opsegu, broju sudionika i broju od oko 10.000 spašene djece prerasla u jednu od

DIANA BUDISAVLJEVIĆ

»To je bio najljepši dar koji sam u životu dobila, mogućnost da ljude spasim od sigurne smrti«
(iz Dnevnika Diane Budisavljević)

Diana Budisavljević, rođena Obexer

najsloženijih i nedvojbeno najhumanijih akcija takve vrste na području NDH i čitave okupirane Europe.

U lipnju 1942. godine teror nad srpskim pravoslavnim stanovništvom dostigao je kulminaciju napadom udruženih njemačkih, domobranskih, ustaških i četničkih snaga na Kozaru i okolna, po partizanima oslobođena sela. Tijekom ofenzive cijeli je kraj bio osvojen, popaljen i uništen. Mnoštvo

civilnog pravoslavnog stanovništva, uglavnom žena, djece i staraca našlo se u zbjegovima (oko 68 000). Transportirani su u Koncentracioni logor Jasenovac, odnosno logor Staru Gradišku. Dio izbjegloga stanovništva upućivan je u Slavoniju, Đakovački kraj, Moslavinu i Bilogoru. Dio je ostao u logoru, gdje je većina ubrzo likvidirana, a za rad sposobni muškarci i žene, izdvojeni su i odvedeni na prisilni rad u Njemačku. U logoru Stara Gradiška i logorskim ekonomijama Mlaka, Uštica i Jablanac ostao je, bez ikakve skrbi, veliki broj djece, od dojenčadi do četrnaestogodišnjaka. Čekala ih je sigurna smrt.

Nakon što je saznaла за djecu koja se nalaze u logorima Jasenovac i Stara Gradiška, poduzela je, po cijenu vlastitog života i života članova obitelji, akciju njihovog spašavanja. Na njezin poticaj u akciju se uključio i Kamilo Bresler iz Odjela za skrb Ministarstva udružbe (Ministarstva socijalne skrbi), kao i Hrvatski crveni križ, među čijim je članovima bilo više suradnika Narodno-oslobodilačkog pokreta. Najблиži suradnik i jedan od glavnih organizatora smještaja djece bio je spomenuti Kamilo Bresler, po profesiji učitelj, po opredjeljenju humanist i antifašist. I mnogi su drugi Zagrepčani, poput nekih liječnika, medicinskih sestara, ali i radnika i intelektualaca, sudjelovali u akciji spašavanja i zbrinjavanja djece. Diana u svome dnevniku kao najbliže suradnike izdvaja Marka Vidakovića, Đuru Vukosavljevića, Ljubicu Becić, suprugu slikara Vladimira Becića i njihove dvije kćerke Miru i Veru, te Veru Černe i Dragicu Habazin, glavnu sestru Crvenog križa koja je vodila prihvratnu stanicu Crvenog križa na zagrebačkom Glavnom kolodvoru. Tamo im je od velike pomoći kao rezervni domobranički časnik bio dr. Eugen Pusić. Neke sudionice akcije bile su uhapšene i obješene ili odvedene u ustaške i njemačke logore i tamo ubijene.

Kako su djece iz logora mogla biti otpremljena samo legalnim putem, Diana Budisavljević uspjela je preko satnika

Prihvratna stanica Crvenog križa na zagrebačkom Glavnom kolodvoru (Raskužna postaja)

Djeca u logoru Stara Gradiška, lipanj 1942.

(kapetana) njemačke vojske *Alberta von Kotziana* dobiti dozvolu za preuzimanje djece iz logora. Odjevena u odoru sestre bolničarke Crvenog križa i zajedno s njima, dva puta je odlazila u logor Stara Gradiška, tri puta u Jablanac i jednom u Mlaku, kako bi preuzeila djecu i prebacila ih u Zagreb.

U Zagrebu su djeca najprije bila smještena u bolnice i slične prihvatne ustanove, gdje im je pružena, u izuzetno teškim ratnim uvjetima, sva dostupna njega. Iz Zagreba su zatim djeca bila odvedena u dječja prihvatilišta u Jastrebarskom, Reci, Sisku i Gornjoj

Rijeci, od kojih je ono u Sisku bilo u doslovnom smislu dječji logor. Usprkos skrbi, mnoga su djeca, a naročito ona mlađa, umrla od bolesti i iscrpljenosti, odnosno posljedica boravka u logoru. Tek u kolovozu 1942. godine dobivena je dozvola da se djeca iz logora mogu udomititi u obiteljima. Udomljavanje se obavljalo preko Karitasa Zagrebačke nadbiskupije.

»Akcija Diana Budisavljević« sakupljala je, sve do kraja rata, novčane priloge, te priloge u hrani, odjeći i lijekovima povremeno, preko Crvenog križa slana zatočenicima logora. Kartoteka s

popisom preko 10.000 djece i albumi s njihovim fotografijama koje je izradila uz pomoć suradnika trebali su poslije rata poslužiti roditeljima i/ili rođacima za identifikaciju i preuzimanje djece. No, odmah po oslobođenju u svibnju 1945. godine, na zahtjev Ministarstva socijalne politike, odnosno Odjeljenja zaštite naroda, oduzeta joj je, kao ne-podobnoj osobi, sva ova dragocjena dokumentacija. Nakon toga prestala je s radom i povukla se iz »javnog« života. Umrla je u svome rodnom Innsbrucku 1978. godine.

Usprkos objavljenom »Dnevniku Diane Budisavljević« i novijim teorijsko-kritičkim radovima na predmetnu temu, moga pitanja oko njenog djelovanja ostala su i dalje otvorena. Tko joj je i pod kojim motivima i/ili uvjetima ishodovao dozvolu za preuzimanje djece iz logora i zašto baš tada? Koliko je djece doista spašeno iz ustaških logora? Zašto joj je oduzeta sva kartoteka s podacima o djeci i gdje je naposlijetku i zašto upravo tako završila? Zašto drugi preuzimaju zasluge za njezin rad? Zašto su o njenim zaslugama šutjeli i njeni najbliži suradnici? Ova i još mnoga druga pitanja povezana s njezinim djelovanjem i razlozima njezina zanemarivanja traže istinite i sustavnim istraživanjem utvrđene odgovore.

Naime, u dosadašnjoj stručnoj i znanstvenoj literaturi, kao uostalom i publicistici, koja tretira teme iz razdoblja Drugoga svjetskoga rata ime **Diane Budisavljević** se rijetko ili uopće ne spominje, a kada se i spominje, uglavnom, joj se ne pridaje uloga i značaj koju je stvarno imala. Njenog imena nema u udžbenicima povijesti, enciklopedijama, leksikonima, nema ga ni među heroinama bivše Jugoslavije. Niti jedna škola, dječji vrtić ili ulica ne nosi njezino ime.

»Akcija Diana Budisavljević« nema analogija u europskoj povijesti toga doba. Jedinstvena je po broju suradnika i učesnika, po broju spašene djece, po tome što se odvijala u Zagrebu u kojem su se u to vrijeme nalazila najznačajnija njemačka nadleštva i upravni aparat Nezavisne Države Hrvatske.

Smatram da je došlo vrijeme da se šira društvena zajednica upozna s ovom fascinantnom akcijom i jednom izuzetnom ženom, da se priča o njoj temeljena na znanstveno utvrđenim činjenicama ispriča bez ostataka, očisti od svih ideooloških naslaga i time ispravi nepravda koja joj je učinjena.

U sljedećem broju: *Gdje se danas nalaze Dianini albumi s fotografijama djece?*

Dječji logor u Sisku, ljetо 1942.

Primjedbe na atribucije spomeničkoj baštini Galebovim krilima i spomeniku revolucije

U baštinu je konačno uvršten i Spomenik revoluciji

Piše: Ljubo Lalić,
predsjednik antifašističkog
Makarskog primorja

♦Posebno nas je obradovalo
što je uz ostalu posve relevantnu
spomeničku baštinu uvrštenu u
vodič Turističke zajednice najzad
ušao i Spomenik revoluciji

Istine i javnosti radi, molimo da u cijelosti objavite naše priopćenje. Na spomeniku Galebova krila smo nedavno (na sam dan Partizanske mornarice) zapazili sljedeću dvojezičnu legendu: Spomenik Galebova krila - Galeb je simbol slobode, a slomljeno krilo predstavlja hrvatske mornare koji su poginuli u borbi za slobodu domovine.

To je, apsolutno, više nego u redu. No, budući da se nigdje ne vidi da je to prije i iznad svega spomenik Partizanskoj mornarici, autoru predlažemo, da, umjesto postojeće legende napiše ovu:

Galebova su krila ustvari jedna prava poema Partizanskoj mornarici, moru, slo-

bodi, ili pak, da, jednostavno, ovu legendu doda postojećoj. Ali, da se pritom triput ne bi spominjala 'sloboda', držimo da bi bilo posve primjerenoje staviti samo ovu našu legendu.

Nadalje, Turistička zajednica Makarske je s autoricom **Anom Kunac** (tadašnjom ravnateljicom Gradskog muzeja), sačinila više nego hvalevrijedan dvojezični kulturni vodič Baština. Posebno nas je obradovalo što je uz ostalu posve relevantnu spomeničku baštinu, u vodič najzad ušao i Spomenik revoluciji. Držimo, međutim, da bi vodič kulturno bio ipak primjerjeniji i njime bismo bili i više počašćeni ako bi, istine radi, umjesto postojećeg opisa u svom eventualnom novom izdanju, uvažio ovakav naš nov stavak:

Makarska i Biokovo, Primorje i Zagorje njihovo, odavna, pogotovo u Partizanskom i Domovinskom ratu, pravu heroiku domoljublju i slobodi ispisahu. Potvrđuju to i gradski spomenici novijeg datuma dr. Franji Tuđmanu, dr. Anti Starčeviću i don Mihovilu Pavlinoviću, Spomenik revoluciji, Spomenik hrvatskom branitelju

Spomenik Galebova krila - Podgora

Domovinskog rata, Spomenik glumcima - Histrion, te čak dva spomenika turistu.

SRVIH

Savez ratnih vojnih invalida Hrvatske **Zahtjevi da se vrate oduzeta prava**

Savez ratnih vojnih invalida Hrvatske, uz punu podršku SABA-e RH, već niz godina traži od nadležnih organa Republike Hrvatske da se vrati određena prava invalida koja su im 1992. godine ukinuta ili umanjena. To se u prvom redu odnosi na izjednačavanje invalidskih primanja i još nekih drugih prava s pravima ratnih vojnih invalida Domovinskog rata. Navodimo samo neka od prava za čije se izmjene zalažemo.

1. Da se izmjeni i dopuni stavak 2. članka 16. važećeg zakona, tako da glasi: »Mjesečna svota osobne invalidnine I. skupine određuje se u visini 115% proračunske osnovice«. Ovo bi značilo izjednačavanje iznosa invalidnine, s onom invalida Domovinskog rata (čl.66. stavak 2. Zakona, N.N. 147/04), što bi značilo jednake invalidnine za jednaku oštećenja

2. Da se pravo na kupališno i klimatsko liječenje (čl. 22. i 23. Zakona) proširi i na invalide svih grupa, a ne samo na invalide od I. do IV. skupine.

3. Da se prednost za smještaj u umirovljeničke domove dade svim invalidima, neovisno o grupama. Sada je to pravo, po čl. 53. Zakona, dato samo inavlidima od I. do IV. skupine.

4. Da se vrati oduzeto pravo na pomoć u slučaju smrti, tako da jedan od novih članaka u Zakonu glasi: »U slučaju smrti invalida, članovima obitelji umrlog s kojima je živio u zajedničkom kućanstvu pripada posmrtna pomoć u dvomjesečnom iznosu njegove osobne invalidnine. Iznos posmrtnne pomoći iz stavka 1. ovog članka ne može biti manji od mjesečnog iznosa osobne invalidnine koja je pripadala vojnemu invalidu III. skupine u vrijeme smrti invalida«.

5. Da se vrati oduzeto pravo na obiteljsku invalidninu članovima obitelji umrlih vojnih invalida (ratnih i mirnodopskih) čiji je invaliditet iznosio 50 posto (invalidi I. do VII. skupine). Visina obiteljske invalidnine će se odrediti

u određenom postotku od proračunske osnovice.

6. Poseban problem predstavljaju vrlo komplikirani postupci za ostvarivanje ortopedskih, kao i zamjena dotrajalih pomagala. Godinama upozoravamo Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi da se postupak pojednostavi, ali bez ikakvih rezultata.

U toku ove godine došlo je do novih ukidanja prava, koja se odnose na smanjivanje povlaštenih boračkih mirovinu za 10 posto, zatim do ukidanja dopunskog osiguranja u zdravstvu, koje se uplaćivalo iz državnog proračuna, osim za stopostotne invalide te smanjivanje prava u cestovnom prometu.

I na kraju upozoravamo da su invalidska primanja naših invalida 15 posto manja od primanja invalida iz Domovinskog rata, 143 posto manja u odnosu na primanja u Sloveniji, a 27 posto u odnosu na Srbiju.

R.V.

Pismo Sindikata umirovljenika Hrvatske – Podružnica kluba vojnih umirovljenika Zagreb

Novi udar na standard vojnih umirovljenika

♦Sindikat umirovljenika Hrvatske - Podružnica kluba vojnih umirovljenika Zagreb, uputio je 27. rujna ove godine pismo predsjednici Vlade Republike Hrvatske Jadranki Kosor

Utom pismu, kojeg je potpisao predsjednik Podružnice kluba vojnih umirovljenika SUH-a Milivoj Boroša se kaže:

»Poštovana gospođo Premijerko!

Vaša odluka, da se vojnim umirovljenicima bivše JNA smanje mirovine za 10% je novi udar na standard i zdravlje već ostarjelih i bolesnih građana Republike Hrvatske. To je potez Vlade RH kako bi se vojnim umirovljenicima pogoršao život u dubokoj starosti.

Vrh države donio je 1991. godine političku odluku kako treba postupati sa vojnim umirovljenicima bivše države. Ta je politička odluka pretočena u uredbe, zakone i druge propise, sve je sada zakonito, i to se sustavno provodi neprekidno devetnaest godina sa povremenim pogoršanjima.

Preuzeti smo u nadležnost Republike Hrvatske, preuzet je i savezni zakon o vojnim mirovinama, ali je taj, sada hrvatski zakon, primjenjivan za Hrvatsku vojsku do kraja 1998. godine, a nas ste prebacili na teret radničkog osiguranja s istovremenim smanjenjem mirovina od 55,5% (to važi od 1.1.1992.godine). Oko 2000 umirovljenika nisu primali mirovine i do dvije godine jer se otezalo sa izdavanjem domovnica. Zašto o tome izbjegavate pisati? Zbog čega nas uspoređujete sa radnicima, zemljoradnicima i obrtnicima, a ne sa Hrvatskom vojskom i braniteljima? Mi se smatramo ne manje zaslužnima od njih, a bili smo vojni kada iz Hrvatske u zajedničkoj JNA, odnosno profesionalni vojnici i borci NOR-a..

Početkom 1993. godine mirovine su povećane za iznos preindeksacije, a zatim se nastavlja sa smanjivanjima mirovina.

Naj način svaki vojni umirovljenik je oštećen prosječno za oko 200.000 kuna, ili ukupno za nas koji smo još živi oko četiri milijarde kuna, to bi trebala biti naša privilegija. Pored toga oštećeni smo zbog nepriznavanja učešća u NOR-u i nepriznavanja stupnja invalidnosti za otkup vojnog stana.

Osim navedenog ima čitav niz diskriminacija koje smo naveli u pismu upućenom Vama 27.7.2009. godine, ali na njega nema Vašeg odgovora. Odgovorilo je Vaše Ministarstvo sa lažnim podatkom o primanju mirovina. Naše mirovine nisu 63,22% od 1.1.1992. godine, nego od 1.10.1992. godine, a od 1.1.1992. do 1.10 1992. bile su prema Uredbi Vlade RH 50% od pripadajuće. Pošto nam nije priznato prvo redovno povećanje od 5,5% stvarne mirovine bile su 44,5%. Mi smo više puta upozoravali na lažne podatke i tražili smo o tome ekspertizu, ali nitko se na to ne obazire.

Ovakve i slične lažne podatke od Vlada RH primamo već osamnaest godina, a oni su dostavljeni svima kojima smo se mi obraćali, pa i Europskom sudu za ljudska prava i to je nama štetilo.

U tom pismu Ministarstva govori se o nizu povlastica i povoljnosti koje smo imali, pa navedite već jednom, koje su to povlastice i povoljnosti imali vojni umirovljenici i usporedite nas sa Hrvatskom vojskom i Braniteljima, tada bi se dobila jasna slika. Sve stečeno nam je oduzeto ili umanjeno, pa kako onda da smo svrstani u privilegirane. Mirovine smo stekli iz radnog odnosa, sa punim radnim stažem, mnogi imaju i preko 40 godina efektivnog radnog staža, a piloti, podmorničari i drugi iz pripadajućih dodataka uplaćivali su za zdravstveno osiguranje i mirovinski fond. Mi nikada nismo dobivali bez naknade: stanove, automobile, dionice, zemlju, oprost kredita, nismo imali nikakve posebne fondove i slično.

Naše pismo od 27.7.2009. godine trebali bi pročitati i razmislići o tome kakve sve nepravde mi trpimo i radi će? Vama je sve to vrlo dobro poznato, ali ste neodlučni, nemate političke odgovornosti ni volje, da pokrenete proces otklanjanja grešaka učinjenih vojnim umirovljenicima. Zašto tako postupate s nama i zašto nas ignorirate? Treba malo hrabrosti, da se suočite sa nepravdama koje i Vi činite, a odgovarate i za greške Vaših prethodnika. Razgovarati ne želite, a to je potrebno.

Mi tražimo:

1. da postupite po Aneksu E Zakona o provođenju sukcesije koji se odnosi na vojne umirovljenike bivše Države i to na početno stanje, a to je raspod Jugoslavije, a ne danas nakon nekoliko umanjivanja mirovina.

U Zakonu o potvrđivanju sukcesije, Aneks E, članak 2 piše: »Svaka država preuzeće odgovornost redovno plaćati mirovine koje pripadaju njenim državljanima koji su bili javni ili vojni službenici SFRJ bez obzira na to gdje je njihovo mjesto boravka ili prebivalište, ako su te mirovine bile financirane iz saveznog proračuna ili drugih saveznih sredstava SFRJ,...«.

Prema tome, pripadajuće mirovine su one koje smo imali u prosincu 1991. godine kada se raspadala SFRJ. To je početno stanje za mirovine, a ne one koje su nekoliko puta smanjivane u Republici Hrvatskoj;

2. da postupite po saborskoj Deklaraciji o antifašizmu, to je Vaša moralna obaveza i

3. da nam se izdaju rješenja na aktualnu mirovinu sa upisanim radnim stažem i činom koji su namjerno izostavljeni. Rješenje bez upisanog radnog staža nije potpuni dokument«.

VELIK DOPRINOS HRVATSKE OSLOBOĐENJU BEOGRADA

♦Na svečanom obilježavanju 66. obljetnice oslobođenja Beograda sudjelovala i delegacija Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske

Brojnim manifestacijama u glavnom gradu Srbije svečano je obilježena 66. obljetnica oslobođenja Beograda. Među uzvanicima bila je i delegacija Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske – **Vinko Šunjara, Nikola Uzelac, Petar Raić i Branko Božić.**

Borbe za oslobođenje Beograda završene su 20. listopada 1944. godine. U svojoj pozdravnoj riječi, **Vinko Šunjara**, član Predsjedništva i vođa delegacije SABA RH, istaknuo je, među inim, da su u oslobođanju zapadne Srbije, Beograda, Zemuna, istočnog Srijema, Mačve i istočne Bosne značajnu ulogu odigrale i jedinice Glavnog štaba Hrvatske. U tim borbama su sudjelovale – 6. lička i 28. slavonska divizija i 13. hrvatska brigada »Rade Končar«. One su došle iz Like, sa Žumberka i iz Slavonije i preko srednje i istočne Bosne sudjelovale u oslobođenju Beograda.

Naša Narodnooslobodilačka borba nije imala alternative. Nismo se pokorili nacifašističkom zlu, već smo se suprotstavili oružanom borbom okupatoru. To je i

slobodarski Beograd najavio već 27. ožujka 1941. godine demonstracijama protiv potpisivanja Trojnog pakta – kazao je Šunjara. Zajedničkom narodnooslobodilačkom borbom naroda Jugoslavije pod vodstvom Komunističke partije i Tita oslobođili smo zemlju i svrstali se na stranu pobedničke antihitlerovske koalicije. Mi, hrvatski partizani oprali smo ljagu koju je ustaški zločinački režim nanio hrvatskom narodu, a srpski antifašistički borci skinuli su sramotu koju je srpskom narodu nanijela četnička kolaboracija sa okupatorom, stvorili smo saveznu državu – avnojevsku Jugoslaviju i živjeli 45 godina u miru i zajedništvu, obnovili u ratu porušenu i opljačkanu zemlju, te je izgrađivali na osnovama samoupravnog socijalizma. Da ništa drugo nismo postigli, za jedan pokret, za jednu generaciju, za jedan ljudski život – bilo bi dovoljno, ustvrđio je **Vinko Šunjara**, uz pljesak i odobravanje prisutnih.

U oslobođenju Beograda iz Narodnooslobodilačke vojske Hrvatske učestvovalo je, u sastavu 6. ličke, 28. slav-

TITOVA PORUKA

Povodom oslobođenja Beograda, Tito je uputio poruku general-lajtnantu Peki Dapčeviću, komandantu Prve armijske grupe:

»Ova velika pobjeda nad najvećim neprijateljem naših naroda – njemačkim okupatorom – naročito je značajna po tome što su u borbi za oslobođenje junačkog Beograda dali svoju krv sinovi junačke Šumadije, junačke Krajine i ostale Bosne, junačke Crne Gore, sinovi bijelog Zagreba i Hrvatskog zagorja, sinovi kršne Like, Dalmacije, Slavonije, Vojvodine i sinovi Slovenije. Ta je pobjeda tim značajnija što je izvojevana sa jedinicama slavne bratske Crvene armije...«

vonske divizije i 13. hrvatske brigade »Rade Končar«, 16.000 boraca i starješina. U skupini od 50 tisuća boraca NOVJ koji su sudjelovali u beogradskoj operaciji, iz Hrvatske je – iz NOV Hrvatske bila jedna trećina ili 32% angažiranih snaga NOVJ. Znade se da je za oslobođenje Beograda poginulo oko 3.000 boraca NOVJ. Iz Hrvatske je (u rečenim jedinicama), poginulo 977 boraca, a to je bio velik doprinos hrvatske oslobođenju Beograda.

Tako su jedinice Narodnooslobodilačke vojske Hrvatske bile među glavnim snagama koje su prve ušle i došle do centra Beograda i izvršile borbeni zadatak, da s drugim divizijama Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije i Crvene armije oslobole Beograd.

Oslobođenjem Beograda oslobođena je gotovo cijela Srbija, izuzev Kosova, doline zapadne Morave do Kraljeva na zapad i dio Vojvodine. Time se prvi put u narodnooslobodilačkom ratu fronta mogla osloniti na sigurnu pozadinu, koja je bila izvor ljudskih i materijalnih pričuva za daljnje vođenje rata. Nakon beogradske operacije, NOVJ je samostalno preuzeo dio strateške fronte u rasporedu saveznika, pružejući vrlo značajnu pomoć i sovjetskim snagama koje su nastupale kroz Mađarsku.

Oslobođeni Beograd postao je sjedištem cjelokupne vojne i političke aktivnosti nove Jugoslavije.

B.M.

Maršal Tito govori borcima jedinica NOVJ koje su sudjelovale u borbama za oslobođenje Beograda, na Banjici, 27. listopada 1944. godine

Za predsjednicu ponovno izabrana Gordana Lacković

Gordana Lacković

Na redovnoj Izbornoj skupštini Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Sisačko – moslavačke županije, koja je održana 18. rujna 2010. godine, usvojen je Izvještaj o dosadašnjim aktivnostima te izabran novo vodstvo. U radu tog skupa sudjelovalo je 46 delegata koji su za predsjednicu Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Sisačko-moslavačke županije ponovo izabrali istaknuto mlađu članicu Udruge antifašističkih boraca i antifašista iz Popovače **mr. sc. Gordanu Lacković**.

Gosti na Skupštini bili su članovi delegacije Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske potpredsjednici SABA RH **Josip Skupnjak** i **Mirko Mećava** i prvoborac s Banije **Adam Dupalo**. Skupštini je prisustvovao i **Nenad Vukušić**, izaslanik dožupanice i predsjednice ŽO HNS-a **SMŽ Mire Harcet**.

Izvještaj o radu u ime Predsjedništva podnijela je dosadašnja predsjednica Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Sisačko-moslavačke županije Gordana Lacković i ocijenila da je, unatoč uvjetima u kojima su udruge i Zajednica udruga u protekle dvije godine radile, napravljeno puno.

Na prošloj Izbornoj skupštini brojili smo sedam udruga antifašističkih boraca i antifašista, a danas imamo deset članica Zajednice. Znatan dio županije nije premrežen udrugama i to je jedan od zadataka koji moramo trajno provoditi. Cjelokupno područje današnje županije odigralo je značajnu ulogu tijekom II svjetskog rata i NOB – a i moramo umrežiti cijelu županiju u antifašistički pokret dajući mu suvremenu dimenziju i naglasak. Stari načini djelovanja udruga u današnje vrijeme neće privući mlade, upozorila je Lacković.

Svjesni smo da je uloga Zajednice da bude svojevrstan servis našim udrugama na terenu i pomoći kako bi i one mogle što kvalitetnije raditi. Servis koji će pružati tehničku pomoć, pogotovo, onim udrugama koje nisu u mogućnosti pratiti sve javne pozive i natječaje za finansijska sredstva koja bi im omogućila realizaciju njihovih

•Cjelokupno područje današnje županije odigralo je značajnu ulogu tijekom NOB – a i moramo umrežiti cijelu županiju u antifašistički pokret dajući mu suvremenu dimenziju i naglasak. Stari načini djelovanja antifašističkih udruga u današnje vrijeme neće privući mlade, upozorila je Lacković

programskih zadataka, a time i zadataka antifašizma. Planirali smo realizirati i sljedeće zadatke i aktivnosti - formirati nove udruge, bolje distribuirati Glas antifašista, obnavljati spomenike i revitalizirati, vraćati nazive ulica, parkova, trgova, perivoja, ustanova i institucija po značajnim događajima, zbiranjima i ličnostima antifašističke borbe, organizirati tribine i okrugle stolove, rekla je Gordana Lacković.

Kakav je odnos prema antifašizmu pokazuje, naglasila je ona, i nepoštivanje Deklaracije o antifašizmu iz 2005. godine koja je donesena u najvišem zakonodavnom tijelu Republike Hrvatske. Deklaracija je bila i ostala samo mrtvo slovo na papiru.

Nakon podnesenih izvještaja otvorena je i rasprava u kojoj su naglašeni problemi s kojima se udruge antifašističkih boraca i antifašista susreću u radu na terenu i odnosu lokalnih vlasti na području gdje djeluju, ističući kao glavni problem nedovoljna financijska sredstva za što kvalitetniji rad i problem prostora. Upozorenje je da gotovo ni jedna udruga, a ni Zajednica udruga antifašističkih boraca i antifašista Sisačko-moslavačke županije nemaju

prostor gdje bi pohranili dokumentaciju i osigurali normalan rad.

Skupština je na kraju svog rada izabrala novo Predsjedništvo Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Sisačko-moslavačke županije i Nadzorni odbor. Novo Predsjedništvo čine: **Ranko Coklin** i **Nada Glušac** (GU Glina), **Nenad Turčinović** i **Dragica Vasić** (GU Kutina), **Antun Maruski** i **Nikola Zeman** (GU Novska), **Zrinka Čorić** i **Mile Vučetić** (GU Petrinja), **Gabrijel Malović** i **Miroslav Tadić** (GU Brezovica Sisak), **Dušan Šipov** (UABA Crkveni Bok), **Miroslav Burnać** (OU Donji Kukuruzari), **Branislav Pavlović** (OU Miloš Čavić Dvor), **Gordana Lacković** (UABA Popovača) i **Petar Bekić** (OU Gvozd/Vrginmost).

U Nadzorni odbor predloženi su i izabrani: **Miloš Grubić** (GU Brezovica Sisak), **Mile Oljača** (GU Novska) i **Husein Oreščanin** (GU Petrinja).

Potom je Predsjedništvo za novu predsjednicu, od dvoje kandidata, **mr. sc. Gordane Lacković** i **Miroslava Tadića**, tajnim glasovanjem, i u drugom mandatu izabralo **mr. sc. Gordanu Lacković**.

S.T.

Savez ratnih vojnih invalida Hrvatske

Suradnja sa Slovencima

Delegacija Zveze društev vojnih invalidov Slovenije (ZDVIS) posjetila je 8. studenog Zagreb i s predstavnicima Saveza ratnih vojnih invalida Hrvatske (SRVIH) razgovarala o suradnji.

U slovenskoj delegaciji su bili predsjednik ZDVIS-a **Ivan Pivk**, tajnik **Vladimir Pegan** te članovi rukovodstva **Podrzaj** i **Romsak**, a ispred SRVIH-a u razgovorima su sudjelovali predsjednika **Etore Poropat**, potpredsjednici **Ante Morić** i **Milutin Jovanović**, član Predsjedništva **Dragan Tarbuk** i tajnik **Radovan Vujošević**. Razgovoru su prisustvovali i predsjednica SABA RH dr. **Vesna Čulinović-Konstantinović** te član

Predsjedništva i predsjednik Komisije za međunarodnu suradnju **Ivan Fumić**.

Kako je ovo bila uzvratna posjeta, sa zadovoljstvom je konstatirano da tako treba nastaviti i ubuduće. Domaćini su istaknuli da je u Republici Hrvatskoj očita diskriminacija RVI iz, MVI-a bivše JNA i civilnih invalida rata proisteklih iz Drugog svjetskog rata, tako što su mnoga, ranije stečena prava ukinuta ili znatno umanjena. U Sloveniji su sva invalidska prava iz bivše Jugoslavije zadržana, a mnoga su i poboljšana.

Zaključeno je da suradnja u budućnosti treba biti još intenzivnija.

R. V.

Mora se utvrditi istina o svim žrtvama rata

•Inicijativa za osnivanje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima na području bivše Jugoslavije (REKOM) dio je napora da se žrtvama dade satisfakcija i da se ispravi nepravda. U regiji se još uvijek oko 15.000 osoba vode kao nestale, a u ratu je život izgubilo više od 120.000 ljudi

UZagrebu je, 16. - 17. listopada ove godine, održan Sedmi regionalni forum za tranzicijsku pravdu. Forum, kojeg je organizirala Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću, završen je zajedničkom ocjenom sudionika da je djelovanje buduće Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima i drugim teškim kršenjima ljudskih prava na području bivše Jugoslavije (REKOM) neophodno kako bi se utvrdila istina o svim žrtvama rata.

Dr. Ivo Josipović: Žrtve se ne smiju zaboravljati

Osnivanje regionalne Komisije tijekom Forum-a podržao je predsjednik Republike Hrvatske **dr. Ivo Josipović** rekavši da bez glasa žrtava nema pomirenja u regiji. »Povijest na ovim prostorima je bila teška. Dogodile su se stvari kojih se svi moramo stidjeti. Politika koju ja zagovaram je politika pomirenja. Bez utvrđivanja činjenica i kažnjavanja onih koji su prekršili sve zakone tijekom rata nema napretka. Međutim, često je fokus na počinitelju, a žrtve se zaboravljuju. Moramo čuti i žrtve ukoliko želimo proces pomirenja na ovim područjima«, kazao je Josipović. On je dodao je da je Inicijativa za osnivanje Regionalne komisije za utvrđivanje činjenica o ratnim zločinima na području bivše Jugoslavije (REKOM) dio napora da se žrtvama dade satisfakcija i da se ispravi nepravda.

Inicijativu je, uz potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske **Slobodana Uzelca** podržala i slovenska zastupnica u Europskom parlamentu **Tanja Fajon**. Političku podršku inicijativi ranije su pružili i predsjednik Republike Srbije **Boris Tadić**, Skupština Crne Gore, Europska komisija i Europski parlament.

Na Forumu su sudjelovali i zastupnici u Hrvatskom saboru i Parlamentu Crne Gore, kao i bivši predsjednik Republike Hrvatske **Stjepan Mesić**.

Prvog dana zagrebačkog Forum-a o ratnim zločinima u Vukovaru, Osijeku, Varivodama, Medačkom džepu i Gospiću svjedočile su neke od žrtava i svjedoci ratnih zločina - **Marija Lovrić, Ivan Pšenica, Jovan Berić, Ljiljana Alvir, Dragan Pjevač i Vesna Levar**.

Solidarnost prema svim žrtvama

Voditeljica Documente **Vesna Teršelić** ocijenila je da regija nema budućnosti ukoliko ne budu utvrđene činjenice o ratovima iz devedesetih godina prošlog stoljeća. »Činjenice o svim zločinima su naš put prema budućnosti, bez straha da će se zločini ponoviti«, naglasila je Teršelić. Ona je navela da se u regiji još uvijek više od 15.000 osoba vodi kao nestale, a da je u ratovima život izgubilo više od 120.000 ljudi. »Naša zajednička odgovornost je da utvrdimo činjenice o svim žrtvama ratova«, kazala je voditeljica Documente ocijenivši da danas ima više političke volje za formiranje REKOM-a nego je to bilo u trenucima pokretanja Inicijative tijekom 2007. godine.

»Učili smo od drugih i stvorili regionalnu inicijativu. Uspjeli smo svi sjesti za stol i stvaramo solidarnost prema svim žrtvama. Naša je obaveza prema žrtvama i budućim generacijama da se zločin ne ponovi i da solidarnost prema žrtvama bude dio nas«, rekla je **Nataša Kandić**, direktorka Fonda za humanitarno pravo iz Beograda.

Objasnila je da je inicijativa za formiranje REKOM-a pokrenuta kako bi se

osnovalo tijelo koje će biti fokusirano na žrtve. »Mi želimo utvrditi činjenice, ne želimo mijenjati osobne istine jer svako ima pravo na svoju istinu. Želimo samo dobiti interpretacije prošlosti koje će biti bazirane na činjenicama«, naglasila je Nataša Kandić. Ona je ocijenila da je »kultura suosjećanja« sa žrtvama ratova uvjet za demokratsku budućnost regije.

Kampanja za skupljanje milijun potpisa

Gradonačelnik Vukovara **Željko Sabo** rekao je da će biti sretan ukoliko se sada pokaže da su društva u regiji spremna na formiranje REKOM-a. Sabo je tijekom izlaganja rekao da je i sam žrtva proteklih ratova. »Ja sam oprostio, ali ne mogu zaboraviti. Kod žrtava nema mržnje, već samo patnja«, rekao je Sabo.

Profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu **Žarko Pušovski** ocijenio je da će se inicijativa za REKOM naći u procijepu između političara koji ne bi »uznemirivali« svoje izborne baze i velikog broja ravnodušnih građana.

Tijekom drugog dana Forum-a, sudionicima su prezentirani izvještaji s radnih grupa na kojima se raspravljalo o nacrtu Statuta buduće komisije kao i o javnom zagovaranju Inicijative za REKOM.

Kampanja prikupljanja milijun potpisa podrške Inicijativi za REKOM bit će jedna od važnijih aktivnosti Koalicije tijekom 2011. godine s ciljem da se osnaži trenutak u kojem će Inicijativa bit predstavljena parlamentima zemalja, sljednica bivše Jugoslavije.

Konzultacijski proces Inicijative za REKOM nastavlja se idućih mjeseci, a u veljači 2011. godine održat će se Osni regionalni forum za tranzicijsku pravdu u Sarajevu, na kom će biti usvojen prijedlog Statuta REKOM-a. U ožujku će početi prikupljanje potpisa potpore, a 1. lipnja 2011. bit će dostavljeni parlamentima, vladama i predsjednicima Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Kosova, Makedonije, Slovenije i Srbije.

Eugen Jakovčić (Documenta)

DVANAESTA JE MAJKA SLAVONIJE

♦Na sjednici sekcije 6. korpusa istaknut je velik doprinos Dvanaeste slavonske udarne brigade pobjedi nad fašizmom

Upovodu obilježavanja 65. obljetnice pobjede nad fašizmom i oslobođenja zemlje, Sekcija antifašističkih boraca i antifašista 6. slavonskog korpusa pri SABA RH upriličila je ove godine tri skupa. Na prvoj sjednici raspravljaljalo se o događajima u Slavoniji – opće prilike pred ustanak, početak oružane borbe i rezultati do konačnog oslobođenja zemlje. Drugi je skup bio posvećen sjećanjima na hrabre borce i rukovodioce koji su za vrijeme NOB-a u Slavoniji proglašeni narodnim herojima. Sa tih skupova »Glas« je opširnije izvještavao.

Treći skup upriličen u povodu 68. obljetnice formiranja 12. slavonske udarne brigade o čijem je borbenom putu govorio **Antun Magić**. Slavonija je za nešto više od pet mjeseci, od kraja 1942. godine do sredine 1943. godine, doživljavala najveći domet u izgradnji oružanog snaga NOP-a Hrvatske. Osnovano je šest brigada, dvije divizije i 2. hrvatski (1. slavonski) korpus.

Dvanaesta slavonska udarna brigada (do prosinca 1942. godine Prva slavonska udarna brigada) formirana je u selu Budićima kod Pakraca 11. listopada 1942. godine od dijelova 1. i 2. slavonskog NOP odreda. Pri formiranju imala je četiri bataljona, mitraljesko i topovsko odjeljenje, omladinsku i bolničku četu – ukupno 958 boraca. Prvi komandant brigade bio je **Bogdan Crnobrnja**, a politički komesar **Ranko Zec**. Zamjenik komandanta bio je **Radojica Nenezić**, a zamjenik političkog komesara **Petar Car**.

U listopadu 1942. godine zauzela je ustaško uporište Podvrško, željezničku stanicu Ratkovicu, vodila borbe s ustašama kod Lovčića i sa Nijemcima kod Gradišta, kad je oborila i avion. Brigada je razvila diverzantsku aktivnost na prugama u Požeškoj kotlini i u Podravini. Vodila je i veoma teške borbe 6. i 7. prosinca u napadu na Podravsku Slatinu, a 11./12. prosinca zauzela Voćin, noću 16./17. prosinca porušila prugu Banova Jaruga – Virovitica u dužini

od 8 km, 20. prosinca zauzela Orahovicu i 26. prosinca Orljavac.

Brigada je 30. prosinca 1942. godine ušla u sastav 4. (kasnije 12.) slavonske divizije. U psunjsko-papučkoj operaciji (20. ožujka do 8. travnja 1943. godine) vodila je borbe s Nijemcima, ustašama i domobranima na Ravnoj gori i na Psunu. Od 28. svibnja do 2. lipnja sudjelovala je u oslobođenju Požeške kotline, 4. lipnja u zauzimanju Našica. U srpnju se, u sastavu 12. divizije prebacila u Hrvatsko zagorje, 13. srpnja sudjelovala u napadu na kazneni zavod u Lepoglavi kad je oslobođeno 700 zatvorenika. Deset dana kasnije brigada

18. kolovoza sudjeluje u zauzimanju Grubišnog Polja.

Uskoro zatim, 26. listopada 1944. godine dobila je naziv – proleterska. Od listopada do kraja 1944. godine sudjelovala je u čišćenju Podravine od neprijatelja na prostoru Virovitica – Koprivnica, a 8/9. sutanog u rušenju pruge Beograd – Zagreb, između Garčina i Starih Perkovaca. U studenom zauzima Velimirovac i Markovac, potom sudjeluje u borbama za Našice, a 11. prosinca zauzela je Vrbicu. Od uspostavljanja virovitičkog mostobrana krajem prosinca 1944. godine, sudjelovala je u borbama na Dravi i branila pravac Našice – Virovitica.

U 1945. godini vodila je borbe s njemačkim, ustaškim i domobranskim snagama u raju Grubišnog Polja i Pitomače siječnja, kod Orahovice, Čeralija, Voćina, Veličke i Našice veljače, kod Okučana ožujka, a duž ceste Orahovica – Kutjevo travnja mjeseca.

Sudjelovala je u konačnom oslobođenju Slavonije, Podravine i Štajerske. Zadnja akcija 12. slavonske udarne brigade bila je 15. svibnja 1945. godine u Austriji kada je njezina kolona

je porušila željeznički vijadukt u blizini Pakraca, dug 56 kilometara.

Početkom studenog 1943. godine prebacila se kod sela Dubočica preko Save u srednju Bosnu, gdje je borbeno djelovala u sastavu 11. divizije protiv četnika i ustaša na Motajici. U prvoj banjalučkoj operaciji osiguravala je pravac Derventa – Banja Luka, sudjelovala sa 14. srednjobosanskom brigadom u zauzimanju Prnjavora. Sredinom svibnja preko Save prebacila se na sektor Dilja i ponovno ušla u sastav 12. divizije. Tu je 24. i 25. svibnja vodila borbe sa dijelovima 1. kozačke konjičke divizije, ustašama i domobranima, a 29. svibnja do 8. lipnja sudjelovala u velikim diverzijama na pruzi Zagreb – Beograd. Značajan uspjeh brigada je postigla pri zauzimanju Pdgorača kod Našica. U srpnju i kolovozu vodila je borbe oko Slavonske Požege, Daruvara, Končanice i Pakraca,

sa 1.800 dobro naoružanih i opremljenih boraca prošla između 12 i 13 sati kraj dvorca na Bleiburškom polju gdje su vođeni pregovori o predaji vojske NDH i crnogorskih četnika. Nakon prolaska brigade pregovori su okončani i neprijateljske su se formacije predale.

Brigada se poglavito isticala u borbama za naseljena mjesta, na ravnicačkom zemljištu i u diverzantskim akcijama. Iz svojih je redova davala kadrovsu jezgru za noformirane jedinice u Slavoniji (za 17. i 21. slavonsku i 3. moslavacku brigadu dala je po jedan bataljon, a u druge jedinice veće grupe boraca i rukovodilaca). Dala je i mnoge rukovodioce organima vlasti i pozadinskim ustanovama na slobodnoj teritoriji Slavonije i sjeverne Hrvatske. Brigada je bila omiljena kod naroda pa su joj pjevali: »Dvanaesta je majka Slavonije, još je niko pobijedio nije...«.

B. M.

Skupina boraca 12. slavonske brigade prevozi hranu preko Save u Banjici

Piše: Toma Šević

Završava jedna i počinje nova deklarativna godina

Na kraju smo još jedne deklativne godine i na početku nove. One u kojoj Deklaracija također neće biti provedena, ali će opet biti obećanja da hoće. I tako hoće-neće traje do sada pet neće-godina.

Već sad je državni tajnik Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi dr. Golem poručio da će SABA RH dobiti svoje. I to odobrene novce za aktivnosti u ovoj godini, ali umanjene za 30 posto. Pa tako nedavno imenovani tajnik Golem odmah uvodi golemo smanjenje. Naravno da to ne može pokriti troškove aktivnosti, pa čak ni pasivnosti. Smanjiti za trideset, pa još i posto, nije dovoljno ni za post. To dovodi u pitanje postojanje SABA. Ili kako je rečeno na sjednici Predsjedništva SABA RH, nekome, čini se, »odgovara da se kao Savez ugasimo«. Možda to odgovara odgovornima. Pa da se preobuku u gasitelje.

Eto, primjerice, SABA RH je zatražila da prijeđe u nadležnost Ministarstva branitelja, ali je konstatirano da »resorni ministar Ivić nikako ne pristaje«. Čim smo čuli da se radi o Iviću, odmah smo pomislili da je riječ o Iviću Pašaliću, jer bi to njemu možda bilo primjereno. No, nije bilo tako, nego se radi o stvarnom ministru Tomislavu resornom.

Budući da ovo pišem u prosincu, na kraju godine, zapitao me kolega i prijatelj Ante hoću li opet spomenuti Tomca kao i često tijekom godine nam ove. Rekoh da ne, jer se javno ne pokazuje. A on pita, zašto se on ne pojavljuje. No, odgovor mi nije lak, ali je prilično logičan. Budući da je napisao knjigu Tomac protiv Tomca, vjerojatno je u tom sučeljavanju Tomac do kraja poražen. Jer je Tomac Tomcu najopasniji protivnik, zato što je godinama udarao s lijeva, pa onda lupa s ultra desna tako da se nikad ne zna s koje pozicije polazi, a na kojoj završava i pada. Čudno je, ipak, da Tomac nije objavio novu knjigu, a već je prošlo više od skoro mjesec dana. Tako nije bilo ni svečane promocije. Uglavnom, sve u svemu, neću ovaj put spomenuti Tomca, jer ga nema u javnosti što je samo znak da je javnost ojačala. Ali ne previše, jer je u njoj još uvijek često jedna druga pojava. Slaven Letica. On je, kao i Tomac, nekad bio kandidat za

predsjednika države. No, Letica je bio originalan i podsjetio na konja. Nai-mje, na Trgu bana Jelačića jahao je na konju i tako privlačio pažnju birača. Međutim, potencijalnim je glasačima bio zanimljiv samo konj, a za njega nisu mogli glasati. Tako da ni Letica nije profitirao.

Kako nije predsjednik, a više ni sabor-skog zastupnik, niti savjetnik u HSP-u, eto Letice sada na hrvatskoj dalekovidnici petkom. Tamo se redovito pojavljuje u kasne sate u društvu drugih. Baš nedavno je, u jednoj raspravi o knjigama, kazao kako je on objavio nekoliko knjiga i da su sve bile bestseleri. Za razliku od Ante Tomića, koji i nije neki naročiti pisac, po mišljenju Letice besetselerskog. Doista se može postaviti ozbiljno pitanje kako se uopće Tomić odlučio pisati pored takve književne veličine kod nas kao što je Letica Slaven. On je stručnjak opće prakse. Pamte se i njegove »izvorne« izjave o antifašizmu i Titu, koje smo već spominjali. U sve se razumije i na sve ima odgovore bez obzira radi li se o prirodnim ili neprirodnim znanostima. Nisam još pročitao da je ikad bio nogometni trener, iako se razumije u sport, posebno onaj bijele boje. A možda bi Slaven mogao i u nogomet. Pa da se, na primjer, kandidira za trenera nogometnog kluba »Slaven-Belupa«. S tim što bi u tom slučaju »Slaven-Belupo« mogao promijeniti i ime u »Slaven prolupo«.

U proteklom razdoblju pažnju je skrenula i Komisija »Iustitia et pax« Hrvatske biskupske konferencije koja je uputila poruku javnosti o mitu, korupciji i klimi u društvu. Bilo je vrlo mudrih misli, poput ove: »Gospodarstvo ne ovisi samo o ekonomskim čimbenicima«, a posebno bi u povijest mogla ući ključna prosudba da su današnji miti i korupcija u društvu stvar »naslijedenog mentaliteta«, i to »feudalnog i komunističkog« u kojem je »živio hrvatski narod u posljednjih ne samo 20, 50, 70 godina, već u posljednjih 200 godina«. Drugim riječima, nisu krivi današnji pljačkaši i divlja tajkuniza-cija, otimačina i bogaćenje na račun sirotinje, nego greške davnih pljačkaša vjerojatno od stoljeća sedmog.

Odmah je jedan naš visokotiražni list dao ocjenu te biskupske izjave: »Hr-

vatski biskupi uputili su dosad najnesuvislijie, najlošije sročeno, najneuvjerljivije i najlošije pismo javnosti otkako su okupljeni u ovakovom sastavu«.

A Ivan Miklenić iz »Glasa konci-la« reagirao je na način kako i priliči crkvenom ideologu, pa je svjesno ili više nesvjesno, napisao čak i ovo: »Više je nego znakovita činjenica da političari ni na kojoj razini nisu uopće javno progovorili o toj lovranskoj poruci, niti se itko složio s njom ili s njezinim dijelom, niti je osporio poruku ili koji njezin dio. Dogodilo se ignoriranje - ponašanje kao da hrvatski biskupi uopće ništa nisu rekli«. Dakle, to je najčešći komentar poruke biskupa uopće, čak je ni novine feudalno komunističkog mentalite-ta ne bi baš tako negatorski ocijenile i omalovažile tvrdeći: »niti se itko složio s njom ili s njezinim dijelom«.

Ni Miklenić niti biskupi, međutim, ne osvrću se na neke druge pojave. Evo, na novoj mramornoj spomen-ploči crkve na Ksaveru u Zagrebu piše: »Hrvati 1941. proglaši Hrvatsku nezavisnom. U krvavom ratu izgubiše nezavisnost i od pobjednika bijahu masovno ubijani i nemilosrdno proganjani«.

Nećemo odmah komentirati, već pre-nijeti osvrt jednog drugog visokotiražnog lista, koji kaže da je ovo skandalozno zato što je »ovaj natpis, blago rečeno, vrlo sporan, jer može dovesti do zaključka da opravdava postojanje NDH, ustaške države koja je u svojim temeljima duboko rasistička i zločinačka«.

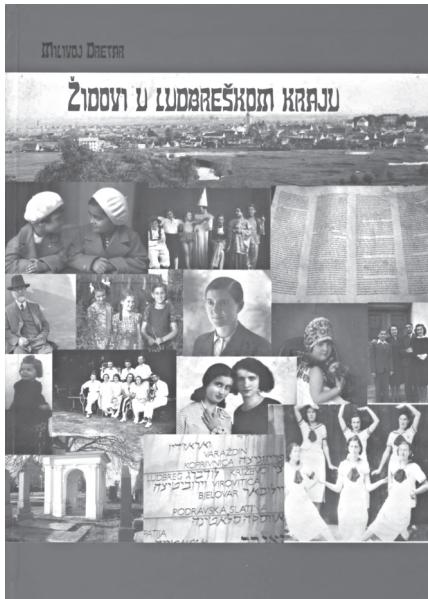
Istraživanje koje je na 999 učenika završnih razreda srednjih škola u cijeloj Hrvatskoj proveo GONG u okviru projekta »Politička pismenost mladih u Hrvatskoj« pokazala je da »više od 40 posto hrvatskih srednjoškolaca smatra da bi Hrvati u Hrvatskoj trebali imati veća prava od drugih naroda. Osim toga, 14 posto ih se protivi oštrom kažnjavanju isticanja fašističkih simbola, a da je NDH bila fašistička država smatra ih tek 27,6 posto«.

Nedavno kada je sudjelovao na sjednici Predsjedništva SABA RH Stjepan Mesić je rekao da u srednjim školama učenici ne znaju istinu o Drugom svjetskom ratu. Kako i mogu znati kada je za njih udžbenike pisao čak i Josip Jurčević, kazao je Mesić.

NOVE KNJIGE

Milivoj Dretar

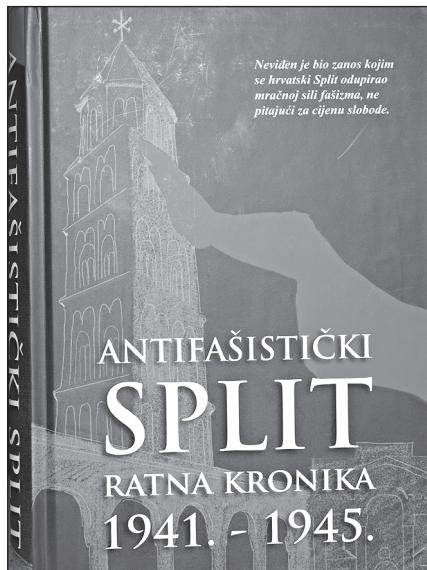
Židovi u ludbreškom kraju

U izdanju Biblioteke Ludbregiana Pučkog otvorenog učilišta »Dragutin Novak« Ludbreg izdana je nova knjiga »Židovi u ludbreškom kraju, povijesno-demografski prilozi« Milivoja Dretara. Po prvi puta su prikupljeni podaci o nekad uglednoj i finansijski moćnoj zajednici čiji udio u ludbreškom stanovništvu nikad nije premašio 1 %. Izraelitička bogostovna općina osnovana je 1881. godine, groblje 1890., sinagoga izgrađena 1895. godine, a najviše članova zajednica je imala 1900. godine. Iako je pripadala među najmanje zajednice u Hrvatskoj i tadašnjoj Jugoslaviji, vodio se bogat društveni život, osnivale se vjerske zajednice, a ludbreški Židovi su se upisali među utemeljiteljima mnogih društava poput Dobrovoljnog vatrogasnog zabora, Pjevačkog društva »Podravina«, Salonskog orkestra, NK »Podravina«, Kulturno-povijesnog društva. Jedine dvije predratne banke bile su u vlasništvu obitelji Scheyer i Gross, a većini trgovina i ugostiteljskih objekata vlasnici su bili Židovi. U 16 poglavljima i zanimljive priloge, na više od 200 stranica opisana je prošlost židovske zajednice od naseljavanja do današnjih dana. Korištena je obilna arhivska građa, matične knjige, literatura, izjave kazivača, fotomaterijal. Najviše pažnje posvećeno je poglavljima o antisemitizmu i Holokaustu. Po prvi puta je na jednom mjestu prikupljen popis od preko

150 žrtava fašističkog terora koji predstavlja neprocjenjivu vrijednost za sve institucije koje se bave Drugim svjetskim ratom i poraćem, a zanimljiv je i prilog koji govori o sudjelovanju ludbreških Židova u NOB-i. Radi se o skrupuloznom, objektivnom istraživanju u kojem je autor, usprkos mlađačkim godinama, pokazao osobine iskusnog i vrsnog istraživača. Kombinirajući metode arhivskog istraživanja i »oral history«, znanje iz opće i lokalne povijesti, Milivoj Dretar je napisao izvrstan, često i potresan tekst, o maloj židovskoj zajednici o kojoj su do danas bili poznati samo pojedini elementi. Ova knjiga pripada među najbolja izdanja takve tematike u Hrvatskoj izjavio je recenzent prof. dr. Ivo Goldstein prilikom predstavljanja knjige u ludbreškom dvorcu Baththyany krajem listopada. Tiskanje su pomogli Grad Ludbreg i Vjerska zajednica Bet Israel te potomci židovskih obitelji. Knjiga je sredinom studenog predstavljena i zagrebačkoj publici u organizaciji Kulturnog društva »Miroslav Šalom Freiberger«. Ludbreški povjesničar Milivoj Dretar autor je više članaka u Podravskom zborniku, Ha-Kolu, Hrvatskom povijesnom portalu i Glasu antifašista. Ujedno je aktivan član ludbreških antifašista i potpredsjednik ZUABA Varaždinske županije.

Zbornik Antifašistički Split i za buduća vremena

U Splitu je predstavljena knjiga »Antifašistički Split: ratna kronika 1941.-1945.«, od čak tisuću stranica podijeljenih u četiri cjeline.

Knjigu su predstavili profesor Ivo Goldstein, novinar Damir Pilić, glavni ured-

nik knjige Marin Kuzmić te ratni veteran Andro Gabelić. Moderator je bio Ante Adorić, predsjednik Udruge antifašista i antifašističkih boraca, koja je i izdavač knjige, a pridružili su im se i klapa »Iskon« te glumci HNK.

- Knjiga dolazi u vrijeme kada su mnogi spomenici NOB-a srušeni, kada su ukinuta imena ulica vezanih uz antifašističku borbu, te kad se povijest iskriviljuje i relativizira - kazao je Adorić.

- Mnogo gradova ima more i sunce, mnogo je i starijih i ljepših gradova od Splita, ali nema svatko ovakvu antifašističku povijest kojom se može ponositi - istaknuo je Pilić.

Dodao je da je svaki drugi građanin Splita u to vrijeme bio u NOB-u, te da je jedini grad u kojem je i nogometni klub, Hajduk, antifašistički klub.

Ana Jerković

Slavko Matić Žrtvama do pobjede i slobode

Nakon monografije »Mladost Dalmacije - za slobodu«, Slavko Matić autor je knjige »Žrtvama do pobjede i slobode« koja je predstavljena u Gradskoj knjižnici »Juraj Šižgorić« u Šibeniku.

U knjizi Dopune zbornika »Žrtvama do pobjede i slobode«, kako je istaknuo Gojko Lambaša, prof., autor Slavko Matić piše da su Šibenčani prožeti domoljubljem i duhom antifašizma, dočekali okupatore otvorenim negodovanjem i spremnošću na odlučan otpor protiv novog, drugog pokušaja talijanskog iredentizma da aneksijom našeg primorskog područja ugrabi najvitniji dio hrvatskog nacionalnog teritorija. U bezbrojnim proglašima bestidno se vrijedaju hrvatski nacionalni osjećaji građana drskim tvrdnjama o najčišćem tisućugodišnjem talijanstvu Šibenika. Svi nazivi mjesta i ulica se mijenjaju, a u škole se uvodi talijanski jezik. Istovremeno s ovim mjerama talijanizacije, provode se teror i ubojstva. Inače, prvo razdoblje Šibenika u NDH protjeće bez većih stradanja. Međutim, u proljeće 1944. godine u okolini Šibenika okuplja se i četnička formacija pod zaštitom njemačke okupacijske sile koja vrši likvidacije i najokrutnije zločine nad civilnim stanovništvom.

Ljudski gubici općine Šibenik 1941.-1945. godine su 4.986. Knjiga »Žrtvama do pobjede i slobode« doprinos je rasvjjetljanju žrtava na području Šibenika i njegove okolice.

B.M.

BRIBIR

U povodu blagdana Svih svetih zajednička delegacija Vinodolske općine, mjesnih odbora, udruga antifašista i veterana i dragovoljaca iz Domovinskog rata te općinskih vijećnika, predvođena načelnikom **Ivicom Crnićem**, položila je na sva spomen obilježja iz Domovinskog rata i NOR-a te ispred centralnih križeva na svih pet groblja, cvijeće i zapalila svijeće za sve poginule i umrle te im minutom šutnje odala počast. U Tribiju ispred spomenika iz NOR-a počast su, uz općinsku delegaciju, odali i učenici Osnovne škole Jurja Klovica Tribalj.

M. K. Z.

DUBROVNIK

U okviru obilježavanja 66. obljetnice oslobođenja Dubrovnika i južno dalmatinskog područja od fašizma u Drugom svjetskom ratu, udruge antifašističkih boraca i antifašista Dubrovnika i Konavala i Zajednica udruga ABA Dubrovačko-neretvanske županije organizirale su u četvrtak, 4 studenoga, komemoraciju i polaganje vijenaca i cvijeća na spomenik žrtvama fašizma u Grudi te na grob palih boraca Narodno-oslobodilačkog rata na mjesnom groblju u Dunavama, a u znak sjećanja, poštovanja i zahvalnosti borcima NOR-a, žrtvama fašizma i braniteljima u obrani Republike Hrvatske, svima koji su dali svoje živote za slobodu svog konavoskog kraja, grada Dubrovnika i Republike Hrvatske.

X X X

Kao poklon svom Gradu za obljetnicu oslobođenja, dubrovački antifašisti su u Kongresnoj dvorani Hotela »Bellevue«, početkom ovog tjedna, organizirali Tribinu na kojoj je o ekonomskim kretanjima kod nas i u svijetu i predviđanjima što nas očekuje, govorio gost predavač iz Ekonomskog instituta Zagreb, naš ugledni ekonomski stručnjak **prof. dr. sc. Slavko Kulić**.

Nije problem u onima koji vode, nego u onima koji su se prepustili da budu loše vođeni.

- Danas 9 od 10 znanstvemka u svijetu radi za vojnu industriju, dakle nasilje, na 1 USD, koji se izdvaja za sirotinju u svijetu, izdvaja se 139 USD za proizvodnju i nabavku oružja. Istovremeno danas su 93 posto svjetskog stanovništva dužnici dok su 7 posto vjerovnici. Politika nikada nije trebala moralne ljude. Kapitalizam napušta tržiste i ide na bojište - kazao je, uz ostalo, na tribini dubrovačkih antifašista dr. Slavko Kulić.

CRIKVENICA

Na prigodnoj svečanosti predsjednici Udruge antifašističkih boraca i antifašista gradova Crikvenice, Novog Vinodolskog i Vinodolske općine i Podružnice SAB-a Grada Crikvenice **Matija Koščić i Marijan Cvitković** uručili su priznanja županijske organizacije UAB-a pojedinicima za njihov doprinos na razvijanju i jačanju tradicija i tekovina antifašističke borbe naroda Hrvatske, a progodom 65. obljetnice pobjede nad fašizmom. Priznanja su primili **Stevo Desić, Boško Vidojković, Damir Gašparović, Svetislav Ilić i Boris Koščić**, a zahvalnice gradačelnik **Damir Rukavina i Marijan Cvitković**.

M.K.Z.

X X X

Blagdan Svih svetih obilježen je posjetima svim grobljima na području gradova Crikvenice, Novog Vinodolskog i Vinodolske općine, gdje su mnogobrojni građani pohodili grobove svojih najbližih, položili cvijeće, zapalili svijeće, uz tihu molitvu. Cvijeće i svijeće na spomen obilježja iz Domovinskog rata i NOR-a položile su i delegacije Vinodolske općine i Grada Novog Vinodolskog, SAB-a i udruga iz Domovinskog rata, prisjećajući se svih poginulih i umrlih branitelja i boraca NOR-a, odajući im počast minutom šutnje.

M.K.Z.

Misa za pokojne na groblju Donji Zagon

KASTAV

Antifašisti s područja Kastava i Viškova tradicionalno su posjetili talijanski gradić Gonars kako bi odali počast stradalim in-

ternircima u obližnjem fašističkom koncentracijskom logoru, a ove godine po prvi su im se pridružili učenici kastavske Osnovne škole »Milan Brozović«. Sa šireg područja Kastavštine u fašističke je logore lijekom Drugog svjetskog rata odvedeno više od dvije tisuće ljudi, uključujući 900 žena i 550 djece, a mnogi od njih završili su upravo u Gonarsu. U posjet Gonarsu pod stručnim vodstvom **prof. Ivane Paškvan** uputila su se tri puna autobusa, a osim kastavskih školaraca i učenika drugih škola u delegaciji su se našli i preživjeli internirci, koji su u logoru završili još kao djeca, te članovi obitelji i prijatelji zatočenih.

Zvjezdana Marčelja iz Viškova gradonačelniku Gonarsa predala je knjižicu »Va šume daleko od doma«, u kojoj je opisan zbjeg 650 žena i male djece, koji su od ratnih operacija na području Kastavštine pobegli u kamenjar i skrivali se po šumarcima.

Delegacija jempoložila vijence i zapalila svijeće kod spomenika u kosturnici, te kod spomen obilježja izgrađenog prošle godine u krugu bivšeg logora.

Spomen obilježje izgradili su isključivo mladi ljudi, što nije slučajno, jer u Gonarsu se trude mladim generacijama prenijeti poruku da se takva stradanja više ne smiju ponoviti. Obilježje se sastoji od četiri stupa, na kojima su postavljeni mozaici izrađeni na temelju originalnih crteža logoraša.

A. P.

Najmlađe Kastavce posebno se dojmio posjet spomen-obilježju

NOVI VINODOLSKI

Delegacija Grada Novog Vinodolskog, na čelu s gradonačelnikom **Olegom Butkovićem**, predsjednikom Gradske vijeća **Nevenom Pavelićem** i predsjednikom SAB-a **Zdenkom Vukelić** je u povodu blagdana Svih svetih položila cvijeće i zapalila svijeće ispred spomen ploča poginulim u Domovinskem ratu i NOR-u, ispred spomenika iz NOR-a u središtu Novog i ispred središnjeg križa u Gradskom groblju. Tom prigodom odana je počast svim poginulim i umrlim braniteljima i borcima NOR-a.

M.K.Z.

KUČIBREG

Kod spomenika na uzvisini iznad Kučibrega u nedjelju 7. studenog narođnim zborom obilježena 66. godišnjica slavne bitke iz NOB-a, u kojoj je život izgubilo 120 antifašističkih boraca. Na tom prostoru, nadomak hrvatskoslovenske granice, u noći s 3. na 4. studeni 1944. godine partizani II. brigade 43 istarske divizije, talijanskog bataljona »Alma Vivoda« iz Muggie i prištapske jedinice Koparske komande, zajedno su se hrabro borili protiv znatno nadmoćnijih njemačkih i talijanskih fašističkih snaga koje su ih opkolile i napale. Partizani su se uspjeli izvući iz klopke uz, nažlost, mnogobrojne žrtve, neprijatelj se povukao.

Okupljenima se obratio gradonačelnik Buja **Edi Andreasić**, predstavnik općine Kopar **Boris Popović**, gradonačelnik Muggie **Nerio Nesladek** u ime boračkih organizacija iz Hrvatske, Slovenije i Italije, prvoborac u mirovini **Tit Turnšek**.

Organizatori ovog događaja su Udruga antifašističkih boraca Bujštine i Grad Buje, uz sudjelovanje Zveze antifašističkih boraca Slovenije za koparsko područje i Asociiazione nazionale partigiani d'Italia.

K.F.

KUJE

U Kuju i Barbićima je 9. listopada obilježena 67. godišnjica sjećanja na poginule žitelje ovih sela u Drugom svjetskom ratu, kada su u jednom danu njemački nacisti streljali većinu stanovnika ova dva sela. Svečanost obilježavanja započela je u Kuju, gdje su na spomenik poginulima cvijeće položili **Ecio Juričić**, **Andjelo Miletic** i **Romano Franković**.

Centralna svečanost se potom održala u Barbićima, gdje je komemorativni skup otvorio načelnik Općine Raša **Josip Knapić**.

Nakon što je **Emili Velagić**, učenica osnovne škole Ivan Batelić iz Raše ukratko podsjetila na tragične događaje, položeni su vijenci na spomenik streljanim i poginulima u Barbićima.

Severino Franković, predsjednik UAB-a Labinštine održao je prigodni govor sjećanja na 7. listopad 1943. godine, a u vrlo emotivnom govoru na događanja unazad šest i pol destiljeća prisjetio se i **Lucijan Martinčić**, tada devetogodišnji dječak, koji je osobno svjedočio pokolju.

Komemoraciji su prisustvovali dožupan **Vedran Grubišić**, gradonačelnik Labina **Tulio Demetlika**, načelnik Svete Nedelje **Srećko Mohorović**, predsjednica raškog Vijeća **Gloria Paliska Bolterstein**, njezin

kolega iz Svetе Nedelje **Enco Mohorović**, predstavnici Udruge antifašističkih boraca, općinski vijećnici i mnogi drugi.

Komemoracija u Kujama

LABIN

Povodom obilježavanja Dana neovisnosti, 7. listopada je uz Centralni križ na gradskom groblju u Labinu gradonačelnik Tulio Demetlika, zajedno s načelnicima općina Labinštine, predstvincima braniteljskih udruga, Udruge antifašističkih boraca i policije, položio vijenac i zapalio svijeću.

Dan neovisnosti u Hrvatskoj se obilježava 8. listopada, a toga je dana 1991. godine Hrvatski sabor jednoglasno donio Odluku o raskidu državnopravnih veza s ostalim republikama i pokrajinama SFRJ. Odluka je donesena nakon što je prethodnoga dana istekao tromjesečni moratorij na hrvatsku Ustavnu odluku o samostalnosti i suverenosti, koju je Sabor donio 25. lipnja 1991. godine.

D.K.

Davanje počasti na gradskom groblju

PAZIN

Neposredno nakon donošenja Pazinskih odluka krajem rujna 1943. godine, Istrom je sa sjevera krenula njemačka ofenziva, pod komandom znamenitog feldmaršala Rommela. Slavljenički Pazin, iz koga je 26. rujna 1943. godine u svijet krenula vijest o prijenju Istre Hrvatskoj i Jugoslaviji, posljednjih je dana rujna i prvih dana listopada postao veliki mobilizacijski centar, ali i veliki zbjeg, pa su na prve vijesti o nadiranju Nijemaca sa sjevera počele velike evakuacijske operacije.

Uz prisjećanje na pazinske dane terora i krvi, koji su uslijedili svega tjedan dana nakon pazinskih ratnih dana ponosa i slave, u spomen na poginule branitelje

Pazina i iz početka listopada 1943. i na sugrađane ubijene u Rommelovo ofenzivi, vijenac je na spomenik pazinskim braniteljima i oslobođiteljima na Štrajngi. U ime pazinske Udruge antifašističkih boraca i antifašista i vijenac su položili **Anton Dušan**, **Marija Videkić** i **Romano Radetić**, a pridružio im se i **Boris Demark** u ime gradske uprave. Zanimljivo je da su istim ovim spomenicom na Štrajngi obilježene dvije značajne epizode iz pazinske ratne povijesti: osim ove masovne pogibije pazinskih branitelja iz jeseni 1943. godine, svibnja 1945. godine na istoj se lokaciji vodila jedna od najžešćih bitaka za konačno oslobođenje Pazina u kojoj je uz borce 43. istarske divizije i znatan broj dalmatinskih partizana.

D.Š.

X X X

Delegacija Udruge antifašističkih boraca i antifašista Pazin u povodu *Svih Svetih i Dana mrtvih*, na gradskom groblju »Moj mir« položila cvijeće na masovne grobnice antifašista poginulih u Drugom svjetskom ratu. Predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Pazin **Miljenko Benčić**, ovom je prigodom naglasio kako se u svijetu ove godine obilježava 65. obljetnica pobjede nad fašizmom, a u Pazinu i 67. obljetnicu fašističkog terora i masovnih strijeljanja, nakon kratkotrajne slobode u jesen 1943. Nakon tih dana, kojih su donijete i povjesne odluke o sjedinjenju Istre s Hrvatskom, uslijedila je odmazda njemačkih okupatora. Svi, ovdje sahranjeni pogubljeni su na najokrutnije načine.

Potom je položeno cvijeće na zajedničku grobnu strijeljanih u listopadu 1943., a među njima je bila i 17-godišnja **Olga Ban**, kasnije proglašena narodnim herojem. Polaganju cvijeća na ovu grobnicu prisustvovali su polaznici pazinskog vrtića koji nosi ime Olge Ban. Mališanima je Benčić ukratko pokušao predložiti što se u ta, za njih davna vremena, događalo u Pazinu, u vrijeme borbe za slobodu.

M.R.

Polaznici vrtića »Olga Ban« slušaju Miljenka Benčića uz grobnicu u kojoj počiva Olga Ban

PLOČE

Predstavnici pločanske Udruge antifašističkih boraca u subotu 23. listopada položili su vijenac i zapalili svijeću u spomen-parku. Prema riječima **Ante Eraka**, člana UAB-a i aurora nekoliko knjiga o povijesti ovog kraja, 23. listopada 1944. veoma je značajan za cijelu Dalmaciju, a posebno za dolinu Neretve.

-Tada je 24. divizija Narodnooslobodilačke vojske krenula s Visa u oslobođanje Korčule, Pelješca i Stona, a najveći okršaj dogodio se u Vukovu Klancu, nedaleko od Metkovića, kad je potpuno uništena 369. njemačka divizija te 9. ustaškodomobranski posadni zdrug - rekao je Ante Erak.

Unutar 24. divizije isticala se 11. Dalmatinska udarna brigada u čijem sastavu su bili mobilizirani mnogi Neretvani. Neretvanski su parrizani 26. listopada preuzeli vlast u Metkoviću, a Danom grada proglašili 23. listopada, dan završetka bitke na Vukovu klancu. S obzirom da su Ploče tada pripadale Metkoviću, nakon što su se 1952. izdvojile, i dalje su nastavile 23. listopada obilježavati kao svoj Dan grada, sve do 1990. godine. Metković se tada vratio obilježavanju Blagdana svetog Ilije, kao Dana grada koji su slavili prije 2. svjetskog rata, a Pločanima je trebalo desetak godina da se dogovore oko dатuma.

-Danas Ploče s punim pravom slave 14. rujna, dan kada je istjerana jugovojska. No, nikad se ne smije zaboraviti podvig naših očeva i djedova koji su željeli slobodu, kao i mi danas, - rekao je Ante Erak.

J.B.

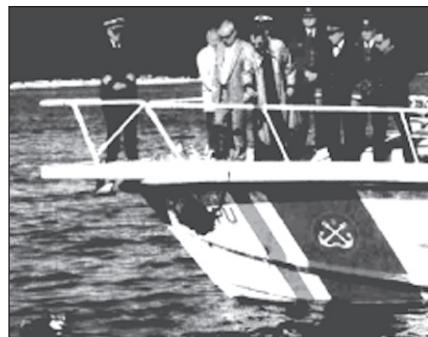
Predstavnici pločanskog UAB-a u spomen-parku

PULA

Diljem Pule su položeni vijenci i zapaljene svijeće na spomen obilježja u povodu blagdana Svih Svetih i Dušnog dana. U pratinji Puhačkog orkestra Grada Pule predstavnici ugruga branitelja antifašista. Grada Pule i Županije obišli su Centralni križ i Spomenik palim antifašističkim borcima grada Pule na

Gradskom groblju. Spomenik poginulim hrvatskim braniteljima u Domovinskom ratu u parku Franje Josipa I. Spomenik palim borcima i žrtvama fašizma u Tito-vom parku, a posljednji vijenci bačeni su u more u pulskom akvatoriju na mjestu gdje je brod *Viribus Unitis* potonuo, a članovi posade poginuli. Minutom šutnje odana je počast stradalima, koji su svoje živote dali za slobodu.

I.N.T.

Vijenci bačeni u more gdje je potonuo brod *Viribus Unitis* i poginula posada

OPATIJA

Delegacija Grada Opatije je u petak položila vijence i cvijeće kod spomenika poginulim hrvatskim braniteljima u Opatiji i zatim na groblju u Opatiji, kod spomenika poginulim hrvatskim braniteljima u Voloskom, na groblju u Voloskom, na groblju Klanja, na groblju Lovran i na groblju Poljane. Nakon polaganja cvijeća na groblju Poljane položeni su vijenci i zapaljene svijeće na spomenicima NOR-a. Delegacija Općine Lovran u petak u 11 sati na lovranskom groblju kod centralnog križa položila je vijence u povodu blagdana, a delegacija Općine Mošćenička Draga na mostu te grobljima Brseč i Mošćenice.

Ma. K.

SPLIT

Splitski antifašisti obilježili su jučer obilježnicu oslobođenja Splita prigodnim plakatima kojima, uz poruku »Neka se ne zaboravi«, podsjećaju gradane kako bi tekst isписан na talijanskom jeziku danas mogli pročitati bez prijevoda da prije 66. godina hrabri Spiličani nisu oslobodili grad. Istodobno, splitski SDP-ovci su zatražili vraćanje Ulice žrtava fašizma, a aktivisti Socijalističke radničke partije Ulice Prvom splitskom odredu. Jučer su postavili ploču s istovjetnim natpisom na zgradu Slobodne Dalmacije, na isto mjesto gdje je stajao prije nego je skinut i ulica preimenovana u Ulicu Hrvatske mornarice.

SRP-ovci su time prosvjedovali zbog višegodišnje šutnje gradske administracije na zahtjeve za vraćanje imena Ulice Prvog splitskog odreda. U SRP-u se ne mire s revanšističkom praksom i stavom da poginuli za slobodu svoga grada ne zasluzu pjetet i poštovanje iskazano dodjelom jedne ulice samo zato jer su u to vrijeme bili organizirani od strane Komunističke partije koja je ujedno bila i jedina organizirana snaga otpora fašističkim Okupatorima.

S.V.

XXX

Socijaldemokratska partija svim građanima Splita, Dalmacije i Hrvatske čestita 26.listopada - Dan oslobođenja Splita, poručuju splitski SDP-ovci, koji su požili cvijeće na Spomen-kosturnicu palim partizanima i na spomen-križ u 9 sati.

Na ovaj dan, prije više od 60 godina Split je oslobođen od fašističkih okupatora i vraćen matici zemlji Hrvatskoj. Split je bio grad koji je, kao i uvek, prednjačio u pružanju otpora svima onima koji su imali teritorijalne pretenzije prema Dalmaciji kao sastavnom dijelu Hrvatske - navode iz SDP-a. Zato se s ponosom na ovaj dan prisjećamo splitskih i dalmatinskih antifašista - uvjereni u to kako se njihova slobodarska borba utkala u memoriju svih kasnijih generacija splitske mladosti, koja je i u Domovinskom ratu dala nesebičan doprinos slobodi svoje rodne grude - kaže se u priopćenju SDP-a kojeg potpisuje njihov čelnik **Marin Jurjević**.

G.R.

ŠIBENIK

Dan oslobođenja Šibenika od fašističke okupacije obilježen je polaganje vjenaca i paljenjem svijeća kod Spomen kosturnice na gradskom groblju Kvanj i u Spomen parku streljanih na Šubićevcu. Palim borcima NOB-a koji su 3. studenog 1944. godine oslobođili Šibenik počast su odali predstavnici udruga antifašističkih boraca Šibensko-kninske županije, izaslanstvo grada predvođeno gradonačelnikom **Antom Županovićem**, predstavnici Županije i Ureda državne uprave.

Gradonačelnik Ante Županović i njegov zamjenik **Franko Vidović** tom prigodom u prostorijama gradske uprave primili su predstavnike Županijske zajednice antifašističkih boraca **Krstu Lambašu**, **Slavku Matiću** i **Zoru Čeko**.

- Slavni i značajni trenuci naše povijesti ne smiju se zaboravljati već ih se treba poštovati - kazao je gradonačelnik Ante Županović.

Istaknuo je kako je Grad ispunio

prošlogodišnje obećanje te je obnovljen spomenik I. Šibenskom partizanskom odredu na brdu Pisak.

Z.D.

Polaganje vijenaca kod spomen-kosturnice na gradskom groblju Kvanj

XXX

U povodu obilježavanja 3. studenoga 1944. god., Dana oslobođenja Šibenika od fašističke okupacije u II. svjetskom ratu, izaslanstvo šibenskog SDP-a te predstavnici Grada Šibenika predvođeni gradonačelnikom **Antom Zupanovićem**, položili su vijence kod spomen-kosturnice na gradskom groblju Kvanj, a potom i kod spomenika borcima NOB-a u spomen-parku Šubićevac.

M.J.

DUGOPOLJE

Nakon što je u kolovozu općinska vlast u Dugopolju uklonila iz središta mjesta spomen-obilježe antifašistima poginulima u II. svjetskom ratu, na tamošnjem groblju blagoslovljena je nova ploča na kojoj su uklesana i imena svih poginulih u ratnom i poratnom razdoblju, neovisno o tome jesu li bili partizani, domobrani, hrvatski branitelji ili civilni. Za načelnika Dugopolja **Zlatka Ževrnju** riječ je o civilizacijskom i demokratskom iskoraku.

Udruge antifašista koje su se digle na noge tvrde, pak, da je taj čin u suprotnosti s Ustavom, da narušava svetost žrtve antifašista i njihove borbe te da ima manipulativni predznak kojim bi se trebale zamagliti povjesne činjenice na račun suvremenih krivotvorina.

D.S.

DUGO SELO

Povodom blagdana Svih svetih izaslanstvo Grada Dugog Sela na čelu s predsjednikom gradskog vijeća **Stjepanom Bertekom** i gradonačelnikom **Vladom Kruhakom** položilo je vijence i zapalilo svjeće na spomen obilježju poginulim braniteljima kod gradske pošte, a potom i ispred središnjeg križa na Novom groblju U Dugom Selu, te na kraju na grobove

Josipa Zorića i Jakova Černea na Starom groblju.

Ispred spomen obilježja kod pošte vijence su položili i svjeće zapalili i predstavnici Hrvatske vojske, MUP-a, te udruga proizašlih iz Domovinskog rata i Udruge antifašističkih boraca Grada Dugog Sela, općina Brckovljani i Rugvica.

N.H.M.

VUKOVAR

Polaganjem cvijeća i paljenjem svjeća na grobove uglednih vukovarskih Židova članovi Udruge antifašističkih boraca i antifašista Vukovara obilježili su Dan borbe protiv fašizma i antisemitizma.

Vukovarski antifašisti na Židovskom su se groblju prisjetili sugrađana koji su za vrijeme 2. svjetskog rata doživjeli strahote, kako u Eurpi, tako i u Hrvatskoj, ali i u Vukovaru. Počast je odao i dogradonačelnik **Željko Pinjuh**. »Židovi su između dvaju svjetskih ratova imali značajan utjecaj u Vukovaru, a od ukupne populacije 4.45 posto bili su pripadnici židovskog naroda. Danas je tek dvoje Vukovaraca koji se izjašnjavaju kao Židovi«, rekao je **Dražen Vilenica**, predsjednik udruge koja danas ima 145 članova, uglavnom starije životne dobi, no u posljednje i se vrijeme priključuju i mlađi.

»Fašizam i danas maršira pored nas, a ne suprotstavljamo mu se na pravi način. Ugrožava našu mladost i tomu se moramo oduprijeti«, upozorio je Vilenica.

M.O.

Paljenje svjeća na grobovima uglednih vukovarskih Židova

RIJEKA

Rijeka ne broji krvna zrnca, slogan je pod kojim je održan humanitarni rock, svđah i elektro koncert u organizaciji Liste za Rijeku. Kako su najavili Sandi Basić i Aron Smešny iz Liste Ri, povod za koncert obilježavanje je današnjeg Međunarodnog dana borbe protiv fašizma, antisemitizma

i ksenofobije, što se obilježava u spomen na Kristalnu noć 1938. godine, kada su nacisti u pogromu Židova spalili na tisuće sinagoga i pobili više od stotinu ljudi.

-Događanje ima i humanitarni karakter, a svi novčani prilozi idu riječkom prihvatalištu za beskućnike.

Rijeka još uvijek slobodoumni grad humanističkih svjetonazora, rekli su Basić i Smešny. U listi Ri upozoravaju da svaki totalitarizam buja u vremenima ekonomskih kriza.

-Kao i svi slobodni ljudi mislimo da fašizam i ksenofobija ponovo prijete i kucaju Hrvatskoj i Europi na vrata. U Hrvatskoj od ranih 90-tih godina postoji velika doza tolerancije na rasističke i segregacijske ispade pojedinaca. Takvi su ispadni, nažalost postali čak i dijelom društveno prihvatljivog ponašanja. Statistički je provjerljiva da sve više mlađih sudjeluje u posve nepotrebnom šovinističkom i ksenofobičnom nasilju nad na bilo kakav način drugačijima od sebe.

A.P.

ZADAR

Povodom obilježavanja Dana oslobođenja Zadra u NOB-u u nedjelju su članovi Udruge antifašista i antifašističkih boraca Zadarske županije položili vijence na spomen obilježje na Gradskom groblju.

Osim predsjednika Udruge **Nikole Dobre**, vijence su položili i drugi članovi, a od političkih stranaka to su učinili samo predstavnici SDP-a. Naime, upravo su oni i jedini poslali službenu najavu za taj događaj dok je od ostalih stranaka izostala iako su u ranijim situacijama vijence polagali i predstavnici HNS-a.

Inače, na ovaj je način obilježena 66. godišnjica oslobođenja Zadra od fašističke okupacije, a događaj je već uobičajeno prošao bez predstavnika gradskih i županijskih vlasti.

Izaslanstvo SDP-a predvodila je predsjednica GO-a **Ingrid Antičević-Marinović** koja je tom prigodom naglasila kako je napokon došlo vrijeme da budemo ponosni na vlastitu prošlost.

S.R.

LABIN - RAŠA

Kada bi se radi popis spomenika žrtvama NOB-e u Hrvatskoj, koji su najviše puta bili žrtve vandala, spomenik koji se nalazi uz cestu Labin-Raša sigurno bi bio pri vrhu popisa. Njnoviji vandalizam (ili performans) dogodio se u noći između 10. i 11. listopada, kada ga je netko čitavog obojao u sivo.

R.M.

MAKARSKA

Polaganjem vijenaca na Spomen-kosturnicu borcima NOB-a na Gradskom groblju te na Spomeniku revolucije na Glavici prošlog četvrtka čelništvo SABA Makarskog primorja i SDP-a Makarska skromno su obilježili 66. obljetnicu Dana oslobođenja Makarske, 21. listopad. Obilježavanje je uglavnom proteklo u izražavanju ogorčenja antifašista na ignoranciju gradskih vlasti koje su se oglušile na službenu pozivnicu čelništva SABA Makarskog primorja. Naime, već prošlog tjedna, nakon što je objavljen višednevni program proslave Dana grada u kojem nije predviđeno polaganje vijenaca na spomenike žrtvama fašizma, bilo je jasno da gradski oci neće obilježiti povjesno značajan datum za grad koji vode. No, bojkot i nakon slanja pisanih pozivnica u kojim ih Savez antifašista poziva da prisustvuju polaganju vijenaca na spomenike žrtava fašizma, predsjednika SABA **Niku Prdeleta** razočarao je do te mjere da je svoj govor na Glavici posvetio uglavnom obršavanju na gradske čelnike.

-Ovo je velika sramota. Dan oslobođenja grada Makarske povjesni je datum koji se ne može izbrisati, unatoč nečijim nastojanjima. Da nije bilo oslobođenja Makarske u koje je naša mlađost prije 66 godina utkala svoje živote, ne bi danas mogli slaviti ni Dan grada. Ignoriraju nas godinama i po pitanju našeg zahtjeva da se neke ulice i trgovi nazovu imenima junaka NOB-a, no mi se nećemo prestati boriti za čuvanje spomena na povijest kojom se ponosimo - istaknuo je u svom govoru Niko Prdelet.

LUDBREG

U tradicionalnom ljetnom izletu organiziranom od strane UABA Ludbreg, ove je godine sudjelovalo pedesetak ludbreških antifašista i simpatizera. Na poziv Udruge s Krka koji su krajem prošle godine posjetili Ludbreg i Varaždin, Ludbrežani su u jednom danu s uživanjem obišli nekoliko krčkih naselja. Već su ih kod Krčkog mosta

dočekali antifašisti iz Omišlja, a zatim su se svi družili u mjesnom domu u Polju. Tu su dodijeljene zahvalnice UABA Ludbreg, **Zdravku Pahoru**, predsjedniku i **Milivoju Dretaru**, tajniku ludbreških antifašista. Najavljeni su novi susreti i uzvratni posjet, a Krčani su se zanimali i za stanje obnove Spomen bolnice Gabrinovec koju bi rado posjetili. Ludbrežani su obišli i vinariju u Vrbniku te Baščansku ploču u jurandvorskoj crkvi Sv. Lucije, a poslijepodne proveli na glasovitoj i prelijepoj plaži u Baškoj.

XXX

Ludbreški antifašisti obilježili su Dan neovisnosti u Spomen bolnici Gabrinovec na Kalniku. Šetnjom kroz predivnu listopadnu šumu, potragom za vrganjima, kestenijadom i mladim moštom, posjetitelji su uživali u obnovljenim objektima Spomen bolnice i predivnom okolišu. Ovime su konačno završili radovi na uređenju objekata, potrebno je još samo urediti muzejski postav te izgraditi bunker. Gabrinovec predstavlja značajan doprinos turističkoj ponudi Ludbrega i Varaždinske županije i sve je više posjetitelja ovom lokalitetu na sjevernim padinama Kalnika. Svečano otvaranje se planira na proljeće 2011., povodom sedamdesete godišnjice izbjeganja Drugog svjetskog rata, izjavio je **Milivoj Dretar**, tajnik UABA Ludbreg.

KRAPINA

Od ove školske godine i Osnovna škola Augusta Cesara iz Krapine jedna je od brojnih škola Hrvatske i Europe te svijeta koja je sudionik projekta Šafran (The Crocus Project).

Taj je projekt namijenjen učenicima od 11 do 18 godina i cijelogodišnja je aktivnost.

Projekt Šafran upoznaje mlade o holokaustu i povećava svijest o opasnostima diskriminacije, predrasuda i nesnošljivosti.

Irska zaklada za obrazovanje o holokaustu opskrbljuje škole lukovicama žutog Šafrana koje se u jesen sade u znak sjećanja na milijun i pol židovske djece i tisuće djece koja su umrla u holokaustu.

Žuti cvjetovi podsjećaju na žute Davideve zvijezde koje su Židovi bili prisiljeni nositi pod nacističkom vlašću, a cvijeće nas podsjeća na svu djecu koja su izginula. Uključivanje djece u sadnju lukovica i promatranja cvijeća kako raste potiče kontinuirano učenje važnosti tolerancije i poštovanja naglašava ravnatelj Osnovne škole Augusta Cesara **Milorad Videković**.

Voditeljica projekta Šafran u ovoj je krapinskoj školi prof. **Ivana Vešligaj**.

VLM

SUSEDGRAD

UABA Susedgrad (Zagreb) zajedno s Društvom »Josip Broz Tito« Ogranak Susedgrad održala je 19. 10. 2010. godine četvrtu po redu tematsku sjednicu Skupštine (tribinu), na kojoj je bilo govora o temi »Završne operacije 1945. godine za oslobođenje od fašističkih zavojevača s osvrtom na završne operacije u kojima je učestvovao 10. Zagrebački korpus NOVHE«. Tema je bila vezana uz obilježavanje 65. obljetnice pobjede nad fašizmom.

Uvod u temu dao je **Bojan Miroslavljev**, član redakcije »Glasa antifašista« i autor mnogobrojnih članaka u tom listu o operacijama u NOB-u. a **Vladimir Jurak**, predsjednik ZUABA Zagrebačke županije i grada Zagreba posebno se osvrnuo na značajke 10. zagrebačkog korpusa.

Učesnici tribine s zanimanjem su saslušali uvodničare.

P.I.

BATINA

Polaganjem vijenaca podno Spomenika palim borcima Crvene armije u Belom Manastiru te podno Spomenika pobjedi u Batini, 11. studenog je obilježena 66. godišnjica početka jedne od najvećih i najkrvavijih operacija 2. svjetskog rata - Batinske bitke. Vijence su položili izaslanstvo Veleposlanstva Ruske federacije iz Zagreba, predstavnici Grada Belog Manastira te članovi antifašističkih udruga.

I.G.

IN MEMORIAM

VILIM ŠTEFAN 1920.-2010.

Rođen u Rijeci. Kao gimnazijalac zalagao se za prava radnika, angažira se u očuvanju hrvatskog identiteta i jezika nasuprot talijanizaciji u prijeratnoj Rijeci. Od prvih dana ustanka sudionik je NOB-e, osnivač je skojevske organizacije na svom području. Kao pripadnik 13. primorsko-goranske divizije prošao je brojna ratišta, a sudjelovao je i u bitkama na Neretvi i Sutjesci (gdje je teško ranjen) te u oslobođenju Rijeke i okolice.

Poslije oslobođenja obnašao je dužnost upravitelja otočja Brijuni, često je bio i u društvu sa Josipom Brozom Titom. U mirovinu odlazi kao direktor »Parkovi i nasadi« Rijeka. Bio je počasni član Gradske knjižnice Rijeka, član Filatelističkog kluba i aktivno u radu Udruge antifašističkih boraca i antifašista Rijeke i svoje podružnice Drenova.

JERKO NEDJELJKO JERKUNICA 1928.-2010.

Rođen u Kaštel Sućurcu. Sudionik je NOB-e od 1943. godine. Bio je neustrašivi borac – kurir kaštelanske Komande na Korušcima (Dalmatinska zagora). Ratni put je prošao sa 8. dalmatinskim korpusom sve do Trsta.

Nakon oslobođenja zemlje, doškolava se, ostaje u JNA i službuje u više garnizona duž jadranske obale. Obnašao je i dužnost načelnika vojno-pomorske podoficirske škole u Lori. Umirovljen je u činu pukovnika mornaričko-tehničke službe. Aktivno je djelovao u udruzi antifašističkih boraca i antifašista grada Splita.

ČEDO BORČIĆ 1920.-2010.

Rođen u Petrinji. Drugi svjetski rat prekida njegov studij u Zagrebu. Stvaranjem NDH, uhapšeni su mu i likvidirani roditelji. Već 1941. godine Čedo se priključuje partizanskim jedinicama. Bio je borac Kalinskog partizanskog odreda na Šamarici. Tokom rata bio je ranjen. Među brojnim dužnostima u NOB, bio je i prvi komesar oficirske škole NOV Hrvatske.

Po završetku rata obnašao je odgovorne dužnosti u saveznim organima zemlje, bio je i u diplomatskoj službi. Nosilac je brojnih odlikovanja, medalja i priznanja za veliki doprinos u ratu i poslijeratnoj izgradnji zemlje.

Narodni heroj DINKO ŠURKALO

1920. – 2010.

Predsjednik Republike Hrvatske dr. sc. Ivo Josipović primio je delegaciju Saveza antifašističkih boraca i antifašista u povodu Dana antifašističke borbe i 65. obljetnice pobjede nad fašizmom. U delegaciji, među ostalim, bio je i narodni heroj Dinko Šurkalo, koji je zahvalio Josipoviću na svemu što je učinio za borce i antifašiste. Napomenuo je da su danas borci NOB-a ljudi u 80-im i 90-im godinama, te da su stvarali Hrvatsku. Nažalost, svi tako ne govore i osjećamo se ljudima drugog ili trećeg reda, istaknuo je podsjetivši da ih u raspravi o ustavnim promjenama u Hrvatskom saboru nitko nije ni spomenuo, a u Ustav su uvršteni i branitelji Domovinskog rata.

Sedmog studenog na Žumberku je obilježena 68. obljetnica formiranja 13. proleterske brigade »Rade Končar« u prisustvu skupine preživjelih boraca, ali bez Dinka Šurkala istaknutog pripadnika

te proslavljenje ratne jedinice, koji je u međuvremenu preminuo.

Dinko Šurkalo poden je u Šibeniku. Izučio je za trgovackog pomoćnika, prije Drugog svjetskog rata bavio se ribarstvom i pomorstvom. Ljeta 1941. godine postao je član SKOJ-a. Početkom prosinca iz rodnog Šibenika sa jednom partizanskom grupom odlazi u Liku i postaje puškomitrailjerac u 1. dalmatin-skoj četi bataljona »Marko Orešković«. U svibnju 1942. godine postaje borac 1. proleterskog bataljona Hrvatske. Kasnije, ratni put ga nosi u Žumberak, bio je zamjenik komandanta 4. bataljona 13. proleterske brigade »Rade Končar«. U jednoj od borbi teško je ranjen od avionske bombe. Nakon ozdravljenja postavljen je za komandanta 3. bataljona 16. omladinske brigade »Joža Vlahović«.

Nakon ratovanja u Lici, Gorskom kotaru, Hrvatskom primorju, Kordunu, Žumberku i Pokuplju, srpnja 1944. godine vraća se u Dalmaciju, u 5. pomorsko-obalski sektor, najprije za komandanta artiljerije, a potom za komandanta mornaričke pješadije. Sudjelovao je u organiziranju i izvođenju manjih desantnih prepada na Korčuli, Pelješcu i Mljetu i u borbama za oslobođenje južne Dalmacije i Boke Kotorske. Konačno rata je bio komandant 3. brigade mornaričke pješadije.

Poslije oslobođenja zemlje obnašao je odgovorne dužnosti u Jugoslavenskoj ratnoj mornarici. U mirovinu je otišao s činom admirala. Za ratne i poratne zasluge nosilac je brojnih odličja i medalja, priznanja i zahvalnica. Za narodnog heroja proglašen je 1953. godine.

DRAGICA ĆULIBRK 1919.-2010.

Rođena u selu Majdan (Banija). Njen otac, braća i sestra bili su aktivni sudionici NOB-e. Početkom 1942. godine uključuje se u organizaciju AFŽ, kasnije je birana u kotarski odbor AFŽ-a, radila na

prikupljanju odjeće i hrane za partizane i skrbi za starije i nemoćne.

Nakon oslobođenja zemlje nastavlja sa angažmanom u društveno-političkim organizacijama. Aktivno je djelovala u Sekciji 7. banjiske divizije i Udrudi antifašističkih boraca i antifašista »Jug« Zagreb.

IN MEMORIAM

VASO PRODANOVIĆ 1922.-2010.

Rođen u selu Vrelo (Lika). Kao stipendist 1937. godine odlazi u Srednju poljoprivrednu školu u Valjevu. Kapitulaciju Jugoslavije dočekao je u Leskovcu, ali se vraća u Hrvatsku u svoj rodni kraj. U Zrmanji se uključuje u rad SKOJ-a i u organiziranju otpora okupatoru. Bio je delegat na 2. kongres omladine (USAOJ) u Drvaru 1944. godine i delegat na kongresu kulturnih radnika Hrvatske u Topuskom. Radio je u tijelima ZAVNOH-a.

Nakon oslobođenja zemlje, među ostalim, obnašao je dužnosti u Vladi SRH, školovao se u SSSR, uz rad diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. Bio je direktor poduzeća »Agroproizvod« a najveći dio radnog vijeka proveo je u Sindikatu. Izabran je i za predsjednika Titovog fonda za stipendiranje mlađih radnika. Nakon umirovljenja aktivno je djelovao u Udrudi antifašističkih boraca i antifašista zagrebačkog Maksimira. Nositelj je Partizanske spomenice 1941., te više odličja i priznanja.

DUŠAN POLOVINA 1931.-2010.

Rođen u Dragotini (Glina). Imao je teško djetinjstvo, rano je ostao bez majke, a u ratnom vihoru gubi i oca. Školuje se u Glini, Karlovcu i u Zagrebu, gdje završava Filozofski fakultet. Bio je dugo godina profesor povijesti u školama u Glini. Zaslužan je za obnovu devet područnih škola, izgradnju škole u Glini, obnovu učiteljskih stanova, inicijator je brojnih sportskih natjecanja.

Kao umirovljenik živio je u Zagrebu i aktivno radio u Sekciji 7. banjamske udarne divizije pri SABA RH.

DANE LIČINA 1923.-2010.

Kao rođeni Ličanin, početkom okupacije zemlje, pristupa partizanskim jedinicama. U redovima proslavljeni 6. ličke divizije prošao je trnovit ratni put.

Nakon završetka rata, zbog narušena zdravlja rano odlazi u mirovinu. Aktivno je djelovao u društveno-političkim organizacijama. Velik doprinos dao je u radu udruge antifašističkih boraca i antifašista na zagrebačkoj Knežiji i Trešnjevcu. Za zasluge u ratu i miru primio je brojna odličja i pohvale.

VOJO TURNIŠKI 1929.-2010.

Rođen u Zagrebu. Tokom ratnih godina aktivno sudjeluje u podršci pokreta za oslobođenje domovine i organiziranim otporu okupatoru. U tim akcijama ostao je bez desne ruke.

Nakon oslobođenja doškolovao se i stručno usavršavao. Radio je u tehničkom zavodu »Zmaj« u Velikoj Gorici do umirovljenja. Kasnije se uključio u rad društveno-političkih organizacija na području stanovanja. Bio je vrijedan član Udruge antifašističkih boraca i antifašista zagrebačke Trešnjevke. Nositelj je više odličja i društvenih priznanja.

SIMO TODOROVIĆ 1907.-2010.

Rođen u Dragotini (Glina). Bio je organizator narodnog ustanka na Baniji 1941. godine. U ratu, među ostalim, bio je komandant vojnog područja Banije. Tokom 1943. godine prilikom bombardiranja područja Žirovca lakše je ranjen. Zajedno s narodom odlazi u zbjeg. Nakon povratka iz zbjega uspješno je organizirao djelovanje pozadinskih službi na Baniji, zbrinjavanje povratnika. U travnju 1944. godine izabran je za prvog predsjednika Okružnog NOO za Baniju. Na toj dužnosti dočekao je završetak rata. Bio je i delegat ZAVNOH-a i vijećnik AVNOJ-a.

Poslije oslobođenja zemlje radio je kao rukovodilac u državnim tijelima SRH, bio je i ministar u vladu. Za rezultate u ratu i poslijeratnoj izgradnji zemlje odlikovan je s više odličja.

ZORICA KARABELJ 1922.-2010.

Rođena u Horvatima. Kao omladinka bilje uključena u rad Hrvatske seljačke stranke i zajedno sa skoj evcima širila je napredne ideje. U 1941. godini bila je zadužena za rad sa ženama, a sredinom 1942. godine odlazi u borbenu jedinicu na Žumberak -13. proletersku brigadu. I ostali članovi njene obitelji bili su aktivni sudionici NOB-e.

Nakon oslobođenja zemlje radila je u Komitetu SKOJ-a i KP, bilje tajnik Crvenog križa Hrvatske, a mirovinu je dočekala u Zavodu za zapošljavanje. Aktivno je djelovala u Udrudi antifašističkih boraca i antifašista Samobor. Nositelj je Partizanske spomenice 1941. godine.

IVAN BOLF 1926.-2010.

Rođen u Delnicama, gdje je završio građansku školu. Kao aktivni omladinac 03.01.1944. godine odlazi u partizane u brigadu »Franjo Ogulinac-Seljo«. U toku rata bio je šifrant u 1. Karlovačkom odredu, 34. diviziji i u 1. artiljeriskoj brigadi 2. Armije.

Nakon oslobođenja zemlje ostaje u aktivnoj Službi JA, školuje se i napreduje. Službovaо je u Berlinu u našoj vojnoj misiji, nakon toga dolazi u Beograd u SSNO, a 1965. godine sa obitelji dolazi u Zagreb na službu u 5. armijsku oblast. 1977. godine je penzioniran u činu p.pukovnika. Za zasluge u ratu i miru primio je veći broj odličja.

Aktivan je u društveno političkim organizacijama na području Trnja, kao i u Udrudi ABA »JUG« Zagreb.

JAKOV ROGULJIĆ 1925.-2010.

Rođen u Gardunu (Trilj). Kao mladić pristupa partizanskim jedinicama. Borio se u redovima 1. i 2. dalmatinske proleterske brigade i u bitkama na Neretvi i Sutjesci, gdje je i ranjan.

Nakon oslobođenja zemlje završio je vojne i političke škole. Radio je u državnoj službi. Po umirovljenju aktivno djeluje u radu društveno-političkih organizacija, a posebno u udružama antifašističkih boraca i antifašista na području zagrebačke Knežije i Trešnjevke. Za svoju dušu pisao je pjesme i aforizme. Neke od tih radova objavljivali su i časopisi u Hrvatskoj. Za zasluge u ratu i poratnoj izgradnji zemlje zavrijedio je više odličja i medalja.

VINKO VINKOVIĆ 1929.-2010.

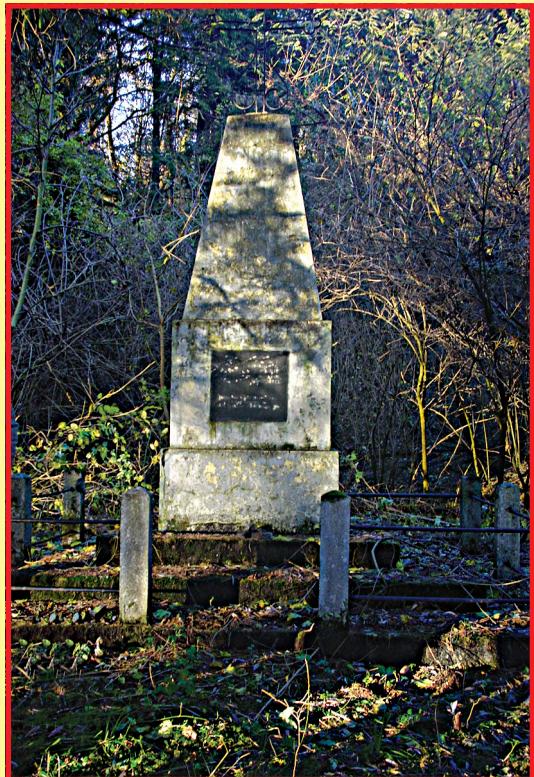
Rođen u Kegljevcu. Narodnooslobodilačkom pokretu pristupio je u jesen 1943. godine, a partizanskim jedinicama ljeta 1944. godine.

Nakon oslobođenja zemlje radio je u Vojnom odsjeku, sudionik je omladinske radne akcije na izgradnji pruge Šamac – Sarajevo. Kasnije je radio u državnoj službi. Za veliki doprinos u radu društveno-političkih i privrednih organizacija primio je više odličja i priznanja. Nakon umirovljenja i dalje ostaje aktivan, najviše u radu Udruge antifašističkih boraca i antifašista Bjelovar.

Objektima potrebno hitno renoviranje

Zapušteni spomenik na logorskom groblju u Staroj Gradiški nalazi se na mjestu zajedničke kosturnice žrtava ustaškog logora prepušten propadanju i zaboravu

Centralni spomenik posvećen žrtvama logorske jedinice jasenovačkog logora u Dubičkim krečanama, kao što se vidi, treba što hitniju restauraciju i konzervaciju

•Članovi Savjeta Spomen-područja Jasenovac obišli lokalitete bivšeg logora u Staroj Gradiški, Uštici i Dubičkim krečanama i ostali šokirani zbog zapuštenosti objekata

Članovi Savjeta Spomen-područja Jasenovac obišli su 10. studenog lokalitete bivšeg logora u Staroj Gradiški, Uštici i Dubičkim krečanama. Slike s tih lokaliteta koji su u sastavu Spomen-područja Jasenovac, najbolje potvrđuju kako su ti objekti u vrlo zapuštenom stanju. To je, po ocjeni članova Savjeta, nedopustivo jer se radi o lokacijama na kojima su se u vrijeme Drugog svjetskog rata dogodili stravični zločini nad nedužnim žrtvama ustaško-fašističkog režima.

Nakon obilaska lokaliteta članovi Savjeta su naglasili da su šokirani stanjem objekata u Staroj Gradiški i zahtijevaju od nadležnih organa Republike Hrvatske da se hitno pristupi njihovom renoviranju. Članovi Savjeta su odlučili da će uskoro obići i sve preostale lokalitete Spomen područja Jasenovac i utvrditi u kakvom su stanju i tražiti njihovo uređenje i stalno održavanje.

Odlučeno je da će Savjet Spomen-područja Jasenovac početkom 2011. godine posvetiti posebnu tematsku sjednicu ovom problemu, a naročito stanju objekata u Staroj Gradiški. Na tu sjednicu će, kako je najavljeno, biti pozvani svi relevantni stručnjaci koji bi mogli ponuditi prijedloge i rješenja.

Upozorenje je da je na lokalitetu Kule u Staroj Gradiški potrebno osigurati objekte na adekvatan način zbog potencijalne opasnosti od daljnog urušavanja i mogućnosti da u opasnost budu dovedeni i posjetitelji Spomen-područja.

Bilo je prijedloga na sjednici Savjeta da se razmisli i o eventualnom održavanju sljedeće Komemoracije u Staroj Gradišci, a ne u Jasenovcu, pa da se i na taj način pokuša skrenuti pažnja na postojeće stanje te da se i time pokrene pitanje uređenja ovog lokaliteta.

Poslije uvida u stvarno stanje, članovi Savjeta su dobili dokument o stanju lokaliteta Spomen-područja Jasenovac koji je, već ranije poslan i u Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

K. Sedmak

Na fotografijama koje objavljujemo dobro se vidi koliko je hitno potrebna obnova objekata Spomen-područja Jasenovac

Zgrada »Kule« u Staroj Gradiški - simbola stradanja žena i djece u ustaškim logorima - danas se nalazi u fazi potpunog urušavanja

SPOMENIK ZATOČENOJ DJECI, Jastrebarsko, autor Stevo Petanić